PROGRAMACIÓN LINGUA GALEGA

IES MONTE DAS MOAS 2022-23

ÍNDICE

Programación Lingua e Literatura galega 2022-2023

1. Introdución e contextualización **5**

2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave. Relación de estándares de aprendizaxe avaliables da materia que forman parte dos perfís competencias **5**

3. Organización de contidos e estándares de aprendizaxe **8**

4. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe **13**

5. Concreción de obxectivos por curso e temporalización das unidades **22**

5.1. Segundo curso de ESO **22**

5.1..1 Obxectivos da área de Lingua Galega e Literatura 2º ESO **22**

5.1..2. Descrición das unidades **24**

5.1. 3. Estratexias metodolóxicas **49**

5.1.4. Materiais e recursos 50

5.1. 5. Fomento das TIC 50

5.1. 6. Ferramentas de avaliación 50

5.1.7. Medidas para a inclusión e a atención á diversidade 50

5.2. Cuarto curso de ESO 51

5.2.1. Obxectivos didácticos da área de Lingua Galega e Literatura 4º ESO 51

5.2. 2. Programación das unidades didácticas 53

5.2.3. Descrición das unidades 53

5.2..4. Estratexias metodolóxicas 94

5.2..5. Materiais e recursos 95

5.2. 6. Fomento das TIC 95

5.2.. 7. Ferramentas de avaliación 95

5.2.8 Medidas para a inclusión e a atención á diversidade 96

5.3. Bacharelato 96

5.3. 1. Obxectivos xerais de bacharelato 96

5.3. 2. Competencias, indicadores e descritores 96

5.3. 3. Metodoloxía para bacharelato 102

5.3. 4. Fomento das TIC. Bacharelato 103

5.3. 5. Atención á diversidade. Bacharelato 103

6. Segundo curso de bacharelato 103
6..1. Os contidos 103
6..2. Programación das unidades didácticas 107
6..3. Recursos didácticos 138
6.4. Criterios de avaliación para 2 º de Bacharelato 139
6. 5. Criterios de cualificación de 2º curso de bacharelato 139
6. 6. Secuenciación 140
7. Materiais e recursos didácticos 141
8. Procedementos de avaliación. Criterios de cualificación 142
9. Avaliación inicial 145
10. Normas de cualificación 146
11. Medidas de atención á diversidade 148
12. Programa de reforzo para a recuperación das materias pendentes de cursos anteriores 149
13. Criterios de cualificación e promoción de lingua e literatura galega 151
14. Concreción dos elementos transversais que se traballarán 152
15. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente 155
16. O proxecto lector 155
17. Accións do plan de integración das TIC 156
18. Proxecto lingüístico 156
19. Educación en valores 158
20. Os criterios para avaliar a propia programación 159
21. Rúbricas para a atención á diversidade. Outras táboas 160
Anexo I á programación 2022-2023. Actividades extraescolares 163
Anexo II á programación 2022-2023. Libros de lectura na materia de Lingua Galega e Literatura 164
Anexo III á programación: Literatura galega do século XX 169
Anexo IV: Programación de 2ª L.E Portugués de 2º ESO 182

Programación Lingua e Literatura galega 2022-2023

Membros do departamento e distribución dos grupos.

No Instituto Monte das Moas da Coruña, no curso 2022-2023, hai os seguintes grupos:

Ensino Secundario Obrigatorio:

1º ESO: 4 grupos

2º ESO: 5 grupos

3º ESO: 4 grupos

4º ESO: 4 grupos

1º BAC: 3 grupos

2º BAC: 3 grupos

As materias ou materias optativas impartidas dentro do Departamento de Lingua e literatura galega son as seguintes:

1º ESO: Lingua Galega e Literatura e 2ª lingua estranxeira (Portugués) de 2 horas semanais.

2º ESO: Lingua Galega e Literatura, 2ª lingua estranxeira (Portugués) de 2 horas semanais .

3º ESO: Lingua e Literatura Galega, e 2ª lingua estranxeira (Portugués) de 3 horas semanais.

4º ESO: Lingua e Literatura Galega

1º BACHARELATO: Lingua e literatura, tamén Literatura Universal (optativa de 4 h).

2º BACHARELATO: Lingua e literatura e Literatura Galega do XX e XXI (optativa de 2h)

Compoñen este departamento as seguintes profesoras:

ALBERTO BARREIRO DOCAMPO

MAR HERMIDA PICO

ANA ISABEL MARTÍNEZ FERNÁNDEZ

MATILDE MOSQUERA LENDOIRO

PILAR ZAPICO BARBEITO

1. INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A área de lingua galega e literatura ten como finalidade fundamental o desenvolvemento da competencia comunicativa do alumnado. Xa que logo, está orientada a garantir que, ao final da educación secundaria obrigatoria, o alumnado sexa capaz de interaccionar adecuadamente nas situacións de comunicación fundamentais dos ámbitos escolar, social, cultural e profesional, que comprenda a diversidade de mensaxes orais e escritas con que se vai atopar ao longo da súa vida adulta e que sexa quen de producilas, non só coa debida corrección lingüística, senón tamén con creatividade e adecuación ao contexto en que se realiza a comunicación.

O IES de Monte das Moas atópase na cidade da Coruña. O alumnado procede maioritariamente da zona en que está situado, aínda que tamén hai alumnado de procedencia estranxeira, maioritariamente latinoamericana.

Este centro educativo aséntase nunha zona da cidade da Coruña, con bastante actividade no sector servizos, en concreto no sector da hostalería, do pequeno/mediano comercio e a banca. Aínda que algunhas grandes areas comerciais fican tamén moi próximas. O nivel socioeconómico das familias na zona correspóndese cun estrato medio, salvo casos excepcionais de alumnado de baixo nivel económico.

En canto á proposta educativa de centro, hai que sinalar que a liña de traballo nos últimos anos diríxese a potenciar a interdisciplinariedade, favorecendo o tratamento de diversos aspectos relevantes de xeito transversal, xa que se considera que a finalidade dun centro educativo non é unicamente ofrecer un ensino regrado, senón favorecer a formación integral do alumnado. Incídese especialmente na mellora na adquisición das competencias clave (máis aínda na Competencia matemática e na Competencia en comunicación lingüística) ao seren consideradas o eixo fundamental de toda a aprendizaxe posterior.

No que se refire á lingua materna percíbese como predominante o castelán, aínda que a presenza do galego é moi frecuente en persoas maiores no barrio e que moitos alumnos (case todos) teñen aldea á que acoden con frecuencia, a situación lingüística na contorna é diglósica, xa que a lingua máis valorada nas interaccións formais é o castelán.

Por isto á par de traballarmos a competencia comunicativa en galego, desde o noso departamento tentaremos traballar para mellorar os posibles prexuízos que poida haber cara a lingua galega e que traten de asociala con valores de modernidade, útil no seu tempo de lecer (música en galego, teatro, cinema, visitas culturais) asociada a todos os ámbitos académicos e científicos en que se poida empregar (galego na ciencia, tecnoloxía, na música, etc). O departamento está especialmente implicado na dinamización da lectura no noso instituto, xa que as profesoras acostuman organizar clubs de lectura en lingua galega; e tamén na organización de saídas extraescolares e visitas culturais.

2. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave. Relación de estándares de aprendizaxe avaliables da materia que forman parte dos perfís competencias

Na área de Lingua Galega e Literatura incidiremos no adestramento de todas as competencias de maneira sistemática, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)

Desde a área de Lingua Galega e Literatura desenvólvense de forma xeral varios aspectos desta competencia, xa que as análises das estruturas morfolóxicas, sintácticas e textuais supoñen un adestramento do razoamento lóxico, a súa sistematización, a aplicación dun método rigoroso. Por outro lado, a variedade tipolóxica e temática dos textos pon en contacto a área coa relación do ser humano coa realidade, o mundo científico e o contorno ambiental.

Así, ademais dos descritores da competencia que se traballan puntualmente nas unidades, destacamos os seguintes:

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

Comunicación lingüística (CCL)

A competencia en comunicación lingüística adéstrase de maneira explícita no propio ámbito curricular; por tanto, poderiamos incluír calquera dos descritores desta competencia. Porén, e dado que se explícita nas unidades segundo a relevancia que teñen en cada unha delas, resáltanse aquí aqueles que favorecen a súa transversalidade.

Destacamos, pois, os descritores seguintes:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Manter unha actitude favorable cara á lectura.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor…
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

Competencia dixital (CD)

A área de Lingua Galega e Literatura debe contribuír ao adestramento da competencia dixital, tan relevante e necesaria no contexto actual. O uso das novas tecnoloxías supón un novo modo de comunicación cuxo ámbito haberá que adestrar de maneira sistemática. A produción de procesos comunicativos eficaces nos que se empregan os contidos propios da materia é un piar esencial para o desenvolvemento da competencia dixital nos alumnos e alumnas.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.

Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.
Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais (CCEC)

A expresión lingüística e o coñecemento cultural que se adquire a través da literatura facilitan desde a área o desenvolvemento desta competencia. A verbalización de emocións e sentimentos sobre as manifestacións literarias ou artísticas, as creacións propias, o coñecemento do acervo literario... fan desta área unha canle perfecta para adestrar a competencia.

Traballamos, por tanto, os seguintes descritores:
Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.
Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

Traballar con outros, descubrir as diferenzas e establecer normas para a convivencia favorece o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas. Desde o uso da lingua para chegar a consensos, establecer e cumprir regras de funcionamento ata o seguimento das normas de comunicación, pódese adestrar en Lingua Galega e Literatura esta competencia. Por outra parte, a contextualización da comunicación lingüística e literaria propias da área e a importancia da crítica textual fan fundamental o traballo desta competencia.

Para iso, adestraremos os seguintes descritores:

Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución.
Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
Mostrar dispoñibilidade para a intervención activa en ámbitos de participación establecidos.
Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

O adestramento do sentido de iniciativa e espírito emprendedor é de vital importancia en calquera contexto educativo porque favorece a autonomía dos alumnos e o desenvolvemento de habilidades persoais para emprender accións innovadoras en contextos académicos que logo se poderán extrapolar a situacións vitais. No propio estudo da materia, os alumnos e as alumnas deben recoñecer os seus recursos e adquirir hábitos que lles permitan superar dificultades no traballo e na consecución de metas establecidas.

Os descritores que priorizaremos son:

- Optimizar os recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Dirimir a necesidade de axuda en función das dificultades da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender (CAA)

A competencia pódese desenvolver na área fomentando tarefas que permitan que o alumno ou a alumna se recoñeza a si mesmo/-a como aprendiz para a mellora dos seus procesos de aprendizaxe. Neste sentido, Lingua Galega e Literatura préstase especialmente a iso, xa que é unha área que favorece os procesos metacognitivos e a adquisición de estratexias e estruturas de aprendizaxe extrapolábeis a outras áreas e contextos.

Trabállanse os seguintes descritores de maneira prioritaria:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, funcións executivas…
- Xestionar os recursos e motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

3. Organización de contidos e estándares de aprendizaxe

Os contidos da materia de Lingua Galega e Literatura agrúpanse en varios bloques. Respectamos a numeración tal como aparece no DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

O alumnado deberá adquirir uns coñecementos e destrezas básicas que lle permitan adquirir unha cultura xeral. Os alumnos e alumnas deben identificarse como axentes activos e

recoñecer que das súas actuacións e coñecementos dependerá o desenvolvemento da súa cultura.

CONTIDOS

Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar

Escoitar

- B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de calquera texto oral ou daqueles propios dos medios de comunicación, especialmente noticias de actualidade, próximas aos intereses do alumnado.
- B1.2. Comprensión e interpretación de textos orais utilizados no ámbito social e académico (instrucións, presentacións de tarefas e breves exposicións orais de temáticas variadas).
- B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita activa con actitude de interese, de cooperación e de respecto.
- B1.4. Escoita crítica e reflexiva das mensaxes dos medios de comunicación, con especial atención aos programas informativos.

Falar

- B1.5. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de estratexias necesarias para producir textos orais sobre temas de actualidade.
- B1.6. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.
- B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.
- B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito académico (pedimento de aclaracións, intercambio de opinións e exposición de conclusións).
- B1.9. Coñecemento e aplicación de estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais.
- B1.10. Construción de discursos adecuados, cohesionados e coherentes desde o punto de vista comunicativo, sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e académica.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir

Ler

- B2.1. Aplicación de técnicas de análise do contido e estratexias de lectura comprensiva.

B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado: mensaxes electrónicas ou de móbil, normas e instrucións de uso.

B2.3. Comprensión, interpretación e síntese de textos dos medios de comunicación, fundamentalmente textos narrativos.

B2.4. Comprensión e interpretación de textos do ámbito académico, especialmente, descritivos, narrativos e expositivos sobre as distintas materias curriculares: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias en diversos soportes.

B2.5. Utilización guiada da biblioteca e das TIC para obter información e consultar modelos de composición escrita.

B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes que transmitan prexuízos ou usos lingüísticos discriminatorios, especialmente, os que aparecen nos medios de comunicación.

B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa, aos patróns fonéticos do galego e aos signos de puntuación.

Escribir

B2.8. Planificación e revisión do escrito, de forma guiada, para producir textos adecuados, coherentes, cohesionados e correctos gramaticalmente.

B2.9. Produción, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: notas, cartas, avisos, mensaxes electrónicas ou de móbil.

B2.10. Produción, a partir dun modelo, de textos propios dos medios de comunicación, fundamentalmente, noticias, en formato papel ou dixital.

B2.11. Produción, en soporte papel ou dixital, de textos propios da vida académica, especialmente, resumos, exposicións sinxelas e conclusións sobre as tarefas e aprendizaxes realizadas.

B2.12. Produción, en soporte papel ou dixital, de textos de distintos xéneros: descricións, narracións de feitos e exposicións de ideas e conceptos.

B2.13. Uso, con progresiva autonomía, das TIC (procesadores de textos e correctores ortográficos) na planificación, revisión e presentación dos escritos.

B2.14. Autoavaliación da aprendizaxe da lingua cunha actitude activa e de confianza.

Bloque 3. Funcionamento da lingua

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.

B3.2. A fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias.

B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre clases de palabras e normativa.

B3.4. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.

B3.5. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.

B3.6. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais básicas (substantivo, adxectivo cualificativo, verbo, adverbio…), así como a diferenza entre palabras flexivas e non flexivas para a creación e comprensión de textos.

B3.7. Recoñecemento, uso e reflexión dos mecanismos da cohesión textual como a deíxe persoal.

B3.8. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais máis comúns, en particular os temporais e explicativos.

B3.9. Coñecemento das regras de concordancia e das funcións sintácticas principais no seo da oración para elaborar enunciados cun estilo cohesionado e correcto.

B3.10. Recoñecemento das modalidades asertivas, interrogativas, exclamativas, desiderativas, dubitativas e imperativas en relación coa intención comunicativa do emisor.

B3.11. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias de autoavaliación, aceptando o erro como parte do proceso.

B3.12. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos Elementos Transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.

B3.13. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.

Bloque 4. Lingua e sociedade

B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.

B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.

B4.3. A lusofonía.

B4.4. Análise da situación sociolingüística, a partir do contexto familiar do alumnado.

B4.5. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da

necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.

B4.6. Situación sociolingüística e legal das linguas de España.

B4.7. Os prexuízos lingüísticos.

B4.8. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades diatópicas do galego.

Bloque 5. Educación literaria

B5.1. Lectura, con regularidade e de maneira guiada, de obras literarias para desenvolver o criterio lector; exposición da opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e asimilación dos trazos estéticos xerais que definen cada texto.

B5.2. Comparación de textos literarios e non literarios e diferenciación de textos dos tres grandes xéneros a partir dos seus trazos característicos máis xerais.

B5.3. Lectura expresiva e comprensiva, audicións de poemas recitados ou cantados, determinación da temática ou temáticas abordadas e descrición dos valores estilísticos dos textos.

B5.4. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e recoñecemento da funcionalidade dos elementos formais básicos.

B5.5. Lectura dramatizada e comprensiva, visionado de pezas teatrais e apreciación dos seus compoñentes e procedementos máis relevantes.

B5.6. Produción de textos sinxelos de intención estética, servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.

B5.7. Descrición e caracterización dos trazos definitorios básicos do cómic e a canción como linguaxes artísticas.

B5.8. Familiarización, seguindo unhas pautas orientadoras, co emprego dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a procura de información básica e a resolución de dúbidas de traballo.

4. Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe

Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar

B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais (noticias de actualidade) e elaborar un resumo.

LGB1.1.1. Comprende e interpreta a intención comunicativa de textos orais sinxelos (noticias de actualidade).

LGB1.1.2. Traslada a información relevante ou a idea xeral de textos sinxelos a resumos.

B1.2. Extraer a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais sinxelos dos ámbitos social e académico e seguir instrucións para realizar tarefas guiadas de aprendizaxe con progresiva autonomía.

LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os datos máis relevantes en textos orais do ámbito social e académico.

LGB1.2.2. Segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.

B1.3. Coñecer e apreciar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas, tanto espontáneas como planificadas.

LGB1.3.1. Coñece e aprecia as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na orde que lle corresponde, manifesta respecto polas opinións alleas e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).

LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre, volume) e o significado da linguaxe non verbal.

B1.4. Identificar e contrastar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e identificar prexuízos ou mensaxes discriminatorias.

LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, as ideas principais e as secundarias de programas informativos.

LGB1.4.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.

LGB1.4.3. Identifica e rexeita os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.

B1.5. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, as estratexias necesarias para realizar exposicións orais planificadas e participar de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas.

LGB1.5.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.

LGB1.5.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e visualmente atractivas.

B1.6. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e mostrar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.

LGB1.6.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia correcta, recoñece os erros de produción oral propia e allea e propón solucións para melloralas.

LGB1.6.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia da lingua galega.

LGB1.6.3. Usa, se a posúe, a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.

B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.

LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.

LGB1.7.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das 7 vogais, n velar, fonema fricativo palatal xordo).

LGB1.7.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).

LGB1.7.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.

B1.8. Participar activamente en situacións propias do ámbito académico (pedir aclaracións, intercambiar opinións e expoñer conclusións).

LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito académico, respectando as regras de interacción.

LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.

B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.

LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.

LGB1.9.2. Respecta os aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.

LGB1.9.3. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da situación comunicativa.

LGB1.9.4. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal ás súas producións orais.

LGB1.9.5. Analiza similitudes e diferenzas entre discursos formais e espontáneos.

LGB1.9.6. Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica, castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.

B1.10. Producir discursos breves e comprensibles sobre temas da vida cotiá, de interese persoal ou social.

LGB1.10.1. Participa en conversas informais nos que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos, e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.

LGB1.10.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir

B2.1. Aplicar técnicas de análise do contido e estratexias de lectura comprensiva.

LGB2.1.1. Utiliza técnicas de análise e síntese do contido: subliñados, esquemas e resumos.

LGB2.1.2. Recoñece a intencionalidade do emisor a partir de elementos contextuais explícitos.

LGB2.1.3. Reconstrúe o sentido global e compón o esquema xerarquizado das ideas.

LGB2.1.4. Busca o léxico descoñecido en dicionarios, analiza a forma da palabra ou deduce o significado polo contexto.

LGB2.1.5. Interpreta o significado de elementos non lingüísticos (símbolos, iconas, etcétera).

LGB2.1.6. Busca información para ampliar e completar o contido das mensaxes a través de distintos recursos: xornais, revistas, libros, enciclopedias, buscadores de internet.

LGB2.1.7. Contrasta os contidos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.

LGB2.2. Comprender, interpretar e sintetizar textos da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos á experiencia do alumnado: mensaxes electrónicas ou de móbil e normas e instrucións de uso.

LGB2.2.1. Comprende, interpreta e sintetiza o contido de textos propios da vida cotiá: mensaxes electrónicas ou de móbil, de correo electrónico, normas e instrucións de uso.

B2.3. Comprender, interpretar e sintetizar escritos dos medios de comunicación, especialmente, os narrativos e expositivos de estrutura descritiva e secuencial.

LGB2.3.1. Comprende, interpreta e sintetiza escritos dos medios de comunicación, especialmente, os narrativos e expositivos de estrutura descritiva e secuencial.

B2.4. Comprender, interpretar e sintetizar escritos do ámbito académico do alumnado, especialmente, textos descritivos, narrativos e expositivos sobre as distintas materias curriculares: webs educativas, información de dicionarios, enciclopedias en distintos soportes.

LGB2.4.1. Comprende, interpreta e sintetiza textos propios da vida académica: webs educativas, información de dicionarios, glosarios e enciclopedias en distintos soportes.

LGB2.4.2. Segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe guiadas, con progresiva autonomía.

B2.5. Utilizar de forma guiada as bibliotecas e as TIC para obter información e consultar modelos de composición escrita.

LGB2.5.1. Usa de forma guiada as bibliotecas e as TIC para obter información e consultar modelos de composición escrita.

B2.6. Mostrar unha actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes que transmiten prexuízos e reflexionar sobre os usos lingüísticos discriminatorios.

LGB2.6.1. Manifesta unha actitude crítica ante as mensaxes que transmiten prexuízos e reflexiona sobre os usos lingüísticos discriminatorios.

LGB2.6.2. Identifica e evita o uso de expresións habituais que evidencian prexuízos de distinta natureza: relixiosos, raciais, sexistas.

B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa.

LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados e con respecto pola puntuación do texto.

LGB2.7.2. Le en voz alta seguindo os patróns fonéticos do galego.

LGB2.7.3. Utiliza recursos das TIC para rexistrar a voz.

B2.8. Planificar, producir e revisar o escrito co fin de producir textos adecuados, coherentes, cohesionados e correctos gramaticalmente.

LGB2.8.1. Utiliza esquemas sinxelos e notas para ordenar as ideas e estruturar o contido do texto.

LGB2.8.2. Adecúa o texto ao rexistro coloquial ou formal segundo o requira a situación comunicativa.

LGB2.8.3. Utiliza elementos lingüísticos e discursivos esenciais para a cohesión das ideas: conectores textuais básicos, concordancias dentro do sintagma nominal e dentro do sintagma verbal.

LGB2.8.4. Puntúa o texto en relación coa organización oracional e a forma do texto (os parágrafos e a distribución e organización das ideas expresadas).

LGB2.8.5. Revisa o texto con respecto ás normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas.

B2.9. Producir, en formato papel ou dixital, textos sinxelos propios da vida cotiá e das relacións sociais: notas, cartas, avisos, mensaxes electrónicas ou de móbil.

LGB2.9.1. Produce textos propios das relacións sociais: notas, cartas, avisos, mensaxes electrónicas ou de móbil.

B2.10. Producir, a partir dun modelo, textos propios dos medios de comunicación, fundamentalmente, noticias, en formato papel ou dixital.

LGB2.10.1. Produce, a partir dun modelo, textos propios dos medios de comunicación, fundamentalmente, noticias, en formato papel ou dixital.

LGB2.10.2. Coñece a estrutura do xornal (seccións e xéneros) e os elementos paratextuais que acompañan as noticias.

B2.11. Producir, en soporte papel ou dixital, textos propios da vida académica, especialmente, resumos, exposicións sinxelas e conclusións sobre as tarefas e aprendizaxes realizadas.

LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos descritivos, narrativos e expositivos propios da vida académica, especialmente, resumos, exposicións sinxelas e conclusións sobre tarefas e aprendizaxes realizadas.

B2.12. Producir textos de distintos xéneros: descricións, narracións de feitos e exposicións de ideas e conceptos.

LGB2.12.1. Produce textos de distintos xéneros: descricións, narracións de feitos e exposicións de ideas e conceptos.

B2.13. Usar, con progresiva autonomía, as TIC (procesadores de texto e correctores ortográficos) para planificar, revisar e mellorar a presentación dos escritos.

LGB2.13.1. Utiliza, con progresiva autonomía, as funcións básicas dun procesador de textos para organizar os contidos e mellorar a presentación.

LGB2.13.2. Emprega os correctores ortográficos para resolver dúbidas e revisar a ortografía.

B2.14. Avaliar o seu proceso de aprendizaxe cunha actitude activa e de confianza.

LGB2.14.1. Participa, de modo guiado, nas tarefas de revisión e mellora das producións propias e alleas.

LGB2.14.2. Acepta o erro como parte do proceso de aprendizaxe e mostra unha actitude positiva de superación.

Bloque 3. Funcionamento da lingua

B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.

LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación.

B3.2. Recoñecer e usar a fonética da lingua galega.

LGB3.2.1. Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega.

B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta en calquera soporte, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.

LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística relativa á clase de palabras e normativa en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.

B3.4. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.

LGB3.4.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.

LGB3.4.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.

B3.5. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión textual.

LGB3.5.1. Analiza e usa correctamente a puntuación de acordo coa cohesión textual.

B3.6. Recoñecer e explicar o uso das distintas categorías gramaticais, utilizar este coñecemento para distinguir erros e diferenciar as flexivas das non flexivas.

LGB3.6.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, utiliza este coñecemento para corrixir erros e distingue as flexivas das non flexivas.

B3.7. Recoñecer, usar e reflexionar sobre os mecanismos da cohesión textual como a deíxe persoal.

LGB3.7.1. Recoñece e explica nos textos as referencias deícticas persoais.

B3.8. Recoñecer, usar e explicar os conectores textuais máis comúns (sobre todo, os temporais e os explicativos).

LGB3.8.1. Identifica, explica e usa distintos tipos de conectores textuais máis comúns, en particular os temporais e explicativos.

B3.9. Coñecer as regras de concordancia e das funcións sintácticas principais no seo da oración para elaborar enunciados cun estilo cohesionado e correcto.

LGB3.9.1. Producir textos orais e escritos de diferentes xéneros, usando as regras de concordancia.

LGB3.9.2. Identificar as función sintácticas no seo da oración.

B3.10. Recoñecer as modalidades asertivas, interrogativas, exclamativas, desiderativas, dubitativas e imperativas en relación coa intención comunicativa do emisor.

LGB3.10.1. Recoñece as modalidades asertivas, interrogativas, exclamativas, desiderativas, dubitativas e imperativas en relación coa intención comunicativa do emisor.

B3.11. Aplicar progresivamente o coñecemento e o uso das estratexias de autoavaliación e a aceptación do erro como parte do proceso de aprendizaxe.

LGB3.11.1. Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación.

B3.12. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro, relacionados cos Elementos Transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.

LGB3.12.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis... recensión de libros e películas, obras de teatro...) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos Elementos Transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora positivamente as competencias que posúe como persoa plurilingüe.

B3.13. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.

LGB3.13.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para

mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.

Bloque 4. Lingua e sociedade

B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo, valorar positivamente o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.

LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso na literatura de tradición oral e no xénero humorístico.

LGB4.1.2. Coñece as linguas que se falan en Galicia.

LGB4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona.

LGB4.1.4. Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música, xogos) en lingua galega adaptados á súa idade.

B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo das diferentes contornas familiares do alumnado.

LGB4.2.1. Describe e analiza a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo da súa contorna familiar e a do resto do alumnado.

LGB4.2.2. Coñece e valora os antropónimos galegos.

B4.3. Adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.

LGB4.3.1. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.

B4.4. Coñecer a situación sociolingüística e legal das linguas de España.

LGB4.4.1. Coñece a lexislación que regula os dereitos lingüísticos individuais.

B4.5. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.

LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de novos e vellos prexuízos cara ao galego na súa práctica lingüística e na da súa contorna.

B4.6. Recoñecer e apreciar as variantes diatópicas do galego.

LGB4.6.1. Aprecia as variantes diatópicas do galego como símbolo de riqueza lingüística e cultural.

LGB4.6.2. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.

LGB4.6.3. Coñece as principais variantes diatópicas do galego e clasifica producións lingüísticas segundo o bloque dialectal ao que pertencen.

Bloque 5. Educación literaria

B5.1. Ler, con regularidade e de maneira guiada, obras literarias para desenvolver o criterio lector; expoñer unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionando o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos, procurando asimilar os trazos estéticos xerais que definen cada texto.

LGB5.1.1. Le, con regularidade e de maneira guiada, obras literarias para desenvolver o criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos, e asimila os trazos estéticos xerais que definen cada texto.

B5.2. Comparar textos literarios e non literarios e diferenciar textos dos tres grandes xéneros a partir dos seus trazos característicos máis xerais.

LGB5.2.1. Compara textos literarios e non literarios e describe as súas diferenzas e similitudes.

LGB5.2.2. Diferenza textos dos tres grandes xéneros a partir dos seus trazos característicos máis xerais.

B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións de poemas recitados ou cantados, sinalar a temática ou temáticas abordadas e describir os valores estilísticos dos textos.

LGB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente, fai audicións de poemas recitados ou cantados, sinala a temática ou temáticas abordadas e describe os valores estilísticos dos textos.

B5.4. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves e recoñecer a funcionalidade dos elementos formais básicos.

LGB5.4.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves e recoñece a funcionalidade dos elementos formais básicos.

B5.5. Ler dramatizada e comprensivamente, visionar pezas teatrais e apreciar os seus compoñentes e procedementos máis relevantes.

LGB5.5.1. Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e aprecia os seus compoñentes e procedementos máis relevantes.

B5.6. Escribir textos sinxelos de intención estética, servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.

LGB5.6.1. Escribe textos sinxelos de intención estética, servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.

B5.7. Describir e caracterizar os trazos definitorios básicos do cómic e a canción como linguaxes artísticas.

LGB5.7.1. Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos do cómic como linguaxe artística.

LGB5.7.2. Identifica e describe, nun cómic dado, os principais trazos definitorios.

LGB5.7.3. Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos da canción como linguaxe artística.

LGB5.7.4. Identifica e describe, nunha canción dada, os seus principais trazos definitorios.

B5.8. Familiarizarse, seguindo unhas pautas orientadoras, co emprego dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a procura de información básica e a resolución de dúbidas de traballo.

LGB5.8.1. Familiarízase, seguindo unhas pautas orientadoras, co emprego dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a procura de información básica e a resolución de dúbidas de traballo.

5. CONCRECIÓN DE OBXECTIVOS POR CURSO E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES.

5.1. Segundo curso de ESO

5.1.1 Obxectivos da área de Lingua Galega e Literatura 2º ESO

1. Coñecer as características da linguaxe dos distintos medios de comunicación.
2. Analizar textos orais e escritos de medios de comunicación en formato dixital e en papel, para identificar ideas principais, comprender o contido e procesar a información mediante distintas ferramentas.
3. Distinguir ámbitos diferentes en textos orais, coñecer as súas características e os trazos que os diferencian.
4. Sintetizar e procesar información desde textos orais de distintos ámbitos.
5. Elaborar criterios para analizar criticamente o propósito comunicativo en textos orais diversos.
6. Elabora argumentacións propias para expoñer o propósito comunicativo dos textos orais.
7. Recoñecer as connotacións en informacións implícitas nun texto oral.
8. Coñecer e aplicar as regras fonéticas e prosódicas que rexen a lingua galega.
9. Amosar coidado e interese por elaborar producións propias con corrección gramática, ortográfica e fonética.
10. Empregar o coñecemento da lingua e os contidos traballados para producir textos orais propios con coherencia, cohesión e corrección. Utilizar con corrección nexos textuais de

espazo, oposición e contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.

11. Realizar exposicións orais sobre temas diversos seguindo unha estrutura ordenada e coherente, con soltura.
12. Coñecer e utilizar técnicas TIC que faciliten e axuden a mellorar as exposicións orais planificadas.
13. Elaborar opinións propias sobre temas diversos e expoñelas de maneira argumentada e ordenada en distintos contextos.
14. Participar de modo natural e por iniciativa propia en situacións de comunicación oral diversas: debates, corrección de exercicios, diálogos sobre temas, ... expoñendo e argumentando as ideas propias.
15. Coñecer e aplicar técnicas de comunicación oral nas exposicións ou en situacións diversas falando en público, coidando a postura, a modulación da voz, a estrutura do discurso, os medios empregados, etc.
16. Desenrolar estratexias para comprender mensaxes orais e escritas en situacións onde hai dificultades de comprensión.
17. Utilizar recursos dixitais e libros de texto para resolver dúbidas sobre vocabulario ou estruturas lingüísticas necesarias para producir con corrección na lingua galega.
18. Empregar os coñecementos da lingua para comprender e producir textos propios no contexto social no que nos desenvolvemos: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.
19. Coñecer os elementos fundamentais dos textos instrutivos e expositivos en contexto educativo: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias. Utilizar ese coñecemento para comprender a mensaxe e utilizar as fontes de información con rigor.
20. Identificar e analizar as distintas fortes de información que son base esencial no proceso de adquisición de coñecementos.
21. Realizar lectura comprensiva de textos diversos: identificar ideas principais e secundarias, sintetizar e representar a información, elaborar argumentacións propias sobre o contido, relacionar o texto con experiencias ou outros coñecementos previos.
22. Realizar unha lectura en voz alta co dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.
23. Empregar estratexias metacognitivas para identificar canto e como aprendemos.
24. Coñecer os elementos esenciais e os tipos de noticias que aparecen nos medios de comunicación.
25. Elaborar noticias a partir dun modelo con coñecementos adquiridos.
26. Producir en formato papel ou dixital textos de distinta tipoloxía: cuestionarios, resumos, descrición, narracións e explicacións.
27. Producir textos escritos con un compoñente de goce persoal para comunicar experiencias, ideas e pensamentos.
28. Enriquecer con cada temática o léxico, vocabulario e frases da linguaxe habitual en lingua galega.
29. Empregar con soltura e precisión dicionarios e fontes de consulta para comprender textos, enriquecer o vocabulario e contrastar a fiabilidade das fontes empregadas.
30. Coñecer, empregar as normas que regulan os textos orais e escritos de diversos tipos.
31. Comprender que o uso de normas ortográficas e morfoloxías é necesario para o desenvolvemento da lingua.
32. Coñecer as normas de uso dos signos de puntuación e utilizalos en textos escritos con corrección.
33. Comprender a estrutura de substantivos e verbos para mellorar as habilidades de comprensión e produción lingúisticas.

34. Coñecer os elementos dunha oración desde o punto de vista sintáctico. Empregar este coñecemento para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.
35. Realizar autoavaliacións sobre o traballo de maneira realista co obxectivo de mellorar a aprendizaxe.
36. Enriquecer a competencia lingüística co uso das distintas linguas en distintos contextos educativos.
37. Recoñecer a riqueza na diversidade cultural a través das linguas propias de cada pobo.
38. Reflexionar sobre a situación sociolingüística galega desde unha perspectiva social, histórica e xeográfica.
39. Coñecer a historia e as razóns das iniciativas normalizadoras da lingua galegas e describir a situación legal das linguas do Estado español.
40. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia.
41. Ler expresiva e comprensivamente en público textos diversos.
42. Coñecer as características de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, e comparalos sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.
43. Coñecer, identificar e interpretar recursos retóricos nos textos literarios.
44. Escribir de maneira autónoma textos de intención estética aplicando os coñecementos dos recursos literarios traballados.

5.1.2. Descrición das unidades

Cada unidade do libro ábrese cun texto locutado e preguntas relacionadas con el. A finalidade é, por unha banda, traballar a oralidade de maneira cooperativa e, por outra, fomentar o interese do alumnado por temas relacionados coa nosa cultura, nos máis diferentes ámbitos.

Ao fío da lectura inicial, o «Vocabulario» recolle termos e ofrece unha serie de exercicios sobre eles, para os que será necesario o uso do dicionario.

En «Gramática» abórdase o estudo da morfoloxía, a través de abundante práctica.

A «Ortografía» repasa e recorda.

Seguen os apartados de Lingua e Sociedade a través de actividades de aplicación que desenvolven o pensamento crítico, fomentan a igualdade e fan necesario o uso das TIC e o tratamento da Literatura.

Xunto coa expresión oral, trabállase tamén a escrita, ademais da lectura comprensiva, e no “Obradoiro de escritura» analízanse distintos exemplos de textos e proponse a redacción.

UNIDADE 1 : CONFÍN DOS VERDES CASTROS

ORGANIZACIÓN

Os contidos organízanse en apartados, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** Lectura e Comentario de «O ciclope Polifemo» (Homero: *A Odisea,* Edicións Rodeira).

- **Lingua:** Vocabulario: As viaxes. Gramática: Os fonemas. ortografía: A sílaba. Ditongos, tritongos e hiatos. Lingua e sociedade: A diversidade lingüística. Obradoiro: A improvisación.
- **Literatura:** A características da literatura.

Ao final, inclúese unha dobre páxina (Aplica o que sabes), que fai un repaso por medio de actividades de carácter competencial e que enlaza co comezo da unidade.

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo.
- Coñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas viaxes.
- Identificar os fonemas vocálicos e consonánticos que forman o sistema fonolóxico galego.
- Dividir as palabras en sílabas e recoñecer os ditongos, tritongos e hiatos.
- Ser consciente da diversidade de linguas que existen no mundo.
- Distinguir as principais características da literatura.
- Coñecer os aspectos verbais e non verbais propios da improvisación oral.

Temporalización: mediados setembro 1-2 outubro

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Lectura: texto narrativo. - As linguas do mundo.	B2.7.Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario.	LGB2.7.Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados.	CMCT, CCL, CD, CSC, CAA
- Vocabulario: as viaxes. - Os fonemas.	B4.1. Valorar a riqueza das linguas. Apreciar o bilingüísmo como riqueza	LGB4.1.3 Coñece as linguas que se falan fóra de España. Valora a riqueza das linguas.	CCL, CCEC, CSC
- A sílaba, ditongos, tritongos, hiatos. - Os textos literarios.	B3.1.Ampliar o vocabulario básico relacionado coas viaxes e entender a importancia de usar o dicionario.	LGB3.3 Utiliza en diversos contextos o vocabulario básico estudado e usa o dicionario.	CCL
- A improvisación. - Repaso	B3.2 Recoñecer a estrutura do sistema fonolóxico galego e recoñecer as distintas clases.	LGB3.2. Entende a o sistema fonolóxico galego e sabe usalo.	CCL

		LGB3.2. Recoñece os distintos fonemas-.	
	B3 5. Clasificar palabras polo número de sílabas e pola posición da sílaba tónica, e diferenciar entre ditongos e hiatos	LGB3. 1. Clasifica as palabras polo número de sílabas LGB3.2. Distingue sílabas tónicas e átonas. LGB3. 3. Identifica e analiza ditongos e hiatos	CCL
	B5.2. Distinguir entre textos literarios e non literarios e identificar os xéneros. Recoñecer recursos	LGB5 1. Diferenza textos liter. e non liter. LGB52. Recoñece as e identifica o xénero ao que pertence. Recoñece recursos	CCL, CCEC
	B1.6.Producir textos orais, espontáneos, adecuados á situación e á intención.	LGB1.6.1Produce textos adecuados á situación	CCL, CSIEE, CAA

UNIDADE 2: PALLOZAS

ORGANIZACIÓN

Unidade dedicada ás pallozas,

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de «As rechamantes plumas dos paxaros» (VV. AA.: Popocatépetl. Lendas sudamericanas, ed. Galaxia).
- **Lingua**: Vocabulario: Os animais. Gramática: As palabras. ortografía: Os casos especiais de acentuación. Lingua e sociedade: As linguas da Península Ibérica. Obradoiro: A exposición oral.
- **Literatura**: Os xéneros literarios.

O «Obradoiro» continúa co traballo sobre a expresión oral comezado na primeira unidade e que, nesta ocasión, expón unha serie de consellos e estratexias para a realización planificada dunha exposición oral. Para rematar, como é habitual, ofrécense na dobre páxina titulada «Aplica o que sabes» actividades de avaliación dos coñecementos adquiridos a partir da lectura dun texto. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico dos animais.
- De que maneira se estruturan as palabras e como se clasifican.
- Cales son os casos especiais de acentuación.

- Que linguas se falan na Península Ibérica.
- Cales son os principais xéneros e subxéneros literarios.
- Que pasos hai que seguir para preparar unha exposición oral.

Temporalización: fin outubro

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha lenda.
- Coñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado cos animais.
- Distinguir a estrutura das palabras e a súa clasificación.
- Identificar os casos especiais de acentuación e aplicar as normas de acentuación.
- Coñecer as linguas que se falan na Península Ibérica.
- Identificar os diferentes xéneros literarios, así como algúns subxéneros.
- Coñecer os pasos a seguir para levar a cabo unha exposición oral.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Lectura: texto narrativo. - As linguas da península. - Vocabulario relacionado cos animais. - A estrutura das palabras. - Casos especiais de acentuación. - Os xéneros literarios. - A exposición oral.	- B2.7.Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario	- LGB2.7.Le con fluidez e atención un texto narrativo e comêntao seguindo uns criterios dados.	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA
	B4.1 Valorara as linguas como medios de relación interpersoal. Coñecer as linguas que se falanna península	LGB4.1.3.Identifica as linguas que se falanna península e a súa situación.	CCL, CCEC, CSC
	B3.1 Ampliar o vocabulario básico relacionado cos animais.	LGB3.3.Amplía o vocabulario básico relacionado cos animais.	CCL
	B3.6 Comprender a estrutura das palabras (prefixos, sufixos) Recoñecer e clesificar palabras: substantivos, adxect...	LGB3.6.1. Identifica e clasifica palabras simples, derivads, compostas parasintéticas	CCL

	B3.4. Aplicar e valorar as normas ortográficas e da lingua galega.Coñecer regras de acentuación.	LGB3.4.1.Coñece e aplica correctamente regras específicas de acentuación.	CCL
	B5.2.Recoñecer os xéneros e subxéneros literarios	LGB5.2. Coñece e clasifica os xéneros literarios	CCL, CCEC
	B1.Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.2 Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal	CCL, CSIEE, CAA

UNIDADE 3: PAN E QUEIXO

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario dun fragmento d'A praia dos afogados, de Domingo Villar, ed. Galaxia.

- **Lingua**: Vocabulario: A gastronomía e a hostelería. Gramática: O substantivo. ortografía: O acento diacrítico. Lingua e sociedade: A situación legal das linguas. Obradoiro: A narración de contos.

- **Literatura**: O conto.

O «Obradoiro» está enlazado coa literatura xa que propón consellos para a narración oral de contos. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da gastronomía e a hostelería.
- Cales son as principais características dos substantivos.
- Que palabras levan acentuación diacrítica.
- Cal é a situación legal das linguas en Galicia.
- Cales son as principais características do conto e cales son as diferenzas entre o conto popular e o conto literario.
- Que pasos hai que seguir para preparar a narración dun conto.

Temporalización:

Novembro:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo dialogado.
- Coñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa gastronomía e a hostelería.
- Coñecer as características do substantivo así como as súas especificidades en canto ao xénero e ao número.
- Recoñer o substantivo como núcleo das frases nominais.
- Coñecer e aplicar a acentuación diacrítica.
- Coñecer a situación legal das linguas en Galicia.
- Identificar os diferentes xéneros literarios, así como algúns subxéneros.
- Coñecer os pasos a seguir para levar a cabo unha narración oral dun conto.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

<table>
<tr><th>Contidos</th><th>Criterios de avaliación</th><th>Estándares de aprendizaxe avaliables</th><th>CC</th></tr>
<tr><td rowspan="3">- Lectura: texto narrativo.
- A situación legal das linguas.
- Vocabulario: a gastronomía e hostelería.
- O substantivo.
- O acento diacrítico.
- O conto.
- A narración de contos.</td><td>- B2.7.Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario</td><td>- LGB2.7.Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados</td><td>CCL, CD, CCEC, CSC, CAA</td></tr>
<tr><td>B4.6 Describir a situación legal das linguas do Estado español.</td><td>LGB4.61. Coñece a lexislación que regula a utilización do galego e a súa promoción no ámbito educativo e local.</td><td>CCL, CCEC, CSC</td></tr>
<tr><td>B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.</td><td>LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso.
Amplía o vocabulario básico relacionado coa gastronomía.</td><td>CCL CD</td></tr>
</table>

		Usa diversas fontes para enriquecer o seu léxico	
	B3.6 Recoñecer a estrutura de substantivos	LGB3.6.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos	CCL
	B3.4. Aplicación e valoración das normas ortográficas . Coñecer e aplicar regras especiais de acentuación.	LGB3.4.1. Coñece e aplica correctamente regras específicas de acentuación.	CCL
	B5.4. Coñecer os pasos a seguir para levar a cabo unha narración dun conto	LGB5.4.1 Coñece a estrutura do conto. Escribe os seus textos e le ante os compañeiros	CCL CCEC CSC CAA
	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CCEC

UNIDADE 4 : EUROCIDADES

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de «Lupa e os discípulos de Cristo» (María Solar: As meigas de Lupa, Edicións Xerais).
- **Lingua**: Vocabulario: Os antropónimos. Gramática: O adxectivo. ortografía: As maiúsculas. Lingua e sociedade: A lusofonía. Obradoiro: A cohesión textual.
- **Literatura:** A novela.

Nesta ocasión, o «Obradoiro» cambia de temática abandonando a exposición oral e centrándose nos mecanismos de cohesión textual. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que son os antropónimos e os hipocorísticos e cal é a orixe dos principais apelidos galegos.

- Cales son as principais características dos adxectivos e da frase adxectiva.
- En que casos se empregan as letras maiúsculas.
- Cal é o ámbito da lusofonía.
- Que tipos de novela existen segundo a súa temática.
- Cales son os mecanismos de cohesión textual máis importantes.

Temporalización:

Novembro: Decembro:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo.
- Identificar os antropónimos e os hipocorísticos, así como a orixe dos principais apelidos galegos.
- Coñecer as características do adxectivo así como as súas especificidades en canto ao xénero e ao número.
- Recoñer o adxectivo como núcleo das frases nominais.
- Coñecer e aplicar as normas de emprego das maiúsculas.
- Coñecer o ámbito da lusofonía e a orixe común do galego e do portugués.
- Identificar os diferentes tipos de novela segundo a súa temática.
- Coñecer os principais mecanismos de cohesión textual.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Lectura: texto narrativo. - A lusofonía. - Vocabulario: os antropónimos. - O adxectivo. - As maiúsculas. - A novela	- B2.7.Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario	- LGB2.7.Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA
	B4.3 Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo , coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.	LGB4.3.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes . Coñece a lusofonía .	CCL, CCEC, CSC

	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula. Buscar en fontes diversas, usar dicionarios	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa. . Amplía o vocabulario básico relacionado cos antropónimos	CCL CD
	B3.6. Recoñecer a estrutura dos adxectivos	LGB3.6.1. Coñece e utiliza adecuadamente adxectivos	CCL
	B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas	LGB3.5.1. Coñece e aplica correctamente regras específicas de acentuación.	CCL
	B5.4 Recoñe cer tipos de textos narrativos. A novela. Tipos de novelas	B5.4.1 Recoñece, clasifica tipos de novelas	CCL CAA
	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL, CCEC

UNIDADE 5: VERBUM-CASA DAS PALABRAS

A dobre páxina inicial ten como protagonista ao museo Verbum - Casa das Palabras, situado en Vigo, xunto á praia de Samil.

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de «A carta » (Agustín Fernández Paz: Noite de voraces sombras, Edicións Xerais).

- **Lingua**: Vocabulario: A comunicación. Gramática: O pronome persoal. ortografía: Punto, coma e punto e coma. Lingua e sociedade: O galego hoxe. Niveis de competencia. Obradoiro: O esquema.

- **Literatura**: O narrador.

O «Obradoiro» presenta o esquema como técnica de estudo e síntese dun texto. Para finalizar, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da comunicación.
- Cales son os pronomes persoais tónicos e cales os átonos.
- Cales son as regras de colocación do pronome átono.
- En que casos se empregan o punto, a coma e o punto e coma.
- Cal é a situación do galego na actualidade.
- Cales son os tipos de narrador máis habituais.
- Que características deben ter os esquemas e que tipos existen.

Temporalización:

Xaneiro: ☐ ■ ■ ☐

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto epistolar.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa comunicación.
- Identificar pronomes persoais e as súas contraccións, substituír frases nominais polo pronome correspondente e colocar axeitadamente o pronome átono.
- Coñecer e aplicar as normas de uso do punto, da coma e do punto e coma.
- Coñecer a situación do galego na actualidade e os niveis de competencia da poboación.
- Identificar os diferentes tipos de narrador.
- Coñecer as principais características dos esquemas e a súa tipoloxía.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	L
- Lectura: a carta - O galego hoxe. Niveis de competencia	- B2.7.Ler un texto epistolar coa entoación adecuada e facer o seu comentario	- LGB2.7.Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA

- Vocabulario: a comunicación - Os pronomes persoais. - Signos de puntuación. - O narrador. - O esquema	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. Niveis de competencia.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo	CCL, CCEC, CSC
	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa. . Amplía o vocabulario básico relacionado coa comunicación	CCL
	B3.6 Recoñecer, usar, explicar as categorías gramaticais. Os pronomes persoais. Substituír frases nominais polo pronome correspondente e colocar axeitadamente o pronome átono.	LGB36.1. Coñece e utiliza adecuadamente os pronomes	CCL
	B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas. O punto, coma, punto e coma.	LGB3.5.1. Coñece e aplica - Signos de puntuación	CCL
	B5.4. Analizar textos narrativos: O narrador	LGB4.1Recoñece, clasifica tipos de narradores	CCL CCEC
	B2.8 Coñecer as principais características dos esquemas e a súa tipoloxía	LGB2.8.1.Elaborar esquemas	CCL CAA

UNIDADE 6: FISTERRA, A FIN DO MUNDO

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de «Stavanger» (Andrea Maceiras: Europa Express, Edicións Xerais).

- **Lingua:** Vocabulario: A navegación. Gramática: O verbo. ortografía: Dous puntos, puntos suspensivos, comiñas e raias. Lingua e sociedade: A valoración social da lingua. Obradoiro: O mapa conceptual.

- **Literatura**: Personaxes, espazo e tempo.

O «Obradoiro» presenta o mapa conceptual como técnica de estudo e síntese dun texto. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da navegación.
- Cales son os constituíntes do verbo, os modos e os tempos verbais.
- En que casos se empregan os dous puntos, os puntos suspensivos, as comiñas e as raias.
- Cal é a valoración social da lingua galega.
- Que tipos de personaxes, espazo e tempo existen no xénero narrativo.
- Que son os mapas conceptuais e que características deben ter.

Temporalización: Xaneiro:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa navegación.
- Identificar os constituíntes dos verbos, os modos, os tempos verbais e as formas nominais.
- Coñecer e aplicar as normas de uso dos dous puntos, dos puntos suspensivos, das comiñas e das raias.
- Coñecer a valoración social da lingua galega.
- Identificar os diferentes tipos de personaxes, espazo e tempo propios do xénero narrativo.
- Coñecer as principais características dos mapas conceptuais e elaboralos a partir dun modelo.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Lectura: "Stavanger" - Valoración social da lingua. - Vocabulario: a navegación. - O verbo. - Signos de puntuación. - Personaxes, tempo e espazo. - O mapa conceptual	- B2.7.Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario	- LGB2.7.Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA
	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. Niveis de competencia.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo	CCL, CCEC, CSC
	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso. Amplía o vocabulario relacionado coa navegación. LGB·3.3 Usa o dicionario	CCL
	B3.6 Recoñecer, usar, explicar as categorías gramaticais. O verbo. os modos, os tempos verbais e as formas nominais.	LGB36.1. Coñece e utiliza adecuadamente o verbo	CCL
	B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas : dous puntos, dos puntos suspensivos, das comiñas e das raias.	LGB3.5.1. Coñece e aplica - Signos de puntuación	CCL
	B5.4 O texto narrativo, tipos de personaxes, espazo e tempo propios do xénero narrativo.	LGB.5.1Le, Opina, fai unha exposición persoal. Recoñece e analiza os personaxes, tempo, espazo no xénero narrativo.	CCL CCEC

	B3. 11. Elaborar un mapa conceptual	LGB3.11.1 Realiza a autoavaliación elaborando un mapa conceptual.	CCL CAA

UNIDADE 7: CAMIÑO DOS FAROS

A dobre páxina inicial xira arredor do Camiño dos Faros, unha ruta de sendeirismo á beira do mar que percorre a Costa da Morte.

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de «A baía de Vigo» (Jules Verne: Vinte mil leguas baixo os mares, Edicións Xerais).

- **Lingua**: Vocabulario: Os medios de transporte. Gramática: Verbos regulares e irregulares. ortografía: O uso do b e do v. Lingua e sociedade: Normalización e normativización. Obradoiro: O resumo.

- **Literatura**: A poesía lírica.

O «Obradoiro» céntrase no resumo e remata así o bloque de unidades dedicadas ás técnicas de síntese da información. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico dos medios de transporte.
- Como se conxugan os verbos regulares e os irregulares.
- Cales son as normas de uso do *b* e do *v*.
- En que consisten os procesos de normalización e normativización da lingua.
- Cales son as características da poesía lírica.
- Cales son as diferenzas entre a lírica tradicional e a lírica culta.
- Como se elabora un bo resumo.

Temporalización:

Febreiro: ☐ ■ ■ ☐

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto narrativo.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado cos medios de transporte.
- Coñecer a conxugación dos verbos regulares e dos irregulares.
- Aplicar as normas de uso do *b* e do *v*.
- Identificar os procesos de normalización e normativización da lingua.
- Distinguir as características da poesía lírica.
- Coñecer as diferenzas entre a lírica tradicional e a lírica culta.

- Coñecer e aplicar a técnica para a elaboración dun resumo.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Lectura: A baía de Vigo. - Normalización e normativización. - Vocabulario: os medios de transporte. - Os verbos regulares e irregulares. - Ortografía, uso do B/V - A poesía lírica. - O resumo	- B2.7.Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario	- LGB2.7.Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA
	B4.5. - Identificar os procesos de normalización e normativización da lingua	LGB4.5.1 - Identifica os procesos de normalización e normativización da lingua	CCL, CCEC, CSC
	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso o vocabulario traballado na aula. Usa diversas fontes para ampliar vocabulario, dicionarios en rede...	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso. Amplía o vocabulario relacionado cos medios de transporte. LGB3.3.1. Usa dicionarios	CCL CD
	B3.6 Recoñecer, usar, explicar a conxugación dos verbos regulares e dos irregulares	LGB3.6.1. Coñece e utiliza adecuadamente o verbo	CCL
	B3.4. Aplicación e valoración das normas ortográficas	LGB3.4.1. Coñece e aplica Correctamente o B/V	CCL
	B5.3.Recoñecer as características e tipoloxía da poesía lírica. Lírica popular e culta	B5.3.1 Recoñece, clasifica, comenta Recoñecer as características e tipoloxía da poesía lírica. Lírica popular e culta	CCL CCEC

	B2.11 Produción, en soporte papel ou dixital, de textos propios da vida académica, especialmente, resumos,.	LGB2.8.1.Elabora os seus propios B2.14. Autoavaliación da aprendizaxe da lingua cunha actitude activa .	

UNIDADE 8: OLEIROS DE GUNDIVÓS

- **Análise de textos:** Lectura e Comentario de «O medo» (Celso Emilio Ferreiro: *O soño sulagado)*.

- **Lingua**: Vocabulario: Os seres míticos. Gramática: A oración. ortografía: O uso do h. Lingua e sociedade: Os préstamos. Obradoiro: A colaxe.

- **Literatura:** As formas poéticas.

O «Obradoiro» pretende desenvolver a capacidade creativa e artística do alumnado mediante a elaboración de colaxes e a posterior creación dunha exposición na aula. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico dos seres míticos.
- Como se clasifican os diferentes tipos de oración.
- Cales son as normas de uso do *h.*
- Que son os préstamos e cales son os procedementos de entrada na lingua.
- Cales son os elementos propios da versificación.
- Cales son os principais tipos de estrofa e de poema.
- En que consisten as colaxes.

Temporalización:

Marzo: ■■■□

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un texto poético.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado cos seres míticos.
- Clasificar as oracións segundo diferentes criterios (a actitude do falante, o predicado e a voz verbal).
- Coñecer e aplicar as normas de uso do *h*.
- Identificar os préstamos e os procedementos de entrada das palabras na lingua.

- Distinguir os elementos propios da versificación (a métrica, a distribución dos acentos e a rima).
- Identificar algúns tipos de estrofa e de poema.
- Coñecer e aplicar a técnica de elaboración de colaxes.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Lectura: O medo. - - Os préstamos. - Vocabulario: os seres míticos. - A oración. - Ortografía, uso do H - A poesía lírica: métrica, estrofas, poema. - A colaxe.	- B2.7.Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario	- LGB2.7.Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA
	B4.5.Coñecer os préstamos e cales son os procedementos de entrada na lingua as.	LGB5.1.Coñece os préstamos e cales son os procedementos de entrada na lingua as.	CCL, CCEC, CSC
	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula. B3.3 Usar fontes diversas de consulta	LGB3.3.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso Amplía o vocabulario básico relacionado cos seres míticos. LGB3.3 1 Usa o dicionario	CCL CD
	B3.9. Recoñecer, explicar a concordancia e as funcións sintácticas	LGB3 6.1. Coñece e utiliza adecuadamente a concordancia e as funcións sintácticas	CCL
	B3.4. Aplicación e valoración das normas ortográficas .	LGB3.4.1. Coñece e aplica Correctamente o H	CCL
	- B5.3.Recoñecer as características e tipoloxía da poesía lírica, a métrica, estrofas, poemas	LGB5.3.1Recoñece, clasifica e comenta as características e tipoloxía da poesía lírica .	CCL CCEC CAA CD

		LGB2.12 Produce en papel ou dixital textos propios, poemas. Colaxes.	

UNIDADE 9 : HÓRREOS, CABAZOS E PIORNOS

- **Análise de textos:** Lectura e Comentario de «A canción: Saudade» (Andrés do Barro. Letra: Xabier Alcalá).

- **Lingua**: Vocabulario: A paisaxe mariña. Gramática: O suxeito e o predicado. ortografía: O uso do s e do x. Lingua e sociedade: Os estranxeirismos. Obradoiro: As metáforas.

- **Literatura**: A linguaxe poética.

O «Obradoiro» presenta as metáforas como recurso enriquecedor da linguaxe poética e anima o alumnado non só a identificalas, senón tamén a crealas. Por último, a sección «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da paisaxe mariña.
- Cales son os compoñentes da oración.
- Cales son as normas de uso do *s* e do *x*.
- Que son os estranxeirismos e como evitalos.
- Cales son os principais recursos da linguaxe poética.
- Que son as metáforas e como crealas.

Temporalización

Marzo: Abril:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha canción.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa paisaxe mariña.
- Coñecer a estutura da oracións e os tipos de suxeito e de predicado.
- Aplicar as normas de uso do *s* e do *x*.
- Identificar os estranxeirismos para intentar evitalos.
- Recoñecer os principais recursos da linguaxe poética.
- Distinguir as metáforas e coñecer o método para crealas.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Lectura: A canción - Os estranxeirismos - Vocabulario: a paisaxe mariña - A oración. Suxeito e predicado. - Ortografía, uso do S-X - A poesía lírica: Recursos estilísticos	- B2.7.Ler un texto literario coa entoación adecuada e facer o seu comentario	- LGB2.7.Le con fluidez e atención un texto narrativo e coméntao seguindo uns criterios dados	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA
	B4.5. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. Identificar os estranxeirismos para intentar evitalos.	LGB4.5.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo . Identifica os estranxeirismos.	CCL, CCEC, CSC
	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula. Usa fontes diversas de busca de léxico	LGB3.3.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa. . Amplía o vocabulario básico relacionado coa paisaxe mariña	CCL CD
	B3.9. Recoñecer, explicar o suxeito e predicado	LGB3 9.1. Coñece e utiliza adecuadamente os tipos de suxeito e predicado	CCL
	B3.4. Aplicación e valoración das normas ortográficas .	LGB3.4.1. Coñece e aplica Correctamente o S-X	CCL
	B5.3.Recoñecer os recursos estilísticos da poesía	LGB5.3.1 Recoñece, clasifica, comenta os recursos, as metáforas. Elabora as súas metáforas.	CCL CCEC CAA

UNIDADE 10: CANÓN DO SIL

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de «A noticia: Gómez Noya, campión do mundo de tríatlon por quinta vez».
- **Lingua**: Vocabulario: A paisaxe de montaña. Gramática: Os complementos (1). ortografía: O uso do n e do ñ. Lingua e sociedade: Os castelanismos. Obradoiro: Reelaborar textos.
- **Literatura**: O xénero dramático.

O «Obradoiro» propón a reelaboración de textos co obxectivo de mellorar a súa calidade, atendendo á orde das palabras e á súa cohesión. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario dunha noticia, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da paisaxe de montaña.
- Cales son os principais complementos da oración.
- Cales son as normas de uso do *n* e do *ñ*.
- Cales son as principais características do xénero dramático.
- Como podemos reelaborar e mellorar un texto.

Temporalización:

Abril: ☐☐☐■ **maio** ■■☐☐

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha noticia.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa paisaxe de montaña.
- Coñecer os principais complementos da oración: complemento directo, complemento indirecto e complemento circunstancial.
- Aplicar as normas de uso do *n* e do *ñ*.
- Identificar os castelanismos para intentar evitalos.
- Coñecer as principais características do xénero dramático.
- Aprender a reelaborar e mellorar unha produción escrita.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Lectura: A noticia - Os castelanismos	- B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA

- Vocabulario: a paisaxe da montaña - A oración. Os complementos - Ortografía, uso do N-Ñ - O xénero dramático	dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos.	carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais). LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	
	B4.5. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo B4.5. Identificar os castelanismos para intentar evitalos.	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo LGB4.5.1. . Identificar os castelanismos para intentar evitalos.	CCL, CCEC, CSC
	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula. B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta	LGB3.3.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso LGB3.3.1 Uso dicionarios. Amplía o vocabulario básico relacionado coa paisaxe da montaña	CCL CD
	B3.9. Recoñecer, explicar o c. Directo, indirecto e circunstancial.	LGB39.1. Coñece e utiliza adecuadamente os tipos De complementos c. Directo, indirecto e circunstancial	CCL
	B3.4. Aplicación e valoración das normas ortográficas	LGB3.4.1. Coñece e aplica Correctamente o N-Ñ	CCL

	B5.5. O xénero dramático. Recoñecer a estrutura e os subxéneros	LGB5.5.1 Recoñece, clasifica, comenta os actos, escenas, cadros. Os subxéneros.	CCL CCEC

UNIDADE 11: ORQUESTRA SINFÓNICA DE GALIZA

A unidade comeza coa presentación da Orquestra Sinfónica de Galicia, creada no ano 1992 e prestixiosa en todo o Estado. A fotografía a dobre páxina vai acompañada dun texto locutado e preguntas relacionadas con el, para traballar a oralidade de xeito cooperativo

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de «A entrevista».
- **Lingua**: Vocabulario: O teatro e outros espectáculos. Gramática: Os complementos (2). ortografía: O uso correcto das vogais. Lingua e sociedade: As variedades lingüísticas. Obradoiro: A dramatización.
- **Literatura:** A representación teatral.

O «Obradoiro» presenta a dramatización como actividade para mellorar a capacidade comunicativa oral do alumnado e a súa expresividade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do teatro e outros espectáculos.
- Cales son os principais complementos da oración.
- Cales son os usos correctos das vogais.
- Que son as variedades lingüísticas.
- Cales son as principais características das representacións teatrais.
- Como se fai unha dramatización dun texto.

Temporalización: maio, finais

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha entrevista.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co teatro e outros espectáculos.
- Coñecer os principais complementos da oración (suplemento, complemento axente, atributo e complemento predicativo)
- Empregar correctamente as vogais.
- Identificar as distintas variedades lingüísticas (históricas, xeográficas, sociais e situacionais).
- Recoñecer as principais características das representacións teatrais.
- Facer dramatizacións a partir dun texto.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	L
- Lectura: a estrevista - As variedades lingüísticas - Vocabulario: O teatro e outros espectáculos - A oración. Os complementos - Ortografía, uso correcto das vogais. - O xénero dramático	- B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación. Ler, comprender e analizar unha entrevista	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo. Ler, comprender e analizar unha entrevista	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA
	.B4.8 Identificar as distintas variedades lingüísticas (históricas, xeográficas, sociais e situacionais).	LGB4.8.1 Identifica as distintas variedades lingüísticas (históricas, xeográficas, sociais e situacionais).	CCL, CCEC, CSC
	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo relacionado co teatro e outros espectáculos. B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta	LGB2.1.2. . Recoñece, e usar léxico amplo relacionado co teatro e outros espectáculos	CCL CD
	B3.9. Recoñecer, explicar o suplemento, o atributo, o c. Predicativo.	LGB39.1. Coñece e utiliza adecuadamente os tipos de complementos o suplemento, o atributo, o c. Predicativo	CCL
	B3.4. Aplicación de normas ortográficas	LGB3.4.1. Uso correcto das vogais	CCL
	B5.3. O xénero dramático. Recoñecer os elementos da representación teatral. B1.3.Desenvolvemento de habilidades de escoita activa con actitude de interese, de cooperación	LGB5.3.1 Recoñece, clasifica, comenta os elementos da representación teatral. LGB1.3.1 Escoita con interese e respecto as	CCL CCEC CSIEE CAA

	e de respecto. Facer representacións dramáticas B1.6. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	representacións alleas e realiza as propias. LGB1.6.1 Valora as producións orais sen prexuizos.	

UNIDADE 12: PETRÓGLIFOS

A dobre páxina inicial ofrece unha fotografía do petróglifo de Mogor e vai acompañada dun texto informativo sobre os principais petróglifos de Galicia

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de «A reportaxe: As vidas descosidas da roupa que vestimos».

- **Lingua**: Vocabulario: O vestiario e os complementos. Gramática: As modalidades oracionais. ortografía: Os grupos cultos. Lingua e sociedade: As variedades xeográficas. Obradoiro: Os acrósticos.

- **Literatura:** Literatura, cine e música.

No «Obradoiro» trabállase sobre a creación de acrósticos, composicións poéticas nas que as letras iniciais ou finais de cada verso forman unha palabra. Por último, o apartado «Aplica o que sabes» ofrece diferentes actividades arredor dun texto co fin de repasar os coñecementos adquiridos ao longo da unidade. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do vestiario e dos complementos.
- Cales son as diferentes modalidades oracionais.
- Que palabras conteñen grupos cultos.
- Que son as variedades xeográficas.
- Que relación existe entre a literatura e outras artes coma o cine e a música.
- Como se elaboran os acrósticos.

Temporalización: Xuño:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar unha reportaxe.

- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co vestiario e os complementos.
- Identificar as distintas modalidades oracionais.
- Empregar correctamente os grupos cultos.
- Identificar e respectar as variedades xeográficas.
- Coñecer a relación entre a literatura e outras artes como o cine e a música.
- Coñecer e aplicar a técnica de creación de acrósticos.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
- Lectura: a reportaxe - As variedades xeográficas. - Vocabulario o vestiario e os complementos. - A oración. Tipos - Ortografía, os grupos cultos. - A literatura, o cine e a música.	- B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación. Ler, comprender e analizar unha reportaxe	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo. Ler, comprender e analizar unha reportaxe.	CCL, CD, CCEC, CSC, CAA
	B4. Recoñecer e valorar as variedades diatópicas	LGB4.1 - Identificar e respectar as variedades xeográficas	CCL, CCEC, CSC
	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo relacionado co vestiario e os complementos. B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta	LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto. Amplía o vocabulario do vestiario e complementos. Usa o dicionario.	CCL CD
	B3.9. Recoñecer, explicar os tipos de oracións .	LGB36.1. Coñece e utiliza adecuadamente os tipos de oracións.	CCL

	B3.4-Emprega correctamente os grupos cultos	LGB3.4.1-Empregar correctamente os grupos cultos	CCL
	B5. 7 Coñecer a relación entre a literatura e outras artes como o cine e a música.	LGB5.7.1 Coñece, identifica, comenta a relación entre a literatura e outras artes como o cine e a música.	CCL

5.1.3. Estratexias metodolóxicas

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

Repaso xeral dos contidos máis importantes estudados en Primaria.

Creación dun ambiente distendido que lles permita aos alumnos e alumnas expresarse oralmente sen inhibicións e ir coñecéndose.

Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.

Fincapé nos hábitos de traballo: responder as actividades do libro; comprender a finalidade de cada apartado; utilizar o dicionario; facer clasificacións e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; manexar algunha gramática que lles poida axudar a solucionar dúbidas (por exemplo, *Gramática da lingua galega*. *Síntese práctica*, de Xosé Feixó Cid, en Edicións Xerais), etc.

Fomento do uso das TIC para resolver actividades ou ampliar ou complementar a información do libro.

Fomento da aprendizaxe activa e do traballo colaborativo.

Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.

Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

Metodoloxía activa e participativa, de maneira que facilite a aprendizaxe, individual e colectiva, e favoreza a adquisición das competencias básicas (en concreto, da lingüística).

Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe, así como do interese pola literatura e pola cultura do seu pobo.

Fomento da lectura a través de diferentes propostas e recursos que poidan motivar o interese do alumnado por determinados temas.

5.1.4. Materiais e recursos

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

CD audio do libro do alumno: audición do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial.

Recursos fotocopiables da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.

Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

Enlaces web: e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

Aula Virtual. Correo electrónico

5.1. 5. Fomento das TIC

Audición CD- Audio lectura inicial e outros textos-

Busca de información en Internet.

Xogos interactivos de carácter educativo.

Visualización dalgunha película en galego.

Participación no blog do departamento, da biblioteca e no de lecturas do centro.

Aula Virtual. Correo electrónico (sobre todo no caso de ensino on line)

5.1. 6. Ferramentas de avaliación

Rexistro de avaliación

Proba de avaliación inicial

Proba de avaliación da unidade

Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe

Probas ou tarefas feitas na Aula Virtual ou enviadas por correo electrónico ás profesoras.

Outros recursos: documentos e material multimedia realizados polo alumnado; rúbrica, diana, ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula, etc.

5.1.7. Medidas para a inclusión e a atención á diversidade

Á hora de establecer as medidas de atención á diversidade e inclusión habemos de recompilar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo, debe coñecerse a relativa a:

O número de alumnos e alumnas.

O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).

As necesidades que se puidesen identificar; cómpre pensar nesta fase en como se poden abordar (planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.).

A partir de aí:

Fichas de reforzo e ampliación en Tratamento da diversidade.

Fichas de comprensión lectora e comentario en Lecturas complementarias.

Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento de cada unidade?

Como vou minimizar as dificultades?

Que necesidades individuais prevexo ?

Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

(1) Ver rúbricas individuais e de grupo.

5.2. Cuarto curso de ESO

5.2.1. Obxectivos didácticos da área de Lingua Galega e Literatura 4º ESO

1. Comprender e interpretar textos propios da comunicación audiovisual, con especial atención aos de carácter argumentativo e publicitario.
2. Comprender e interpretar textos orais de distinta natureza, con especial atención aos de carácter expositivo e argumentativo do ámbito educativo.
3. Escoitar e producir textos orais cunha actitude crítica cara aos prexuízos e aplicando os coñecementos gramaticais para unha mellor expresión.
4. Producir textos orais adecuados á situación e á intención comunicativa, utilizando as estratexias necesarias para falar en público, así como as TIC.
5. Participar activamente en debates propostos sobre temas de interese e valorar a lingua oral como instrumento de relación social.
6. Utilizar técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.
7. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá, relacionados co ámbito laboral, administrativo, comercial e educativo.

8. Comprender, interpretar e redactar (en papel ou en formato dixital) textos argumentativos, xornalísticos e publicitarios.
9. Ler de maneira reflexiva e crítica para identificar usos lingüísticos discriminatorios.
10. Usar os recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.
11. Utilizar técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e cohesionados, e valorar a escritura como fonte de enriquecemento persoal.
12. Utilizar as TIC para mellorar a presentación dos escritos, difundir textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.
13. Producir textos propios, en soporte impreso ou dixital, tanto da vida cotiá como de carácter xornalístico (cartas ao director ou columnas de opinión).
14. Utilizar un léxico amplo e adecuado, e identificar as relacións semánticas entre as palabras.
15. Recoñecer e utilizar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais.
16. Recoñecer e usar a fonética do galego.
17. Aplicar correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas do galego, e utilizar manuais de consulta de maneira eficaz.
18. Identificar a oración como un tipo de enunciado e analizar as relacións sintácticas entre os elementos que constitúen o predicado.
19. Recoñecer en textos propios e alleos a estrutura dun texto, así como a súa adecuación e os conectores que permiten cohesionar ideas e parágrafos.
20. Identificar os trazos que definen diferentes tipoloxías textuais, especialmente os textos argumentativos.
21. Desenvolver unha competencia lingüística integrada, utilizando os coñecementos dunha lingua para mellorar no uso doutras e participando en proxectos onde se usen distintas linguas.
22. Valorar as linguas como sinal de identidade dos pobos, apreciar o plurilingüismo e coñecer o ámbito da lusofonía.
23. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia, coñecer o proceso de normalización e evitar os prexuízos.
24. Coñecer os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade.
25. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.
26. Recoñecer e valorar as variedades da lingua, e identificar a estándar como variante unificadora.
27. Identificar os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.
28. Ler de maneira comprensiva, expresiva ou dramatizada textos de distintos xéneros da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.
29. Elaborar traballos individuais ou en grupo, coa axuda das TIC, relacionados coa literatura galega desde 1916 ata a actualidade.
30. (Re)crear textos con intención literaria a partir dos modelos traballados na clase.

5.2. 2. Programación das unidades didácticas

5.2.3 Descrición das unidades

UNIDADE 1 O Pindo

- **Análise de textos:** Lectura e Comentario de «Branca de Neve» (Francisco Castro: *O corazón da Branca de Neve,* Ed. Galaxia). O texto narrativo.
- **Lingua:** Vocabulario: Formas de ser. Repaso de ortografía: A acentuación. Estudo da lingua: Fonética (1). Vocalismo. Lingua e sociedade: O galego no primeiro terzo do s. xx. Obradoiro de expresión: O traballo monográfico.
- **Literatura:** A literatura no tempo das Irmandades. Antoloxía: Poemas de Ramón Cabanillas e Noriega Varela. Comentario de texto: «Galahaz, derradeiro, colle estreita vereda», tomado de *Na noite estrelecida,* de Ramón Cabanillas.

Péchase a unidade cunha dobre páxina (Aplica o que sabes), que lles permitirá aos alumnos e alumnas autoavaliar o que aprenderon. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Que é un texto narrativo e cales son as súas principais características.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das formas de ser.
- Cales son as unidades mínimas da lingua e que trazos distintivos definen o sistema vocálico do galego.
- Que feitos significativos para a evolución do galego ocorreron no primeiro terzo do século xx.
- Como era o panorama literario no tempo das Irmandades da Fala.
- Cales son as principais características e os títulos máis importantes da obra poética de Noriega Varela e Ramón Cabanillas.
- Como se elabora un traballo monográfico.

Temporalización: Setembro **Outubro: 1ª semana**

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas formas de ser.
- Aplicar correctamente as regras de acentuación.
- Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás vogais.
- Coñecer e describir os acontecementos máis relevantes da historia social da lingua galega no primeiro terzo do século xx.
- Coñecer o panorama literario a comezos do século xx, así como a obra dos principais autores.
- Crear un traballo monográfico, en soporte impreso ou dixital, seguindo uns pasos dados.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B.1 Lectura. O texto narrativo	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	CCL, CAA
B3.1.Vocabulario: formas de ser	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso, de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta,	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta,	CCL, CD
B3.6. Aplicación das normas de acentuación.	B3.6. Aplicar as regras de acentuación.	LGB3.6.1. Aplica as regras de acentuación	CCL, CAA
B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego: vocalismo.	B3.4. Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás vogais.	LGB3.4.1 Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención á entoación e ás vogais de grao medio.	CCL, CAA
B4.6. Análise e compresión dos feitos máis relevantes da historia social do galego no primeiro terzo do século XX.	B4.4. Coñecer e describir os acontecementos máis relevantes da historia social da lingua galega no primeiro terzo do século XX.	LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega no primeiro terzo do século XX.	CCL, CCEC

		LGB4.4.3. Analiza a situación da lingua galega no primeiro terzo do século XX.	
B5.1. Identificación e comprensión das etapas na produción literaria en galego nos comezos do século XX.	B5.1. Coñecer o panorama literario a comezos do século XX, así como a obra dos principais autores.	LGLB5.1.2. Comprende e explica as etapas na produción literaria en galego nos comezos do século XX e coñece a obra dos principais autores.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas audicións de textos representativos da literatura galega nos comezos do século XX.	B5.3. Ler e facer audicións de textos poéticos representativos da literatura galega nos comezos do século XX.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos representativos da literatura galega de comezos do século XX.	CCL, CCEC
B5.2. Lectura autónoma e comentario	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de comezos do século XX.	LGLB5.2.2. Le e resume o contido, sinala os trazos característicos comenta o contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	CCL, CCEC, CAA
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados	B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados	LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso. LGB2.9.5. Revisa o texto	CCL, CAA
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus escritos,.	CCL, CD
B5.5. Consulta de fontes de información variadas e de recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	B5.5. Consultar fontes de información variadas e de recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	LGLB5.5.1. Consulta fontes de información variadas para a realización de traballos e cita axeitada destas.	CCL
B5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula, co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenevolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula. LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	CCL, CCEC, CSIEE

UNIDADE 2 O ouro do Sil

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario do relato «Sobre a morte do Bieito» (Rafael Dieste: Dos arquivos do trasno, Ed. Galaxia). O narrador e o punto de vista.
- **Lingua:** Vocabulario: O tempo cronolóxico. Repaso de morfoloxía: O xénero. Estudo da lingua: Fonética (2). Consonantismo. Lingua e sociedade: Variedades da lingua. Variedades xeográficas.
- **Literatur**a: O Grupo Nós. Antoloxía: Textos de Vicente Risco e Otero Pedrayo. Comentario de texto: «O fidalgo», tomado d'O fidalgo e outras narracións, de Otero Pedrayo. Obradoiro de expresión: O comentario crítico.

Péchase a unidade cunha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que lles permitirá aos alumnos e alumnas autoavaliar o que aprenderon. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Que tipos de narradores hai e en que se diferencian.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do tempo cronolóxico.
- Cales son os fonemas consonánticos do galego e que trazos os definen.
- Que son as variedades xeográficas da lingua e que trazos identifican cada bloque dialectal.
- Cales foron as principais achegas do Grupo Nós á cultura galega e quen foron os seus principais representantes.
- Cales son as principais características e os títulos máis importantes da obra de Vicente Risco e Otero Pedrayo.
- Como se elabora un comentario crítico.

Temporalización:

Outubro: ☐ ☐ ■ ■

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co tempo cronolóxico.
- Identificar o xénero dos nomes, formar o feminino e establecer a correcta concordancia co adxectivo.
- Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás consoantes.
- Coñecer as variedades internas da lingua e identificar os trazos que diferencian as distintas zonas dialectais.
- Coñecer e valorar as achegas do Grupo Nós e dos seus principais representantes á cultura galega e, en concreto, ao ámbito literario.
- Elaborar o comentario crítico dun texto seguindo uns pasos dados.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral	CCL, CD
B2.1. Comprensión, interpretación e análise dun texto narrativo.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Análise do contido, resumo, o guión de traballo, as táboas...	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
B3.1. léxico referido ao tempo cronolóxico,	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico sobre o tempo cronolóxico.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso,	CCL, CAA
B3.6. Aplicación e valoración das normas morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao correcto uso do xénero.	LGB3.6.1. Aplica as normas morfolóxicas de formación do feminino e de concordancia de xénero.	CCL, CAA
B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego: consonantismo.	B3.4. Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás consoantes.	LGB3.4.1 Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención ás consoantes e, en concreto, ao n velar.	CCL, CAA
B4.9. Recoñecemento das variedades xeográficas da lingua	B4.7. Coñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as	LGB4.7.1. Recoñece e valora os principais	CCL, CSC

galega. Uso normalizado da variante dialectal propia da zona.	variedades xeográficas da lingua galega.	fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a relevancia do Grupo Nós no panorama literario galego e sinala os principais trazos característicos da obra de Risco e Otero Pedrayo.	CCL, CCEC
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas de autores do Grupo Nós.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas de autores do Grupo Nós.	LGLB5.2.2. Le textos representativos de autores do Grupo Nós, resume o seu contido,	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta de forma guiada textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	
		LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos é correcta	
B5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula, co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC, CSIEE
		LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita com instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	

UNIDADE 3 As termas de Ourense

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario do relato «O Suso» (Xosé Luís Méndez Ferrín: O crepúsculo e as formigas, Edicións Xerais). O espazo e o tempo narrativos.
- **Lingua**: Vocabulario: Medos e arrepíos. Repaso de morfoloxía: O número. Estudo da lingua: A frase. Lingua e sociedade: Variedades socioculturais ou diastráticas.

- **Literatura**: Castelao. Antoloxía: Textos tomados d'Un ollo de vidro, Sempre en Galiza e Os dous de sempre. Comentario de texto: Lance I, escena I, d'Os vellos non deben de namorarse. Obradoiro de expresión: Os microrrelatos.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que son o espazo e o tempo narrativos e que papel desempeñan no desenvolvemento dos feitos narrados.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras e expresións conforman o campo semántico do medo.
- Que é un enunciado e que cal é a diferenza entre *frase* e *oración.*
- Cal é a estrutura sintáctica da frase e que tipos de frase hai.
- Que son e cales son os niveis de lingua.
- Que trazos distinguen as variedades específicas da lingua.
- De que maneira contribuíu Castelao ao desenvolvemento da literatura e da cultura galega en xeral.
- Cales son as principais características e os títulos máis importantes da obra de Vicente Risco e Otero Pedrayo.
- Que características definen o subxénero narrativo do microrrelato e como escribir un, a partir de modelos dados.

Temporalización: Novembro:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co medo.
- Identificar o número dos nomes e adxectivos, formar o plural e establecer a correcta concordancia.
- Diferenciar entre frase e oración, recoñecer a estrutura sintáctica da frase e identificar os tipos de frases que hai.
- Coñecer e identificar as variedades socioculturais da lingua.
- Coñecer e valorar as achegas de Castelao á cultura galega e, en concreto, ao ámbito literario.
- Crear microrrelatos seguindo uns pasos e uns modelos dados.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Análise doo contido, como o guión, as táboas...	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta,.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta	LGB3.5.1. Usa os dicionarios e outras fontes de consulta, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD

B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas uso do número	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do plural.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación sintáctica; estruturas sintácticas.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados, identificando as principais regras de combinación sintáctica.	LGB3.8.1. Recoñece frases e identifica a palabra nuclear que a organiza sintáctica e semanticamente.	CCL, CAA
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	CCL
B4.9. Recoñecemento e valoración das variedades diastráticas da lingua galega.	B4.7. Coñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades diastráticas da lingua galega.	LGB4.7.5. Recoñece as variedades diastráticas da lingua galega.	CCL, CSC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a contribución de Castelao á literatura e, en xeral, á cultura galega, e recoñece as principais características tanto da súa obra como do seu pensamento.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos narrativos, teatrais e ensaísticos representativos de 1916 ata a acctualidade..	B5.3. Ler, facer audicións e ler dramatizadamente textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao. B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade	LGLB5.3.1. Le , comenta, resume, textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao.	CCL CAA CCEC
		LGLB5.3.2. Participa da audición dun poema de Rosalía e dun texto teatral de Castelao. Relacina os texto co contexto histórico	
5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula,	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC, CSIEE

co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD, CAA

UNIDADE 4 Festival da Luz

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Simón Varela, arquitecto» (Pedro Feijoo: Os fillos do mar, Edicións Xerais). Os personaxes.
- **Lingua**: Vocabulario: Arquitectura e urbanismo. Repaso de ortografía: O uso correcto de b e v. Estudo da lingua: A oración. Suxeito e predicado. Lingua e sociedade: Variedades situacionais ou diafásicas.
- **Literatura**: Literatura da vangarda. Antoloxía: Poemas de Amado Carballo, Blanco Amor, Cunqueiro e Manuel Antonio. Comentario de texto: Poema «Sós», de Manuel Antonio (en De catro a catro). Obradoiro de expresión: Os caligramas.

Para terminar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que son e que fan os personaxes nun texto narrativo, como se caracterizan e que tipo de personaxes hai.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da arquitectura e o urbanismo.
- Cales son os constituíntes inmediatos da oración e como se clasifica a oración, atendendo á natureza do predicado e ao significado.
- Que son e cales son as variedades diafásicas da lingua.
- En que consiste a variedade estándar da lingua.
- Cales son as principais características que comparten os movementos vangardistas.
- Cales son as escolas poéticas, os poetas e as obras de vangarda máis representativos.
- Cales son as obras máis destacadas de Rafael Dieste.
- Que é e como se fai un caligrama.

Temporalización:

Novembro: ☐☐☐■ **Decembro:** ■■☐☐

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa arquitectura e o urbanismo.
- Escribir correctamente palabras con b e con *v.*
- Recoñecer e diferenciar o suxeito e o predicado.
- Clasificar oracións segundo a natureza do predicado e o significado.
- Coñecer as variedades diafásicas da lingua e identificar a variedade estándar.
- Coñecer a literatura de vangarda en Galicia: principais escolas poéticas e autores máis relevantes.
- Crear caligramas seguindo uns pasos e uns modelos dados.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	CCL, CAA
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B2.14. Valoración da escritura como un instrumento de aprendizaxe, de relación social e de enriquecemento persoal.	B2.14. Valorar a escritura como un instrumento moi útil na aprendizaxe, nas relacións sociais e no desenvolvemento do individuo.	LGB2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL, CSC

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico amplo e preciso.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico da arquitectura e urbanismo..	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso,	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta,	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.6. Aplicación e valoración das normas morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas de uso de B-V	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas de uso de B-V	CCL, CAA
B3.8. Estruturas sintácticas e tipos de oración segundo a natureza do predicado e o significado.	B3.8. Identificar as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións. Clasifica e utiliza a terminoloxía sintáctica	CCL
B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades diafásicas	B4.7. Recoñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar.	LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega. LGB4.7.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora	
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Recoñece as principais escolas poéticas e autores de vangarda.Os seus trazos característicos.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos representativos da vangarda galega	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos representativos da literatura de vangarda	CCL

		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición do poema SÓS	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural .	LGLB5.2.2. Le textos representativos da literatura galega de vangarda.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, un poema de M. Antonio e sinala o s seus trazos de vangarda.	
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	
B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	B2.2. Comprender e interpretar textos escritos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	CCL
		LGB2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	CCL, CSC
		LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios e de coñecemento doutros.	CCL, CD, CSC

UNIDADE 5 O país dos ríos

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario do texto «Seis accións contra o cambio climático» (tomado da Rede). Os textos prescritivos.
- **Lingua:** Vocabulario: O tempo meteorolóxico. Repaso de morfoloxía: O pronome persoal. Estudo da lingua: Complementos do verbo (1). Lingua e sociedade: A lingua galega na posguerra. Obradoiro de expresión: O currículo.

- **Literatura**: A literatura do exilio. Antoloxía: Textos de Seoane e Blanco Amor. Comentario de texto: Fragmento tomado d'A esmorga, de Blanco Amor.

Para terminar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características que definen os textos prescritivos.
- Como se fai un comentario de texto —literario ou non literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do tempo meteorolóxico.
- Como se identifican e que unidades desempeñan as funcións de CD, CI e CC.
- Cales foron as causas do proceso de desgaleguización nos anos da posguerra.
- Quen foron os principais representantes da literatura galega no exilio e cales foron as obras de maior relevancia e transcendencia.
- Que é e como se fai un currículo, en soporte impreso ou dixital.

Temporalización: Xaneiro: ☐ ■ ■ ☐

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos prescritivos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co tempo meteorolóxico.
- Identificar pronomes persoais, substituír frases nominais polo pronome correspondente e colocar axeitadamente o pronome átono
- Identificar o CD, o CI e o CC e coñecer as unidades que desempeñan esas funcións.
- Coñecer o panorama social e político dos anos da posguerra para entender o proceso de desgaleguización.
- Coñecer os autores máis representativos da literatura do exilio, así como as súas obras máis importantes.
- Crear currículos, en formato impreso ou dixital, seguindo uns pasos e uns modelos dados.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as	CCL, CD

orais de natureza diversa.		secundarias de calquera texto oral.	
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: o esquema.	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico. O tempo metereolóxico	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo	CCL, CAA
		LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico,	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.6. Aplicación e valoración das normas morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao correcto uso dos pronomes persoais	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas de uso dos pronomes persoais.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus	B3.8. Identificar as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	CCL

argumentos; estruturas sintácticas.		LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.6. Evolución da lingua galega e etapas da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade.	B4.4. Recoñecer os principais elementos de evolución da lingua galega, así como identificar causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da súa historia social.	LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega nos anos de posguerra.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos literarios.	LGLB5.3.1. Le textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio.	CCL
		LGLB5.3.2. Participa da audición dun texto de Blanco Amor.	
B5.2. Lectura e comentario de obras da lit. galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler e comentar obras da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido	LGLB5.2.2. Le resume, comenta textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio,	CCL, CCEC, CAA
B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	B2.2. Comprender e interpretar textos escritos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	CCL
		LGB2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	CCL, CSC

B2.10. Utilización das TIC para mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios e coñecer outros alleos.	B2.10. Empregar as TIC para mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios e coñecer outros alleos.	LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos.	CCL, CD, CAA
		LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios e de coñecemento doutros.	CCL, CD, CSC

UNIDADE 6 Xeoparques

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de tres artigos periodísticos de opinión. Os xéneros de opinión.

- **Lingua**: Vocabulario: Viaxes e turismo. Repaso de ortografía: O uso do h. Estudo da lingua: Complementos do verbo (2). Lingua e sociedade: A lingua galega a partir de 1975. Obradoiro de expresión: O blog.

- **Literatura:** A narrativa de posguerra (1). Antoloxía: Textos de Álvaro Cunqueiro e de Ánxel Fole. Comentario de texto: Fragmento tomado d'Os outros feirantes, de Álvaro Cunqueiro.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son os principais xéneros de opinión e que características os definen.
- Como se fai un comentario de texto —xornalístico ou literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das viaxes e o turismo.
- Como se identifican e que unidades desempeñan as funcións de suplemento, complemento axente, atributo e predicativo.
- Cales foron os acontecementos máis importantes no desenvolvemento do galego desde o ano 1975 ata fins do século XX.
- Quen foron os principais representantes da narrativa galega dos anos cincuenta e cales foron as súas obras máis destacadas.
- Que é un blog, que tipos de blog hai e como se fai un, a partir de certos modelos e pautas dados.

Temporalización: Xaneiro: ☐☐☐■ Febreiro: ■☐☐☐

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar artigos de opinión.

- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas viaxes e o turismo.
- Utilizar correctamente o *h.*
- Identificar o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo, e coñecer as unidades que desempeñan esas funcións.
- Coñecer os acontecementos máis importantes no desenvolvemento do galego desde 1975 ata fins do século XX.
- Coñecer e valorar a obra narrativa de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole.
- Crear un blog seguindo uns modelos dados e tendo en conta certas indicacións.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións	CCL, CD, CAA
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión.	B2.5. Comprender e interpretar textos xornalísticos de opinión.	LGB2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: artigo de opinión, columna e editorial.	CCL, CSC

B2.12. Produción, en soporte impreso ou dixital, dun texto xornalístico de opinión.	B2.12. Producir, en soporte impreso ou dixital, un texto xornalístico de opinión.	LGB2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, un artigo de opinión.	CCL, CSC
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico das viaxes e turismo.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas referidas ao uso do *h.*	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas.	B3.8. Identificar as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	CCL, CAA
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	CCL
B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego.	B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador, asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.1. Identifica os procedementos de normalización	CCL, CSC
		LGB4.3.2. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.	
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade. A narrativa de posguerra	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade. A narrativa de posguerra.	LGLB5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega entre os anos cincuenta e setenta do século pasado, así como os principais autores e obras	CCL, CCEC
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras da	LGLB5.2.2. Le autonomamente	CCL, CCEC,

representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto históric,	obras ou textos representativos de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos	CAA
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB.2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.	CCL, CD, CSC
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL, CAA
		LGB2.13.3. Sintetiza información e resume textos argumentativos sen repetir r o texto de partida.	

UNIDADE 7 Encaixes de Camariñas

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario dun artigo periodístico de opinión. O texto argumentativo.
- **Lingua**: Vocabulario: A xustiza e as leis. Repaso de morfoloxía: O verbo. Estudo da lingua: As oracións compostas. Lingua e sociedade: A lusofonía. Obradoiro de expresión: A instancia.
- **Literatura:** A narrativa de posguerra (2). Antoloxía: Textos representativos da narrativa dos anos sesenta. Comentario de texto: «Unha chinche dorme no teito», tomado d'O crepúsculo e as formigas, de Méndez Ferrín.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que características definen os textos argumentativos.

- Como se fai un comentario de texto —xornalístico ou literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da xustiza e as leis.
- Cal é a diferenza entre unha oración simple e unha composta.
- Que tipos de oracións compostas hai e que trazos sintácticos as diferencian.
- Que e a lusofonía e que ámbito xeográfico abarca.
- Quen foron os principais representantes da narrativa galega nos anos sesenta e cales foron as súas obras máis destacadas.
- Que é e como se fai unha instancia.

Temporalización: Febreiro:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos xornalísticos de opinión.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa xustiza e as leis.
- Analizar morfoloxicamente e conxugar verbos.
- Diferenciar unha oración simple dunha oración composta.
- Recoñecer as diferentes clases de oracións compostas.
- Saber que é a lusofonía e que ámbito xeográfico abarca.
- Coñecer e valorar a obra narrativa de Neira Vilas e dalgúns autores representativos da Nova Narrativa Galega.
- Crear unha instancia seguindo uns modelos dados e tendo en conta certas indicacións.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA

acerca dun tema de actualidade.			
B2.4. Comprensión e interpretación de textos argumentativos.	B2.4. Comprender e interpretar textos argumentativos.	LGB2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos.	CCL
		LGB2.4.2. Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	
B2.13. Composición, en soporte impreso ou dixital, de textos argumentativos,	B2.13. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos .	LGB2.13.2. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, .	CCL CAA CD
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o	

		verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.3. A lusofonía nas linguas do mundo no século XXI.	B4.2. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo, e coñecer e describir o papel da lusofonía nas linguas do mundo no século XXI	LGB4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona.	CCL, CSC, CCEC
		LGB4.1.4. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da Rede en portugués.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade. Os 60.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os principais autores e obras da narrativa galega dos anos sesenta.	CCL, CCEC
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Méndez Ferrín.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto	LGLB5.2.2. Le obras ou textos de narradores dos anos sesenta, resume o seu contido e sinala os seus trazos	CCL, CCEC, CAA

1916 ata a actualidade.	histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	característicos definitorios. LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos sesenta e sinala os seus trazos característicos.	
B2.11. Produción, en soporte impreso ou dixital, de textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo.	B2.11. Producir, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo.	LGB.2.11.1. Produce textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo: a instancia.	CCL, CSC

UNIDADE 8 Percebeiros

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario de anuncios publicitarios e dun texto sobre a publicidade. A publicidade.
- **Lingua**: Vocabulario: Tempo de lecer. Repaso de ortografía: Algunhas terminacións. Estudo da lingua: As oracións subordinadas substantivas. Lingua e sociedade: Os prexuízos lingüísticos. Obradoiro de expresión: O folleto, o díptico e o tríptico.
- **Literatura**: A poesía de posguerra (1). Comentario de texto: «Xaneiro, 1972, II», tomado de Onde o mundo se chama Celanova, de Celso Emilio Ferreiro. Antoloxía: Poemas representativos da obra de Celso Emilio, Xosé M.ª Díaz Castro, Luz Pozo Garza e María Mariño.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que trazos caracterizan a publicidade.
- Como se fai un comentario de texto —literario e non literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do ocio.
- Cales son as clases de oracións subordinadas.
- Cales son as características das oracións subordinadas substantivas e como se clasifican.
- Que son os prexuízos lingüísticos e que consecuencias teñen no uso do galego.
- Que xeracións poéticas xurdiron arredor do anos cincuenta do século pasado.
- Quen foron os principais representantes da poesía galega de posguerra e cales as súas obras máis significativas.
- Que son e como se fan un folleto, un díptico e un tríptico.

Temporalización: Marzo:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Analizar mensaxes publicitarias.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co ocio.
- Utilizar correctamente certas terminacións: *-nte/-mento; -za/-cia, -zo/-cio, -zón/-ción.*
- Recoñecer as diferentes clases de oracións compostas subordinadas.
- Analizar oracións subordinadas substantivas.
- Identificar os prexuízos lingüísticos e argumentar acerca de como afectan ao proceso normalizador da lingua.
- Coñecer e valorar os principais representantes da poesía galega de posguerra, así como as súas obras máis importantes.
- Coñecer as características dos folletos, os dípticos e os trípticos e crear un tríptico de acordo cunhas pautas dadas.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible	CCL, CAA
		LGB1.11.2. Aplica as normas da cortesía , respecta as quendas e as opinións alleas e emprega linguaxe non discriminatoria.	CCL, CSC
B2.6. Comprensión e interpretación das	B2.6. Comprender e interpretar as mensaxes	LGB2.6.1. Comprende e interpreta e	CCL, CSC

mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunic.	explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación.	reflexiona sobre as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios	
B2.7. Lectura crítica e reflexiva que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios.	B2.7. Identificar os usos lingüísticos que conteñan prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	LGB2.7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	CCL, CSC
		LGB2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación, con especial atención á publicidade.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD
		LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de creación de palabras.	B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de creación de palabras.	LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	CCL

B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas, uso de sufixos deverbais.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.		CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.8. Prexuízos lingüísticos.	B4.6. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	LGB4.6.1. Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbles a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.	CCL, CSC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas , audicións e comentario de textos poéticos da literatura dos anos cincuenta.	B5.3. Ler e facer audicións de textos poéticos da literatura dos anos cincuenta. Comentar e relacionar co contexto histórico-cultural	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos . Resume, comenta, fai audicións.	CCL, CD CCEC CAA

UNIDADE 9 Festival de Cans

- **Análise de textos:** Lectura e Comentario dun fragmento tomado do guión d'*A praia dos afogados.* O guión cinematográfico.
- **Lingua:** Vocabulario: O cine. Repaso de morfoloxía: Uso do infinitivo conxugado. Estudo da

LINGUA: As oracións subordinadas adxectivas. LINGUA E SOCIEDADE: A lingua galega hoxe.
- **Literatura:** A poesía de posguerra (2). ANTOLOXÍA: Textos representativos da poesía da Xeración das Festas Minervais. COMENTARIO DE TEXTO: «Terras outas e solas», tomado d'*Os eidos. Libro do Courel,* de Uxío Novoneyra. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: Haikus.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que características definen o guión cinematográfico.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do cine.
- Que función desempeñan as oracións subordinadas adxectivas, como se analizan e que clases hai.
- En que estado se encontra a lingua galega hoxe, no referente ao seu uso e á competencia dos falantes.
- Quen foron os principais poetas da Xeración das Festas Minervais e cales foron as súas obras máis destacadas.
- Que características definen os haikus e como se fan.

Temporalización

Marzo: ☐☐☐■ **Abril:** ☐■■☐

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un guión cinematográfico.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co cine.
- Utilizar correctamente o infinitivo conxugado.
- Identificar e analizar oracións subordinadas adxectivas.
- Coñecer o estado do galego na actualidade, no referente ao seu uso e á competencia dos falantes.
- Coñecer e valorar algúns poetas representativos da Xeración das Festas Minervais, así como algunhas das súas obras máis destacadas.
- Crear haikus seguindo uns modelos dados

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	CCL, CAA
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais da lingua galega.	CCL
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos;	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra que o organiza .	CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura das	

estruturas sintácticas e tipos de oración.		oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.4. Situación sociolingüística de Galicia. Presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados. Tendencias de evolución.	B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia, atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados, así como ás tendencias de evolución.	LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos e termos adecuados á situación galega actual.	CCL, CSC
		LGB4.2.3. Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente	CCL, CAA
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos, e coñece o desenvolvemento do teatro entre os anos cincuenta e setenta.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas e audicións de textos poéticos da literatura de posguerra.	B5.3. Ler e facer audicións de textos poéticos da literatura de posguerra.	LGLB5.3.1. Le e comenta textos poéticos de autores da Xeración das Festas Minervais.	CCL, CD

		LGLB5.3.2. Participa con da audición de poemas de poetas da Xeración das Festas Minervais.	
B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula	B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula	LGLB.5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD

UNIDADE 10 Culturgal

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario dun fragmento tomado do guión de Luci. A televisión.
- **Lingua:** Vocabulario: A radio e a televisión. Repaso de morfoloxía: As perífrases verbais. Estudo da lingua: As oracións subordinadas adverbiais. Lingua e sociedade: O galego nos medios. Obradoiro de expresión: O guión audiovisual.
- **Literatura:** A narrativa actual. Antoloxía: Textos de narradores contemporáneos. Comentario de texto: Fragmento tomado d'O lapis do carpinteiro, de Manuel Rivas.

En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son os xéneros televisivos e que características definen as series.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da radio e a televisión.
- Que función desempeñan as oracións subordinadas adverbiais, como se analizan e que clases hai.
- Como foi aumentando a presenza do galego nos medios de comunicación desde a publicación d'O Tío Marcos da Portela (1876).
- Cales son os principais autores e temas da narrativa actual.
- Como se fai unha curtametraxe.

Temporalización: Abril: Maio: ☐☐☐☐

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un guión televisivo.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa radio e a televisión.
- Identificar e utilizar correctamente as perífrases verbais.
- Recoñecer e analizar oracións subordinadas adverbiais.
- Valorar a importancia dos medios de comunicación na normalización da lingua.
- Coñecer e valorar algúns autores e autoras da narrativa actual, así como analizar textos representativos.
- Crear unha curtametraxe a partir dun guión e seguindo unhas pautas dadas.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: resumos e cadros.	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	

B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados	B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados.	LGB2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual. LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece estruturas identificando o verbo e os seus complementos. LGB3.8.4. Clasifica oracións. LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	CCL

B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego. O galego nos medios de comunicación.	B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso .	LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	CCL, CSC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 á actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos do panorama narrativo actual.	CCL, CCEC
B5.2. Lectura , comentario da literatura galega actual.	B5.2. Ler e comentar obras da literatura galega da actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos de narradores e actuais.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa actual.	
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL

UNIDADE 11 Tecnópole

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario dun texto periodístico: «Desaparecer de Internet é imposible». Internet.
- **Lingua**: Vocabulario: As novas tecnoloxías. Repaso de morfoloxía: Adverbios e preposicións. Estudo da lingua: Relacións semánticas. Lingua e sociedade: O galego en Internet. Obradoiro de expresión: A presentación multimedia.
- **Literatura**: Poesía e teatro actuais. Antoloxía: Poemas de autores contemporáneos. Comentario de texto: «Camiñan descalzas polas rochas», poema de Ana Romaní.

Como sempre, para rematar ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: Aplica o que sabes. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que é Internet e como cambiou o mundo da comunicación.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das novas tecnoloxías.
- Cales son as principais relacións semánticas entre palabras.
- De que maneira contribúe Internet á normalización do galego.
- Cales son as principais tendencias da poesía e do teatro actuais, así como os autores máis significativos.
- Como se fai unha presentación multimedia.

Temporalización:

Maio:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos literarios e non literarios.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas novas tecnoloxías.
- Identificar e utilizar correctamente os adverbios e as preposicións.
- Recoñecer as principais relacións semánticas entre palabras.
- Valorar a importancia de Internet na normalización do galego.
- Coñecer e valorar algúns autores e autoras da poesía e do teatro actuais, así como analizar textos representativos.
- Crear unha presentación multimedia seguindo unhas pautas dadas.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias .	CCL, CD
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as	CCL, CAA

acerca dun tema de actualidade.	acerca dun tema de actualidade.	contribucións das persoas interlocutoras.	
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico,	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para ampliar o seu vocabulario.	CCL
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega. Adverbios e preposicións.	B3.6. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega. Adverbios e preposicións	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega.Coñece os adverbios e preposicións e sabe úsalos.	CCL, CAA
B4.3 Adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia. O galego en internet.	CCL, CSC

B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta de fontes de información en formato dixital.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en soporte dixital.	CCL, CD
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos da poesía e do teatro actuais.	CCL, CCEC
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler e comentar obras representativas da literatura galega actual e relacionar contido co contexto de cada período.	LGLB5.2.2. Le obras ou textos de poetas actuais. LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un texto poético ou teatral actual,	CCL, CCEC, CAA
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGLB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación das creacións propias.	CCL, CD
B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria.	CCL, CCEC

UNIDADE 12 Devesa da Rogueira

- **Análise de textos**: Lectura e Comentario dun texto periodístico: «Por que nos queixamos tanto en Twitter?». As redes sociais.
- **Lingua**: Vocabulario: En rede. Repaso de ortografía: Grupos consonánticos. Estudo da lingua: Cambios semánticos. Lingua e sociedade: O galego en distintos ámbitos.

- **Literatura:** Literatura dixital. Obradoiro de expresión: A fotonovela.

Como sempre, para rematar ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: Aplica o que sabes. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que son as redes sociais e como cambiaron o mundo da comunicación.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das redes sociais.
- Cales son as causas principais dos cambios semánticos, que tipos hai e que recursos adoitan empregarse.
- Cal é a presenza do galego nos distintos ámbitos sociais.
- Que novas modalidades expresivas e que novos soportes achega a literatura dixital.
- Como se fai unha telenovela.

Temporalización: Xuño:

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos literarios e non literarios.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas redes sociais.
- Utilizar correctamente os grupos consonánticos *-cc-* e *-ct-*.
- Recoñecer as causas dos cambios semánticos, distinguir os diferentes tipos de cambios semánticos e identificar os principais recursos empregados.
- Analizar o uso do galego en diferentes ámbitos sociais.
- Coñecer e valorar os novos modos de creación literaria que achega a tecnoloxía dixital.
- Crear unha telenovela seguindo unhas pautas dadas

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE

APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliables	CC
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa, con	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con	LGB1.7.1. Produce textos orais adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL

coherencia, cohesión e corrección.	coherencia, cohesión e corrección.		
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.		CCL, CAA
		LGB2.1.3. Elabora o resumo e o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica normas ortográficas da lingua galega. Os grupos consonánticos.	CCL, CAA

B4.4. Situación sociolingüística de Galicia. A presenza da lingua galega nos principais ámbitos sociais e privados. Tendencias de evolución.	B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados así como ás tendencias de evolución.	LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	CCL, CSC
		LGB4.2.3. Analiza gráficas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	CCL, CSC, CD
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta das bibliotecas e doutras fontes de información impresa ou en formato dixital.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes.	CCL, CD
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica creadores e creadoras de literatura en soporte dixital.	CCL, CD, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos poéticos e teatrais representativos da literatura galega actual.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos poéticos e teatrais da literatura galega actual.	LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos de distintos xéneros da literatura galega actual en soporte dixital.	CCL, CD
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición e visualización de creacións literarias en soporte dixital.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGLB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos	CCL, CD, CAA

e intercambiar opinións.		seus traballos educativos.	

5.2.4. Estratexias metodolóxicas

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas:

Repaso dos contidos xa estudados no curso anterior con especial atención ao plan de reforzo deseñado para recuperar aqueles contidos ou tarefas non traballadas polo período especial da docencia non presencial do curso pasado.

Actividade que permita anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
Audición individual e logo colectiva, en gran grupo, da lectura inicial,e do «Comentario de texto» co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
Fincapé nos hábitos de traballo: responder as actividades do libro; comprender a finalidade de cada apartado; utilizar o dicionario; facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada, etc.
Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
Creación dun ambiente distendido na aula, imprescindible para que alumnos e alumnas participen de maneira activa nas recitacións e nas actividades de carácter oral.
Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar traballos ou presentacións, ampliar ou complementar a información do libro, para o manexo do correo electrónico e da aula virtual, etc.
Fomento da aprendizaxe activa e do traballo colaborativo.
Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.
Práctica habitual na clase da análise guiada de textos literarios.
Fomento do aspecto lúdico e creativo da linguaxe.
Traballo dos distintos contidos da unidade a partir de textos próximos á realidade e aos intereses do alumnado.
Fomento do interese pola poesía e por compoñer e recitar os seus propios poemas.

5.2.5. Materiais e recursos

Libro de texto: *Lingua e Literatura Galega* de 4º ESO, editorial Anaya

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

CD audio do libro do alumno: audición do texto que abre a unidade e mais da lectura inicial.
Recursos fotocopiables da Proposta didáctica, con actividades de reforzo e ampliación e lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora.

Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.
Recursos dixitais
Enlaces web: e páxinas que se suxiren no libro do alumno.

Blog do departamento e da biblioteca.

Aula virtual

5.2. 6. Fomento das TIC

Audición no CD-Audio da lectura inicial.
Busca de información en Internet.
Acceso ás páxinas web apuntadas nas unidades.
Lectura dalgunha das lendas e textos que figuran na páxina web de Galicia encantada.
Escoita de poemas medievais na páxina do Arquivo Sonoro de Galicia:
Traballo con xornais electrónicos galegos.
Emprego da aula virtual e do correo electrónico para se comunicaren alumnado e profesora.
Manexo do correo electrónico e da aula virtual.

5.2. 7. Ferramentas de avaliación

Rexistro de avaliación

Proba de avaliación inicial

Proba de avaliación da unidade

Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe

Probas orais

Probas ou tarefas feitas na Aula Virtual ou enviadas por correo electrónico ás profesoras

Outros recursos: documentos e material multimedia realizados polo alumnado; rúbrica, diana, ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula. etc.

5.2.8 Medidas para a inclusión e a atención á diversidade

Fichas de reforzo e ampliación en Tratamento da diversidade.

Fichas de comprensión lectora e comentario en Lecturas complementarias.

Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento de cada unidade?

Como vou minimizar as dificultades? Que necesidades individuais prevexo ?

Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

(2) Ver rúbricas individuais e de grupo.

5.3. O Bacharelato

O proxecto curricular do bacharelato vén marcado polo Decreto 126/2008, do 19 de xuño (D.O.G. de 23 de xuño de 2008) e contempla como finalidade fundamental, segundo se establece no artigo 2º do citado texto legal, "proporcionarlle ao alumnado a formación, a madurez intelectual e humana, os coñecementos e habilidades que lle permitan desenvolver funcións sociais e incorporarse á vida activa con responsabilidade e competencia, así como capacitarse para o acceso á educación superior". Dentro dese proxecto, a materia de Lingua Galega e Literatura (art. 6º) goza da consideración de "materia común", tendo, xa que logo, como finalidade afondar na formación xeral do alumnado, aumentar a súa madurez intelectual e humana e avanzar naquelas competencias que favorezan a aprendizaxe ao longo da vida.
Nesta etapa de Educación Secundaria Postobrigatoria, será tarefa esencial do profesorado e do alumnado intentar superar nun primeiro momento a dinámica herdada do ensino obrigatorio, no sentido de procurar, e isto será básico no primeiro curso, romper as posibles actitudes de inercia na formación, de conformismo e/ou desinterese. Isto levará a conseguir un compromiso tácito entre profesor/a e alumno/a para alcanzar as maiores cotas de cooperación e aproveitamento neste período.

5.3. 1. Obxectivos xerais de bacharelato

O Bacharelato contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permiten:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española así como polos dereitos humanos.
b) Consolidar unha madureza persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades existentes e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas con discapacidade.
d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para a aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.
e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua castelá e a galega.
f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.
h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e a mellora do seu ámbito social.
i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
o) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
p) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

5.3. 2. Competencias, indicadores e descritores

COMPETENCIA	INDICADORES	DESCRITORES
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	Coidado do ámbito natural e dos seres vivos	- Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso. - Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible. - Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito. - Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no ámbito natural e as repercusións para a vida futura.
	Vida saudable	- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico. - Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano
	A ciencia no día a día	- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá. - Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade - Manexar os coñecementos sobre *ciencia e tecnoloxía* para solucionar problemas.

	Manexo de elementos matemáticos	- Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc. - Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico. - Expresarse con propiedade na linguaxe matemática.
	Razoamento lóxico e resolución de problemas	- Organizar a información utilizando procedementos matemáticos. - Resolver problemas seleccionando os datos e as estratexias apropiadas. - Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.
Comunicación lingüística	Comprensión: oral e escrita	- Comprender o sentido dos textos escritos e orais. - Manter unha actitude favorable cara á lectura.
	Expresión: oral e escrita	- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia. - Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais. - Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
	Normas de comunicación	- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto... - Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións

	Comunicación noutras linguas	- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta. - Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos. - Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. - Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.
Competencia dixital	Tecnoloxías da información	- Empregar distintas fontes para a busca de información. - Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade. - Elaborar e facer publicidade de información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
	Comunicación audiovisual	- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual - Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
	Utilización de ferramentas dixitais	- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento. - Actualizar o uso das novas tecnoloxías - Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.
Conciencia e expresións culturais	Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas	- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.

		- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural. - Apreciar os valores culturais do patrimonio natural
	Expresión cultural e artística	- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos. - Apreciar a beleza das expresións artísticas e gusto pola estética no ámbito cotián. - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
Competencias sociais e cívicas	Educación cívica e constitucional	- Coñecer as actividades humanas, e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución. - Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
	Relación cos demais	- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos. - Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
	Compromiso social	- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores. - Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela. - Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades. - Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	Autonomía persoal	- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias. - Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas. - Ser constante no traballo superando as dificultades. - Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
	Liderado	- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. - Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos. - Darlle prioridade á consecución de obxectivos de grupo sobre intereses persoais.
	Creatividade	- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa. - Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.
	Emprendemento	- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos. - Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas. - Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas - Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
Aprender a aprender	Perfil de aprendiz	- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe. - Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.

	Ferramentas para estimular o pensamento	- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, - Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos
	Planificación e avaliación da aprendizaxe	- Planificar os recursos necesarios e os pasos que hai que realizar no proceso de aprendizaxe. - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios. - Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe. - Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

5.3. 3. Metodoloxía para bacharelato

Entre as estratexias didácticas patentes no libro ou suxeridas nas presentacións das unidades ou nos recursos da web encóntranse a lectura; a detección de ideas previas; as explicacións sobre os contidos; as aplicacións prácticas dos saberes e as habilidades; a aplicación de técnicas de estudo; a análise e a reflexión sobre conceptos, textos ou ideas complexas; a investigación lingüística e literaria; a construción de ideas novas e xuízos críticos.

A adquisición da técnica de comentario de texto e da redacción de textos argumentativos será un traballo básico e continuo, para acadar unha boa práctica, faranse varios modelos en cada avaliación. Os alumnos prepararán na casa as respostas de tipo: resumo, tema, síntese, esquema e comentario e na clase farase unha posta en común e posterior corrección.

5.3 4. Fomento das TIC. Bacharelato

Busca de información en Internet.

Acceso ás páxinas web apuntadas nas unidades.

Escoita de poemas na páxina do Arquivo Sonoro de Galicia.

Traballo con xornais electrónicos galegos.

Visita e participación nos blogs do Departamento e da biblioteca.

Elaboración de presentacións dixitais, vídeos, audios, material interactivo, etc.

Emprego da aula virtual e do correo electrónico para se comunicaren profesorado e alumnado.

5.3. 5. Atención á diversidade. Bacharelato

Propóñense as seguintes medidas para dar resposta á diversidade:

-Detectar as ideas previas mediante, por exemplo, diálogos na aula ou debates, que permitirán que o docente coñeza aos estudantes e eles, a si mesmos.

-Repasar as nocións estudadas con regularidade e resolver os problemas detectados.

-Realizar numerosas e diversas actividades que combinen as resolucións individuais e en pequeno e gran grupo, e a oralidade e o escrito.

-Utilizar recursos gráficos, dixitais, visionado de películas, etc.

-Usar o resumo da unidade como unha forma de autoavaliación.

6. Segundo curso de bacharelato

Este curso mantén unha estrutura paralela ao 1º de bacharelato; os obxectivos son os mesmos, e tanto a organización de temas como a metodoloxía e a utilización de materiais didácticos é semellante.

XENERALIDADES

1. O desenvolvemento dos contidos no presente proxecto de Lingua Galega e Literatura de 2.º de Bacharelato segue as directrices establecidas na actualidade polas administracións educativas.
2. Ao longo das catorce unidades das que se compón o libro do alumnado, distribúense os distintos contidos da área de Lingua Galega e Literatura que abranguen tres campos que permiten ao alumnado adquirir as destrezas básicas para adquirir a competencia comunicativa: o coñecemento da lingua, a variedade dos discursos e o tratamento da información, e o discurso literario.
3. As unidades 1 a 5 abranguen o **estudo da lingua** desde a perspectiva gramatical; abórdanse os temas de Fonética e Fonoloxía (u01), Variedades xeográficas da lingua galega (u02), Morfoloxía (u03), Sintaxe (u04) e Semántica (u05).
4. As unidades 6, 7 e 8 dedícanse a temas de **Sociolingüística** co estudo da consecución da norma estándar para a Lingua Galega e a análise das interferencias lingüísticas (u06); a Historia da Lingua, nos séculos XX e XXI (u07), e a evolución histórica da conciencia lingüística sobre a Lingua Galega (u08).
5. As unidades 09 a 14 tratan os contidos de **Literatura** cunha unha cronolóxica das producións máis significativas do noso acervo literario, ao longo do século XX e primeiros do século XXI. En cada época estúdanse os xéneros e os autores máis representativos, de cuxas principais obras se extractan fragmentos sobre os que consideran actividades diversas.
6. Cada unha das unidades do libro introdúcese cunha interesante lectura cuxo contido garda relación co que se vai explicar e a traballar e en relación ao cal se lles formulan aos estudantes unhas preguntas. Non ten outro obxecto que predispoñelo positivamente cara ao estudo do tema e activar os coñecementos previos que sobre el ha de ter.

7. Todas as unidades compleméntanse cunhas **Actividades de repaso,** que se desenvolven nunha páxina e teñen como obxectivo reforzar os contidos estudados a partir de actividades relacionadas cun texto.

8. Comúns tamén a todas as unidades do libro é o resumo da unidade que recolle os contidos máis relevantes de Lingua e de Literatura.

9. Como colofón, os temas de Literatura compleméntanse cunhas Lecturas Guiadas que permiten aos alumnos unha lectura máis fonda e comprensiva dalgunhas das obras tratadas na unidade.

12.1. Os contidos

LINGUA

1. Fonética e Fonoloxía

Sons, fonemas e letras
Os fonemas vocálicos
Os fonemas consonánticos
A sílaba
O acento
A entoación
Repaso da unidade

2. Variedades xeográficas da lingua galega

Variación diatópica ou xeográfica
Variedades xeográficas do galego moderno
Bloques e áreas do galego
Repaso da unidade

3. Morfoloxía

Estrutura e clases de palabras
Formación de palabras
Familias léxicas e desvíos léxicos
Repaso de Morfoloxía
Repaso da unidade

4. Sintaxe

As relacións sintácticas
Unidades e funcións sintácticas: a frase
Unidades e funcións sintácticas: a oración
Algúns aspectos de sintaxe galega
Repaso da unidade

5. Semántica

A Semántica
Campos semánticos
Relacións semánticas
Cambios semánticos

Repaso da unidade

SOCIOLINGÜÍSTICA

6. A norma estándar

A construción da variedade estándar
As interferencias lingüísticas e as desviacións da norma
Repaso da unidade

7. Historia da lingua: séculos XX e XXI

Introdución
O galego no primeiro terzo do s. XX
O galego de 1936 a 1975
O galego desde 1975 ata a actualidade
Repaso da unidade

8. Evolución da conciencia lingüística

Introdución
Antecedentes da conciencia lingüística (ata 1840)
Etapa de toma de conciencia (1840-1915)
Etapa de afirmación da conciencia lingüística (1916-1939)
Etapa de resistencia (1939-1975)
Etapa de reafirmación da conciencia lingüística (1975-hoxe)
Repaso da unidade

LITERATURA

9. Do Posrexurdimento á Guerra Civil: poesía

Contexto histórico e cultural
Autores de longa traxectoria: Ramón Cabanillas
As vangardas
Repaso da unidade
Lecturas guiadas

10. Do Posrexurdimento á Guerra Civil: prosa

A narrativa na época Nós
O teatro na época Nós
O ensaio na época Nós
Repaso da unidade
Lecturas guiadas

11. Desde a Guerra Civil ata 1976: poesía

Contexto histórico e cultural
A Xeración de 1936
A Promoción de Enlace
A Xeración dos 50 ou das Festas Minervais
Repaso da unidade
Lecturas guiadas

12. Desde a Guerra Civil ata 1976: prosa
A prosa galega entre 1936 e 1980
A literatura galega no exilio
A Nova Narrativa Galega.
O teatro galego entre 1950 e 1980
O ensaio galego entre 1950 e 1980
Repaso da unidade
Lecturas guiadas

13. A literatura galega actual: poesía
Contexto histórico e cultural
A poesía na década dos 80
A poesía na década dos 90
Repaso da unidade
Lecturas guiadas

14. A literatura galega actual: prosa
Introdución
A narrativa galega actual
Autores
O teatro actual (desde 1980)
O ensaio actual (desde 1980)
Repaso da unidade
Lecturas guiadas

6.2. Programación das unidades didácticas

Unidade 1. Fonética e a Fonoloxía

A seguir estrutúranse os contidos da unidade en seis epígrafes:

1. **Sons, fonemas e letras.**
2. **Os fonemas vocálicos.**
3. **Os fonemas consonánticos.**
4. **A sílaba.**
5. **O acento.**
6. **A entoación.**

A sección de **Repaso** abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

TEMPORALIZACIÓN

3.ª e 4.ª semana de setembro e a metade da 1ª semana de outubro.

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñecer os fonemas vocálicos e consonánticos que constitúen o sistema fonolóxico galego, e ser quen de clasificalos segundo o seu punto e modo de articulación.

2. Comprender a constitución da sílaba e a súa clasificación distinguindo ditongos, tritongos e hiatos.

3. Coñecer o acento e a entoación como unidades suprasegmentais

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O.	Contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
E	B3.2. Pronuncia correcta dos fonemas propios do galego e das transformacións fonéticas que se dan nas palabras ao longo da cadea falada.	B31 .Definir e identificar os fonemas da lingua galega e recoñecer a importancia das normas fonéticas como medio para facilitar a comunicación	LGB3.1.2. Valora as normas fonéticas como medio para facilitar a comunicación eficaz.	CCL
B E F H	B2.5. Busca e selección de información procedente de fontes bibliográficas e dixitais e posterior organización e revisión das	B2.5. Extraer información de fontes bibliográficas e dixitais e utilizar as TIC ao longo de todo o proceso de escritura, desde a planificación, organización e produción do texto á súa revisión e corrección final.	LGB2.5.1. Consulta información en fontes bibliográficas e dixitais e compila os datos máis relevantes en fichas-resumo.	CD

	producións cos recursos que ofrecen as TIC.			
	B3.4 Aplicación normas ortográficas. Coñecer o acento e a entoación como unidades suprasegmentais	B3.4 Aplicación normas ortográficas. Coñecer o acento e a entoación	LGB3.4.1 Coñece, usa, valora as regras de acentuación.	CCL

Unidade 2. As Variedades xeográficas da Lingua Galega.

A unidade iníciase cunha lectura sobre un vídeo viral na web sobre o fenómeno dialectal da gheada, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.

A seguir estrutúranse os contidos da unidade en tres epígrafes:

1. Variación diatópica ou xeográfica.
2 Variedades xeográficas do galego moderno.
3 Bloques e áreas do galego.

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

TEMPORALIZACIÓN

Na terceira avaliación

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñece o fenómeno da variación lingüística e, especialmente, a variación diatópica ou xeográfica.

2. Analiza e estuda as variedades xeográficas do galego moderno.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O.	Contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL

D E G H I M	B1.5. Produción de textos orais relacionados con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC,	B1.5. Realizar producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC	LGB1.5.1. Planifica os seus textos orais e produce discursos adecuados, coherentes e ben cohesionados. LGB1.5.2. Consulta fontes, revisa borradores e esquemas. LGB1.5.3. Presenta os contidos de forma clara e ordenada	CCL
B F H	B2.6. Descrición das propiedades do texto e análise, nas producións propias e alleas, dos procedementos lingüísticos básicos de adecuación, coherencia e cohesión.	B2.6. Describir as propiedades do texto e analizar os procedementos lingüísticos básicos de adecuación, coherencia e cohesión nas producións propias e alleas.	LGB2.6.1. Recoñece, describe e utiliza recursos de cohesión gramaticais e léxico-semánticos	CD CAA
D E	B3.2. Coñecemento e explicación das variedades dialectais de Galicia.	B3.2. Coñecer as variedades dialectais, recoñecer e explicar os seus trazos característicos en manifestacións orais e escritas e valorar a diversidade lingüística como parte do patrimonio cultural.	LGB3.2.1. Explica as principais variedades dialectais e valora a diversidade lingüística como parte de noso patrimonio cultural .	CCL CCEC
B E	B3.7. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.7. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras	LGB3.7.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos desenvolvidos no curso para mellorar a comprensión e produción dos textos.	CCL CAA

Unidade 3. Morfoloxía.

A unidade iníciase cunha lectura sobre o fenómeno da lectura e poder das palabras, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.
A seguir estrutúranse os contidos da unidade en catro epígrafes:

1. Estrutura e clases de palabras.
2 Formación de palabras
3 Familias léxicas e desvíos léxicos

4 Repaso de Morfoloxía.

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

TEMPORALIZACIÓN

4ª semana de outubro e 1º e 2º semana de outubro

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñecer a estrutura interna das palabras e os procedementos de formación de palabras.
2. Coñecer e aplicar regras básicas de gramática para adxectivos cualificativos, artigos, adxectivos determinantes, relativos, pronomes e verbo.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	Contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
D E G H I M	B1.5. Produción de textos orais relacionados con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC,	B1.5. Realizar producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC	LGB1.5.1. Planifica os seus textos orais e produce discursos adecuados, coherentes e ben cohesionados. LGB1.5.2. Consulta fontes, revisa borradores e esquemas. LGB1.5.3. Presenta os contidos de forma clara e ordenada	CCL
E	B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega	CD CAA

D E	B3.6. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais básicas (substantivo, adxectivo cualificativo, verbo, adverbio…), así como a diferenza entre palabras flexivas e non flexivas para a creación e comprensión de textos.	B3.6. Recoñecer e explicar o uso das distintas categorías gramaticais, utilizar este coñecemento para distinguir erros e diferenciar as flexivas das non flexivas	LGB3.6.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, utiliza este coñecemento para corrixir erros e distingue as flexivas das non flexivas.	CCL CCEC
B E	B3.7. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.7. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras	LGB3.7.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos desenvolvidos no curso para mellorar a comprensión e produción dos textos.	CCL CAA

Unidade 4. Sintaxe.

A unidade iníciase cunha lectura sobre as áreas cerebrais que se activan nos músicos de jazz cando improvisan e que son as mesmas que se utilizan para a activar a creación sintáctica, co fin de avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.
A seguir estrutúranse os contidos da unidade en catro epígrafes:

1. As relacións sintácticas .
2 Unidades e funcións sintácticas: a frase
3 Unidades e funcións sintácticas: a oración
4 Algúns aspectos de sintaxe galega.

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

TEMPORALIZACIÓN
Na terceira avaliación

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Entender os conceptos de recursividade e salto de nivel.
2. Distinguir as relacións paradigmáticas e sintagmáticas e, dentro destas, as de coordinación e subordinación.
3. Identificar os distintos tipos de frases e os seus elementos constituíntes.
4. Identificar as distintas funcións sintácticas.
5. Identificar os diferentes tipos de oracións.
6. Coñecer algúns aspectos da sintaxe galega.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O.	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
D E G H I M	B1.5. Produción de textos orais relacionados con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con coherencia, coa axuda das TIC,	B1.5. Realizar producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con corrección, coa axuda das TIC	LGB1.5.1. Planifica os seus textos orais e produce discursos adecuados, LGB1.5.2. Consulta fontes, revisa borradores e esquemas. LGB1.5.3. Presenta os contidos de forma clara e ordenada	CCL
E G H I	B1.7. Exposición oral de textos expositivos e argumentativos do ámbito educativo e de divulgación científica e cultural	B1.7. Expor oralmente, con rigor e claridade, un tema especializado de textos do ámbito educativo ou de divulgación científica e cultural.	LGB1.7.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical e fonética	CLL
B F h	B2.3 Produción de traballos educativos individuais e en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica e cultural.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas controvertidos do currículo ou de actualidade social,	LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical	CCL
E	B3.4. Observación, reflexión e explicación das unidades e funcións sintácticas.	B3.4. Observar, reflexionar e explicar as distintas unidades e función sintácticas e aplicar os coñecementos sobre análise sintáctica	LGB3.4.1. Recoñece as diferentes estruturas sintácticas, explica as relacións que se establecen e emprega a terminoloxía axeitada.	CCL CAA
B E	B3.7. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas	B3.7. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e de textos	LGB3.7.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos no curso para mellorar a comprensión e produción dos textos.	CCL CAA

Unidade 5. A semántica

A unidade iníciase cunha lectura sobre a riqueza léxica do galego, en concreto, a que se refire aos nomes empregados para falar da "chuvia miúda", con fin de avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.
A seguir estrutúranse os contidos da unidade en tres epígrafes:
1. A Semántica.
2 Campos semánticos.
3 Relacións semánticas.
4 Cambios semánticos.
A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

TEMPORALIZACIÓN
Na terceira avaliación

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS
1. Comprender os conceptos de significado, significante e referente, así como os de denotación e connotación.
2. Comprender os conceptos de campo semántico, sema, semema e arquisemema, así como as relacións xerárquicas.
3. Identificar as diferentes relacións semánticas e comprender as causas, mecanismos e consecuencias dos cambios semánticos

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
D E G H I M	B1.5. Produción de textos orais relacionados con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC,	B1.5. Realizar producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC	LGB1.5.1. Planifica os seus textos orais e produce discursos adecuados, coherentes e ben cohesionados. LGB1.5.2. Consulta fontes, revisa borradores e esquemas. LGB1.5.3. Presenta os contidos de forma clara e ordenada	CCL
E	B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención	LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas	CD CAA

	situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega	
B F H	B2.2. Planificación, produción e revisión de textos de distintos ámbitos adecuados, coherentes e ben cohesionados; axustados ás normas morfolóxicas e gramaticais e ben presentados.	B2.2. Planificar, producir e revisar textos de distintos ámbitos de uso adecuados á situación e á intención comunicativa, con coherencia, cohesión, corrección gramatical e boa presentación.	LGB2.2.1. Planifica os seus traballos e revisa o proceso de escritura para mellorar a produción final.LGB2.2.2. Produce textos propios de distintos ámbitos usando o rexistro adecuado,	
E	B3.5. Reflexión e explicación das relacións e unidades semánticas.	B3.5. Reflexionar e explicar as relacións e unidades semánticas	LGB3.5.1. Identifica e explica as relacións e unidades semánticas.	CCL CCA
B E	B3.7. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.7. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras	LGB3.7.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos desenvolvidos no curso para mellorar a comprensión e produción dos textos.	CCL CAA

Tema 6. Elaboración da norma estándar.

A unidade iníciase cunha lectura sobre unha anécdota narrada por Castelao e que mostra a relevancia desta figura no proceso de construción da identidade galega, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.
A construción da variedade estándar
As interferencias lingüísticas e as desviacións da norma.

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

TEMPORALIZACIÓN
Última semana outubro

***OBXECTIVO*S DIDÁCTICOS**

1. Coñece os pasos necesarios para a elaboración dunha norma estándar.

2. Comprende e diferencia as interferencias e desviacións da norma estándar.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
D E G H I M	B1.5. Produción de textos orais relacionados con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC,	B1.5. Realizar producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC	LGB1.5.1. Planifica os seus textos orais e produce discursos adecuados, coherentes e ben cohesionados. LGB1.5.2. Consulta fontes, revisa borradores e esquemas. LGB1.5.3. Presenta os contidos de forma clara e ordenada	CCL
A B E	B1.8. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.8. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.8.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CLL CAA CSC
B F H	B2.2. Planificación, produción e revisión de textos de distintos ámbitos adecuados, coherentes e ben cohesionados; axustados ás normas morfolóxicas e gramaticais e ben presentados.	B2.2. Planificar, producir e revisar textos de distintos ámbitos de uso adecuados á situación e á intención comunicativa, con coherencia, cohesión, corrección gramatical e boa presentación.	LGB2.2.1. Planifica os seus traballos e revisa o proceso de escritura para mellorar a produción final.LGB2.2.2. Produce textos propios de distintos ámbitos usando o rexistro adecuado,	

H p	B4.3. Construción da variante estándar da lingua galega. B4.4. Interferencias lingüísticas: castelanismos.	B4.2. Describir e interpretar o proceso de construción da variante estándar da lingua galega, recoñecer as interferencias lingüísticas no galego con especial atención aos castelanismos e desenvolver un discurso propio libre destes elementos.	LGB4.2.1. Describe e interpreta o proceso de construción da variante estándar da lingua galega. LGB4.2.2. Recoñece as interferencias lingüísticas no galego, con especial atención aos castelanismos e.	CCL CCEC
B E	B3.7. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.7. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras	LGB3.7.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos desenvolvidos no curso para mellorar a comprensión e produción dos textos.	CCL CAA

Unidade 7. Historia da lingua galega nos séculos XX e XXI.

A unidade iníciase cunha lectura sobre a importancia das escolas creadas polos emigrantes galegos, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.

1.Introdución

2 O galego no primeiro terzo do s. XX

3 O galego de 1936 a 1975

4 O galego desde 1975 ata a actualidade

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

TEMPORALIZACIÓN

2ª avaliación, 1ª – 2ª semana Nadal // terceira avaliación

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñece os fitos máis salientables das épocas da preguerra.
2. Coñece os fitos máis salientables das épocas da posguerra.
3. Coñece os fitos máis salientables das épocas da actualidade.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
D E G H I M	B1.5. Produción de textos orais relacionados con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC,	B1.5. Realizar producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC	LGB1.5.1. Planifica os seus textos orais e produce discursos adecuados, coherentes e ben cohesionados. LGB1.5.2. Consulta fontes, revisa borradores e esquemas. LGB1.5.3. Presenta os contidos de forma clara e ordenada	CCL
E G H I	B1.7. Exposición oral de textos expositivos e argumentativos do ámbito educativo e de divulgación científica e cultural.	B1.7. Expor oralmente, con rigor e claridade, un tema especializado de textos do ámbito educativo ou de divulgación científica e cultural.	LGB1.7.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical e fonética.	CLL
B F H	B2.3. Produción de traballos educativos individuais e en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica e cultural.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas controvertidos do currículo ou de actualidade social, científica ou cultural.	LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical	CLL
B E F H	B2.5. Busca e selección de información procedente de fontes bibliográficas e	B2.5. Extraer información de fontes bibliográficas e dixitais e utilizar as TIC ao longo de	.LGB2.5.1. Consulta información en fontes biblio. E dixit. Compila	CCL CD CAA

	dixitais e posterior organización e revisión das producións cos recursos que ofrecen as TIC.	todo o proceso de escritura, desde a planificación, organización e produción do texto á súa revisión e corrección final.	datos e fai resumos. LGB2.5.3. Utiliza procesadores de texto e correctores ortográficos para mellorar a presentación e evitar erros ortográficos e tipográficos.	
p	B4.5. Historia da lingua: galego moderno (desde 1916 ata a actualidade); contexto histórico e cultural; situación sociolingüística e características lingüísticas. Etapas	B4.3. Distinguir as características lingüísticas fundamentais do galego moderno desde 1916 ata a actualidade, describir o seu contexto e identificalo en textos.	LGB4.3.1. Distingue as características lingüísticas fundamentais do galego moderno (desde 1916 ata a actualidade). Diferencia as etapas. Describe os contextos.	CCL

Unidade 8. Evolución da conciencia lingüística.

A unidade iníciase cunha lectura do padre Sarmiento sobre as relacións entre galego e portugués, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.

1 Introdución
2 Antecedentes da conciencia lingüística (ata 1840)
3 Etapa de toma de conciencia (1840-1915)
4 Etapa de afirmación da conciencia lingüística (1916-1939)
5 Etapa de resistencia (1939-1975)
6 Etapa de reafirmación da conciencia lingüística (1975-hoxe)

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

TEMPORALIZACIÓN

2ª avaliación

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñece a evolución da conciencia lingüística na historia da lingua galega, desde os seus comezos ata a a actualidade**.**

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
D E G H I M	B1.5. Produción de textos orais relacionados con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC,	B1.5. Realizar producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC	LGB1.5.1. Planifica os seus textos orais e produce discursos adecuados, coherentes e ben cohesionados. LGB1.5.2. Consulta fontes, revisa borradores e esquemas. LGB1.5.3. Presenta os contidos de forma clara e ordenada	CCL
B F H	B2.3. Produción de traballos educativos individuais e en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica e cultural.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas controvertidos do currículo ou de actualidade social, científica ou cultural.	LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical	CLL

B E F H	B2.5. Busca e selección de información procedente de fontes bibliográficas e dixitais e posterior organización e revisión das producións cos recursos que ofrecen as TIC.	B2.5. Extraer información de fontes bibliográficas e dixitais e utilizar as TIC ao longo de todo o proceso de escritura, desde a planificación, organización e produción do texto á súa revisión e corrección final.	.LGB2.5.1. Consulta información en fontes biblio. E dixit. Compila datos e fai resumos. LGB2.5.3. Utiliza procesadores de texto e correctores ortográficos para mellorar a presentación e evitar erros ortográficos e tipográficos.	CCL CD CAA
p	B4.7. Elaboración dunha descrición esquemática na que se detallen as diferentes etapas da historia da lingua galega e as súas principais características.	B4.5. Elaborar unha descrición esquemática na que se detallen as diferentes etapas da historia da lingua galega e as súas principais características.	LGB4.5.1. Elabora unha descrición esquemática na que se detallen as diferentes etapas da historia da lingua galega e as súas principais características.	CCL
p	B4.7. Elaboración dunha descrición esquemática na que se detallen as diferentes etapas da historia da lingua galega e as súas principais características.	B4.5. Elaborar unha descrición esquemática na que se detallen as diferentes etapas da historia da lingua galega e as súas principais características.	LGB4.5.1. Elabora unha descrición esquemática na que se detallen as diferentes etapas da historia da lingua galega e as súas principais características.	CCL CSC

Unidade 9. Literatura galega no período que abrangue do Posrexurdimento á Guerra Civil, con atención á poesía.

A unidade iníciase cunha lectura sobre a influencia do dadaísmo nas vangardas de primeiros do século pasado, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.

A seguir estrutúranse os contidos da unidade en tres epígrafes:

1. Contexto histórico e cultural.

2 Autores de longa traxectoria: Ramón Cabanillas

3 As vangardas.

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

Nestes temas de Literatura incluímos unha lectura guiada da obra De catro a catro de Manuel Antonio.

TEMPORALIZACIÓN

Última semana outubro, 1ª de novembro

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Comprender o contexto histórico e cultural no que se desenvolveu a literatura desde o Posrexurdimento á Guerra Civil.
2. Coñecer os poetas máis salientables das Irmandades da Fala e analizar a súa obra.
3. Saber cales son os grupos, tendencias poéticas e escolas das vangardas e comentar textos dos poetas máis destacados.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
D E G H I M	B1.5. Produción de textos orais relacionados con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC,	B1.5. Realizar producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC	LGB1.5.1. Planifica os seus textos orais e produce discursos adecuados, coherentes e ben cohesionados. LGB1.5.2. Consulta fontes, revisa borradores e esquemas. LGB1.5.3. Presenta os contidos de forma clara e ordenada	CCL

A B E	B1.8. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.8. Participar activa e argumentadament e en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.8.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CLL CAA CSC
B F H	B2.3. Produción de traballos educativos individuais e en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica e cultural.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas controvertidos do currículo ou de actualidade social, científica ou cultural.	LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical	CLL
B E F H	B2.5. Busca e selección de información procedente de fontes bibliográficas e dixitais e posterior organización e revisión das producións cos recursos que ofrecen as TIC.	B2.5. Extraer información de fontes bibliográficas e dixitais e utilizar as TIC ao longo de todo o proceso de escritura, desde a planificación, organización e produción do texto á súa revisión e corrección final.	.LGB2.5.1. Consulta información en fontes biblio. E dixit. Compila datos e fai resumos. LGB2.5.3. Utiliza procesadores de texto e correctores ortográficos para mellorar a presentación e evitar erros ortográficos e tipográficos.	CCL CD CAA
E n	B5.1. Literatura galega de 1916 a 1936: Poesía: autores/as de Vangarda e outros/as autores/as.	B5.1 Identificar, analizar e describir a literatura galega de 1916 a 1936: Poesía: autores/as de Vangarda e outros/as autores/as.	LGB5.1.1. Identifica, analiza e describe a poesía galega de 1916 a 1936: autores/as de Vangarda e outros/as autores/as.	CCL

E D N	B5.2. Lectura e comentario de textos significativos da literatura galega de 1916 a 1936, identificación das súas características temáticas e formais e relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	B5.2. Ler e comentar textos significativos da literatura galega de 1916 a 1936, identificar as súas características temáticas e formais e poñelas en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	LGB5.2.1. Le e comenta textos representativos da poesía galega de 1916 a 1936, caracterízaos formal, estrutural e tematicamente e ponos en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico.	CCL
E N	B5.7. Análise e comentario, a través de probas escritas ou traballos, cando menos dunha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	B5.7. Analizar e comentar, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	LGB5.7.1. Analiza e comenta, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	CCL

Unidade 10. Literatura galega no período que abrangue do Posrexurdimento á Guerra Civil, con atención á prosa.

A unidade iníciase cunha lectura sobre a influencia de James Joyce e as súas obras nos autores da Xeración Nós, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.

A seguir estrutúranse os contidos da unidade en tres epígrafes:

1. A narrativa na época Nós.
2. O teatro na época Nós
3. O ensaio na época Nós.

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

Nestes temas de Literatura incluímos unha lectura guiada da obra Dos arquivos do trasno de Rafael Dieste.

TEMPORALIZACIÓN

2ª semana novembro

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñecer a traxectoria biográfica e ideolóxica de Vicente Risco, así como a súa transcendencia na literatura galega, e comentar fragmentos da súa obra.

2. Coñecer a traxectoria biográfica e ideolóxica de Otero Pedrayo, así como a súa transcendencia na literatura galega, e comentar fragmentos da súa obra.

3. Coñecer a traxectoria biográfica e ideolóxica de Castelao, así como a súa transcendencia na literatura galega, e comentar fragmentos da súa obra.

4. Coñecer a traxectoria biográfica de Rafael Dieste e comentar fragmentos da súa obra.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
D E G H I M	B1.5. Produción de textos orais relacionados con algún contido do currículo ou tema de actualidade, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC,	B1.5. Realizar producións orais planificadas, relacionadas con algún contido do currículo ou tema de actualidade adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión, corrección, coa axuda das TIC	LGB1.5.1. Planifica os seus textos orais e produce discursos adecuados, coherentes e ben cohesionados. LGB1.5.2. Consulta fontes, revisa borradores e esquemas. LGB1.5.3. Presenta os contidos de forma clara e ordenada	CCL
A B E	B1.8. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.8. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.8.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CLL CAA CSC

B F H 2.	B2.2. Planificación, produción e revisión de textos de distintos ámbitos adecuados, coherentes e ben cohesionados; axustados ás normas morfolóxicas e gramaticais e ben presentados.	B2.2. Planificar, producir e revisar textos de distintos ámbitos de uso adecuados á situación e á intención comunicativa, con coherencia, cohesión, corrección gramatical e boa presentación.	LGB2.2.1. Planifica os seus traballos seguindo unha orde predefinida e revisa o proceso de escritura para mellorar a produción final.. LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical.	.CCL CSC

B F H	B2.3. Produción de traballos educativos individuais e en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica e cultural.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas controvertidos do currículo ou de actualidade social, científica ou cultural.	LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical	CLL
B E F H	B2.5. Busca e selección de información procedente de fontes bibliográficas e dixitais e posterior organización e revisión das producións cos recursos que ofrecen as TIC.	B2.5. Extraer información de fontes bibliográficas e dixitais e utilizar as TIC ao longo de todo o proceso de escritura, desde a planificación, organización e produción do texto á súa revisión e corrección final.	.LGB2.5.1. Consulta información en fontes biblio. E dixit. Compila datos e fai resumos. LGB2.5.3. Utiliza procesadores de texto e correctores ortográficos para mellorar a presentación e evitar erros ortográficos e tipográficos.	CCL CD CAA
E n	B5.1. Literatura galega de 1916 a 1936:	B5.1 Identificar, analizar e describir a	LGB5.1.1. Identifica, analiza e describe	CCL

	Prosa e teatro: autores das Irmandades, Nós. Outros autores.	literatura galega de 1916 a 1936: Prosa e teatro: autores das Irmandades, Nós. Outros autores	a poesía galega de 1916 a 1936: autores/as de prosa e teatro e outros/as autores/as.	
E D N	B5.2. Lectura e comentario de textos significativos da literatura galega de 1916 a 1936, identificación das súas características temáticas e formais e relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	B5.2. Ler e comentar textos significativos da literatura galega de 1916 a 1936, identificar as súas características temáticas e formais e poñelas en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	LGB5.2.2. Le e comenta textos representativos da prosa galega de 1916 a 1936, caracterízaos formal, estrutural e tematicamente e ponos en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico.	CCL
E N	B5.7. Análise e comentario, a través de probas escritas ou traballos, cando menos dunha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	B5.7. Analizar e comentar, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	LGB5.7.1. Analiza e comenta, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	CCL

Unidade 11. Literatura galega no período que abrangue da Guerra Civil ata 1975, con atención á poesía.

A unidade iníciase cunha lectura sobre algúns poemas en galego que se converteron en coñecidas pezas musicais, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.

A seguir estrutúranse os contidos da unidade en catro epígrafes:

1. Contexto histórico e cultural.
2. A Xeración de 1936.
3. A Promoción de Enlace.
4. A Xeración dos 50 ou das Festas Minervais.

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

Nestes temas de Literatura incluímos unha lectura guiada da obra Longa noite de pedra de Celso Emilio Ferreiro.

TEMPORALIZACIÓN

1ª semana xaneiro

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñecer as direccións poéticas e autores da Xeración de 1936.
2. Coñecer o grupo poético do exilio, profundando na vida e obra de Celso Emilio Ferreiro e na súa transcendencia na literatura galega.
3. Coñecer as direccións poéticas e autores da poesía do exilio.
4. Coñecer as direccións poéticas e autores da Promoción de Enlace.
5. Coñecer as direccións poéticas e autores da Xeración dos 50 ou das Festas Minervais.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
A B E	B1.8. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.8. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.8.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CLL CAA CSC

B F H 2	B2.2. Planificación, produción e revisión de textos de distintos ámbitos adecuados, coherentes e ben cohesionados; axustados ás normas morfolóxicas e gramaticais e ben presentados.	.B2.2. Planificar, producir e revisar textos de distintos ámbitos de uso adecuados á situación e á intención comunicativa, con coherencia, cohesión, corrección gramatical e boa presentación.	LGB2.2.1. Planifica os seus traballos seguindo unha orde predefinida e revisa o proceso de escritura para mellorar a produción final.. LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical.	.CCL CSC
B F H	B2.3. Produción de traballos educativos individuais e en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica e cultural.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas controvertidos do currículo ou de actualidade social, científica ou cultural.	LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical	CLL
B E F H	B2.5. Busca e selección de información procedente de fontes bibliográficas e dixitais e posterior organización e revisión das producións cos recursos que ofrecen as TIC.	B2.5. Extraer información de fontes bibliográficas e dixitais e utilizar as TIC ao longo de todo o proceso de escritura, desde a planificación, organización e produción do texto á súa revisión e corrección final.	.LGB2.5.1. Consulta información en fontes biblio. E dixit. Compila datos e fai resumos. LGB2.5.3. Utiliza procesadores de texto e correctores ortográficos para mellorar a presentación e evitar erros ortográficos e tipográficos.	CCL CD CAA
E n	B5.3. Literatura galega entre 1936 e 1975: Poesía: produción bélica e autores/as	B5.3. Identificar, analizar e describir a literatura galega entre 1936 e 1975:	LGB5.3.1. Identifica, analiza e describe a poesía galega entre 1936 e	CCL

	do exilio. A Xeración de 1936, a Promoción de Enlace e a Xeración das Festas Minervais	Poesía: produción bélica e autores/as do exilio. A Xeración de 1936, a Promoción de Enlace e a Xeración das Festas Minervais.	1975: produción bélica e autores/as do exilio, a Xeración de 1936, a Promoción de Enlace e a Xeración das Festas Minervais.	
E D N	B5.4. Lectura e comentario de textos da literatura galega de 1936 a 1975, características temáticas e formais e relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	B5.4. Ler e comentar textos da literatura galega de 1936 a 1975, identificar as súas características temáticas e formais e poñelas en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	LGB5.4.1. Le e comenta textos representativos da poesía galega de 1936 a 1975, caracterízaos formal, estrutural e tematicamente e ponos en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico.	CCL
E N	B5.7. Análise e comentario, a través de probas escritas ou traballos, cando menos dunha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	B5.7. Analizar e comentar, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	LGB5.7.1. Analiza e comenta, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	CCL

Unidade 12. Literatura galega no período que abrangue da Guerra Civil ata 1975, con atención á narrativa, o ensaio e o teatro.

A unidade íniciase cunha lectura sobre as lecturas e autores que influíron nun autor relevante desta época como é Ánxel Fole, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.

A seguir estrutúranse os contidos da unidade en cinco epígrafes:

1. A prosa galega entre 1936 e 1980.
2. A literatura galega no exilio.
3. A Nova Narrativa Galega.

4. O teatro galego entre 1950 e 1980.
5. O ensaio galego entre 1950 e 1980.

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos. Nestes temas de Literatura incluímos unha lectura guiada das obras As crónicas do Sochantre de Álvaro Cunqueiro e A esmorga de Eduardo Blanco Amor.

TEMPORALIZACIÓN

Xaneiro e 1ª semana febreiro

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñecer a vida e obra dos escritores máis salientables da prosa de posguerra e a súa transcendencia na literatura galega.
2. Coñecer as características e autores do teatro e do ensaio galego entre 1950 e 1980.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
A B E	B1.8. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.8. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.8.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CLL CAA CSC

B F H 2.	B2.2. Planificación, produción e revisión de textos de distintos ámbitos adecuados, coherentes e ben cohesionados; axustados ás normas morfolóxicas e gramaticais e ben presentados.	.B2.2. Planificar, producir e revisar textos de distintos ámbitos de uso adecuados á situación e á intención comunicativa, con coherencia, cohesión, corrección gramatical e boa presentación.	LGB2.2.1. Planifica os seus traballos seguindo unha orde predefinida e revisa o proceso de escritura para mellorar a produción final.. LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical.	.CCL CSC
B F H	B2.3. Produción de traballos educativos individuais e en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica e cultural.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas controvertidos do currículo ou de actualidade social, científica ou cultural.	LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical	CLL
B E F H	B2.5. Busca e selección de información procedente de fontes bibliográficas e dixitais e posterior organización e revisión das producións cos recursos que ofrecen as TIC.	B2.5. Extraer información de fontes bibliográficas e dixitais e utilizar as TIC ao longo de todo o proceso de escritura, desde a planificación, organización e produción do texto á súa revisión e corrección final.	.LGB2.5.1. Consulta información en fontes biblio. E dixit. Compila datos e fai resumos. LGB2.5.3. Utiliza procesadores de texto e correctores ortográficos para mellorar a presentación e evitar erros ortográficos e tipográficos.	CCL CD CAA
E n	B5.3. Literatura galega entre 1936 e 1975:	B5.3. Identificar, analizar e describir a literatura galega entre 1936 e 1975:	LGB5.3.1. Identifica, analiza e describe a prosagalega entre 1936 e	CCL

	Prosa: produción bélica e autores/as do exilio. A renovación: Anxel Fole, E. Blanco Amor, A. Cunqueiro, X. Neira Vilas. A Nova Narrativa Galega. Teatro.	Prosa: produción bélica e autores/as do exilio. A renovación: Anxel Fole, E. Blanco Amopr, A. Cunqueiro, X. Neira Vilas. A Nova Narrativa Galega. Teatro.	1975: produción bélica e autores/as do exilio. Anxel Fole, E. Blanco Amor, A. Cunqueiro, X. Neira Vilas. A Nova Narrativa Galega. Teatro.	
E D N	B5.4. Lectura e comentario de textos da literatura galega de 1936 a 1975, características temáticas e formais e relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	B5.4. Ler e comentar textos da literatura galega de 1936 a 1975, identificar as súas características temáticas e formais e poñelas en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	LGB5.4.1. Le e comenta textos representativos da prosagalega de 1936 a 1975, caracterízaos formal, estrutural e tematicamente e do teatro.	CCL
E N	B5.7. Análise e comentario, a través de probas escritas ou traballos, cando menos dunha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	B5.7. Analizar e comentar, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	LGB5.7.1. Analiza e comenta, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	CCL

Unidade 13. Literatura galega no período actual, con atención á poesía.

A unidade iníciase cunha lectura dun texto do Manifesto de Rompente: Sacade as vosas suxas mans de Manuel Antonio, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.

A seguir estrutúranse os contidos da unidade en tres epígrafes:

1. Contexto histórico e cultural.
2. A poesía na década dos 80.
3. A poesía na década dos 90.

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

Nestes temas de Literatura incluímos unha lectura guiada da obra Arden de Ana Romaní.

TEMPORALIZACIÓN 2ª semana abril

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñecer o contexto histórico e cultural das últimas décadas do século XX no que se desenvolveu a poesía galega, así como as súas características comúns e poetas máis destacados.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
A B E	B1.8. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.8. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.8.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CLL CAA CSC

B F H 2.	B2.2. Planificación, produción e revisión de textos de distintos ámbitos adecuados, coherentes e ben cohesionados; axustados ás normas morfolóxicas e gramaticais e ben presentados.	.B2.2. Planificar, producir e revisar textos de distintos ámbitos de uso adecuados á situación e á intención comunicativa, con coherencia, cohesión, corrección gramatical e boa presentación.	LGB2.2.1. Planifica os seus traballos seguindo unha orde predefinida e revisa o proceso de escritura para mellorar a produción final.. LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical.	.CCL CSC
B F H	B2.3. Produción de traballos educativos individuais e en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica e cultural.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas controvertidos do currículo ou de actualidade social, científica ou cultural.	LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical	CLL
B E F H	B2.5. Busca e selección de información procedente de fontes bibliográficas e dixitais e posterior organización e revisión das producións cos recursos que ofrecen as TIC.	B2.5. Extraer información de fontes bibliográficas e dixitais e utilizar as TIC ao longo de todo o proceso de escritura, desde a planificación, organización e produción do texto á súa revisión e corrección final.	.LGB2.5.1. Consulta información en fontes biblio. E dixit. Compila datos e fai resumos. LGB2.5.3. Utiliza procesadores de texto e correctores ortográficos para mellorar a presentación e evitar erros ortográficos e tipográficos.	CCL CD CAA
E n	B5.5. Literatura galega de 1975 ata a actualidade:	B5.5. Identificar, analizar e describir a literatura galega de	LGB5.5.1. Identifica, analiza e describe a poesía galega de 1975 ata a	CCL

	Poesía: temas, xéneros e subxéneros, e estéticas dos/das principais autores/as dos 80, os 90 e o novo século.	1975 ata a actualidade: Poesía: temas, xéneros e subxéneros, e estéticas dos/das principais autores/as dos 80, os 90 e o novo século.	actualidade: temas, xéneros e subxéneros, e estéticas dos/das principais autores/as dos 80, os 90 e o novo século.	
E D N	B5.6. B5.6. Lectura e comentario de textos significativos da literatura galega de 1975 á actualidade, identificación das súas características temáticas e formais e relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	B5.6. Ler e comentar textos significativos da literatura galega de 1975 á actualidade identificar as súas características temáticas e formais e poñelas en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	LGB5.6.1. Le e comenta textos representativos da poesía galega de 1975 á actualidade, caracterízaos formal, estrutural e tematicamente e ponos en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico.	CCL
E N	B5.7. Análise e comentario, a través de probas escritas ou traballos, cando menos dunha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	B5.7. Analizar e comentar, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	LGB5.7.1. Analiza e comenta, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	CCL

Unidade 14. Literatura galega actual, con atención á narrativa, o ensaio e o teatro.

A unidade iníciase cunha lectura dun texto de Inma López Silva sobre Compostela, para avaliar, de forma lateral, os conceptos previos que o alumnado pode ter sobre o tema.

A seguir estrutúranse os contidos da unidade en cinco epígrafes:

1. Introdución.

2. A narrativa galega actual.
3. Autores
4. O teatro actual (desde 1980).
5. O ensaio actual (desde 1980).

A sección de Repaso abrangue dúas propostas de traballo. Por unha banda a lectura dun texto suxestivo relacionado co tema que vai acompañado dunha batería de preguntas e reflexións; e por outro, un esquema final onde poderán repasar e memorizar os contidos significativos.

Nestes temas de Literatura incluímos unha lectura guiada das obras Arraianos de X. L. Ménde Ferrín e A man dos paíños de Manuel Rivas.

TEMPORALIZACIÓN

3ª- 4ª semana de abril.

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

1. Coñecer as tendencias, obras e autores máis representativos da narrativa galega actual.
2. Coñecer as tendencias, obras e autores máis representativos do teatro e do ensaio galego actual.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

O	contidos	Criterios de avaliacion	Estándares de aprendizaxe	CC
D E G H	B1.1 Comprensión, valoración de textos orais e audiovisuais de natureza diversa.	B1.1.Comprender, interpretar diferentes tipos de discursos orais, audiovisuais e a situación en que se desenvolven.	LGB1.1.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral,	CCL
A B E	B1.8. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.8. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.8.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CLL CAA CSC

B F H 2.	B2.2. Planificación, produción e revisión de textos de distintos ámbitos adecuados, coherentes e ben cohesionados; axustados ás normas morfolóxicas e gramaticais e ben presentados.	.B2.2. Planificar, producir e revisar textos de distintos ámbitos de uso adecuados á situación e á intención comunicativa, con coherencia, cohesión, corrección gramatical e boa presentación.	LGB2.2.1. Planifica os seus traballos seguindo unha orde predefinida e revisa o proceso de escritura para mellorar a produción final.. LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical.	.CCL CSC
B F H	B2.3. Produción de traballos educativos individuais e en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica e cultural.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas controvertidos do currículo ou de actualidade social, científica ou cultural.	LGB2.3.1. Desenvolve un tema do currículo con rigor, claridade e corrección gramatical	CLL
B E F H	B2.5. Busca e selección de información procedente de fontes bibliográficas e dixitais e posterior organización e revisión das producións cos recursos que ofrecen as TIC.	B2.5. Extraer información de fontes bibliográficas e dixitais e utilizar as TIC ao longo de todo o proceso de escritura, desde a planificación, organización e produción do texto á súa revisión e corrección final.	.LGB2.5.1. Consulta información en fontes biblio. E dixit. Compila datos e fai resumos. LGB2.5.3. Utiliza procesadores de texto e correctores ortográficos para mellorar a presentación e evitar erros ortográficos e tipográficos.	CCL CD CAA
E n	B5.5. Literatura galega de 1975 ata a actualidade:	B5.5. Identificar, analizar e describir a literatura galega de	LGB5.5.1. Identifica, analiza e describe a prosa e teatro galegos de 1975	CCL

		Prosa e teatro: temas, xéneros e subxéneros, e estéticas dos/das principais autores/as dos 80, os 90 e o novo século.		1975 ata a actualidade: Prosa e teatro: temas, xéneros e subxéneros, e estéticas dos/das principais autores/as dos 80, os 90 e o novo século.		ata a actualidade: temas, xéneros e subxéneros, e estéticas dos/das principais autores/as dos 80, os 90 e o novo século.	
E D N	B5.6.	B5.6. Lectura e comentario de textos significativos da literatura galega de 1975 á actualidade, identificación das súas características temáticas e formais e relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	B5.6.	Ler e comentar textos significativos da literatura galega de 1975 á actualidade identificar as súas características temáticas e formais e poñelas en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico e mais o xénero ao que pertencen.	LGB5.6.2.	Le e comenta textos representativos da prosagalega de 1975 á actualidade, caracterízaos formal, estrutural e tematicamente e ponos en relación co contexto sociohistórico e sociolingüístico.	CCL
E N	B5.7.	Análise e comentario, a través de probas escritas ou traballos, cando menos dunha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	B5.7.	Analizar e comentar, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	LGB5.7.1.	Analiza e comenta, a través de probas escritas ou traballos, cando menos unha obra completa de cada un dos períodos literarios referidos.	CCL

6.3. Recursos didácticos

-Libro do alumnado para 2.º de Lingua Galega e Literatura de Bacharelato, editorial Anaya.

Información complementaria: audios; presentacións multimedia; presentación didáctica da unidade; textos para ampliar contidos; propostas de traballo para reforzar e fixar os contidos da unidade.

Web do profesorado para 2.º de Lingua e Literatura de Bacharelato. Con todos os recursos incluídos na web do alumnado e os que están expresamente destinados aos docentes:

solucionario de todas as actividades propostas no libro do alumnado, información e actividades complementarias, bibliografía temática e outros recursos como as ferramentas de avaliación e o xerador de probas escritas de avaliación de contidos.

Material fotocopiado

Aula Virtual

6. 4. Criterios de avaliación para 2 º de Bacharelato

Utilizar a lingua galega para comunicarse con corrección, oralmente e por escrito, con propiedade léxica, morfolóxica e sintáctica.

Coñecer a evolución histórica da lingua galega e comprender criticamente as circunstancias que condicionaron o seu uso.

Analizar as valoracións sobre o idioma e as actitudes psicolingüísticas e sociolingüísticas, a partir de situacións de comunicacións concretas.

Elaborar a información a partir dos medios de comunicación de masas, diferenciando as características das seccións e dos programas e prestando atención ás súas linguaxes específicas.

Coñecer os conceptos teóricos e os procedementos lingüísticos (flexión, clasificación, análise, etc...) propios da gramática galega.

Recoñecer as diferentes unidades da lingua, as súas combinacións e a relación entre elas e os seus significados.

Desenvolver un tema, oralmente e por escrito, de forma coherente e ordenada, utilizando un guión previo.

Producir textos específicos (narracións, descricións, exposicións, argumentacións, instrucións, etc...), con diferente nivel de formalización e variedade de contidos (científicos, humanísticos, literarios, etc...)

Utilizar con propiedade o léxico galego (común e específico), a partir de contextos significativos.

Coñecer os autores e comentar as obras máis representativas da literatura galega dos séculos XX e XXI, e establecer relacións entre os textos e a etapa en que foron creados.

Interpretar e valorar as obras da literatura galega como contribucións culturais duna comunidade diferenciada e como modelos de lingua.

6. 5. Criterios de cualificación de 2º curso de bacharelato

A nota das avaliacións e do curso depende integramente dos contidos avaliados. A materia está dividida en bloques: lingua, literatura, sociolingüística, análise de textos,.

Farase unha recuperación final a través dun exame global final no mes de maio corresoondente á avaliación ordinaria para o alumnado suspenso.

Farase igualmente un exame final con toda a materia para o alumnado suspenso no mes de xuño correspondente á avaliación extraordinaria

Os exames teñen un 90% de peso na avaliación. Un 10% corresponderá á expresión oral, traballos encomendados, obras de lectura obrigatorias e/ou comentarios.

As faltas de coherencia, léxico, e ortografía descontarán ata 2 puntos da nota global.

Para avaliar as obras de lectura poderase facer exame oral/escrito ou traballo individual.

O comentario de texto terá un especial seguimento. É obrigatoria a entrega dos traballos encomendados nas datas sinaladas.

O alumnado debe ter as tres avaliacións aprobadas con nota media igual ou superior a 5 para poder superar o curso. En caso contrario, deberá realizar unha proba global con toda a materia. Excepcionalmente, con unha avaliación suspensa, verase a traxectoria e o aproveitamento do curso, para poder recuperala.

É imprescindible cumprir os seguintes mínimos:
Presentar todos os traballos encomendados, tanto na modalidade presencial como aqulles que sexan solicitados a través da aula virtual ou do correo electrónico.
Realizar, se é posible, unha exposición oral de temas concretos..
Superar todos os exames teórico-prácticos .

6. 6. Secuenciación

En cada avaliación daremos temas de literatura, sociolingüística e repaso de morfoloxía.

1ª avaliación

Literatura:

1. A poesía das Irmandades da Fala. Características, autores e obras representativas.
2. A poesía de vangarda. Características, autores e obras representativas.
3. A prosa do primeiro terzo do XX: as Irmandades e o Grupo Nós (narrativa, ensaio e xornalismo).
4. O teatro do primeiro terzo do XX: Irmandades, vangardas e Grupo Nós. O ensaio.

Lingua e sociedade:

1 Estereotipos e prexuízos lingüísticos: a súa repercusión nos usos.
2 Historia da normativización: a construción da variedade estándar. Interferencias e desviacións da norma.

Estudio da lingua:

1. Fonética, fonoloxía. Fonemas vocálicos e consonánticos. A sílaba. O acento. A entoación.
2. Repaso de morfoloxía: substantivo, adxectivo, artigo, posesivos, pronomes, ...o verbo.

2ª avaliación

Literatura:

1. A poesía entre 1936 e 1980: a Xeración do 36, a Promoción de Enlace, a Xeración das Festas Minervais. Poesía no exilio.
2. A prosa entre 1936 e 1980: os renovadores da prosa (Fole, Blanco Amor, Cunqueiro e Neira Vilas). Literatura no exilio, prosa e teatro.
3. A Nova Narrativa galega. Características, autores e obras representativas.
4. O teatro galego entre 1936 e 1976: a Xeración dos 50 e o Grupo de Ribadavia. O ensaio.

Lingua e sociedade:

1 O galego,lingua en vías de normalización.
2 O galego no primeiro terzo do século XX: características lingüísticas fundamentais. Contexto histórico e situación sociolingüística.

Estudio da lingua:

1. Estrutura clases e e formación de palabras. Familias léxicas. Interferencias e desvíos da norma.
2. Sintaxe, Unidades e funcións sintácticas. Algúns aspectos da sintaxe galega.

3ª avaliación

Literatura:

1. A poesía galega actual. Temas e autores dos 80 e dos 90. Poetas e tendencias actuais máis relevantes.
2. A prosa galega actual. Temas e autores dos 80 e dos 90. Prosistas e tendencias actuais máis relevantes.
3. O teatro actual. Temas e autores dos 80 e dos 90. Dramaturgos, tendencias e compañías actuais máis relevantes. O ensaio.

Lingua e sociedade:

1 O galego de 1936 a 1978: características lingüísticas fundamentais. Contexto histórico e situación sociolingüística.
2 O galego a finais do século XX e comezos do XXI: características lingüísticas fundamentais. Contexto histórico e situación sociolingüística.

Estudio da lingua:

1. A semántica: o estudio do significado. O campo semántico. As relacións semánticas. Os cambios semánticos.
2. Variedades xeográficas da lingua galega.

7. Materiais e recursos didácticos

Xa indicados en cada curso.

En cada curso da ESO o alumnado contará cun libro de texto a partir do cal se organizarán as actividades de aprendizaxe. Os libros seleccionados polo departamento son :

2º Curso: Lingua galega e literatura. 2º ESO. Editorial Anaya.
4º curso: Lingua galega e literatura. 3º ESO. Editorial Anaya.
2º Bacharelato: Lingua galega e literatura. Editorial Anaya.
Aulas virtuais de todos os niveis e materias xestionadas polas profesoras da materia.

A Biblioteca do centro tamén é un recurso que consideramos esencial para o fomento da lectura (no contexto do plan de lectura do centro). O profesorado que imparta clase na ESO proporalle ó alumnado lecturas de tema variado e de interese axeitadas á súa idade.

O manexo das novas tecnoloxías, tal como se recolle nos contidos da materia, debe ter un lugar destacado tanto nos seus aspectos didácticos coma na procura de información e no proceso de elaboración de textos por parte do alumnado. O material relacionado coas TIC do que dispomos no centro é o seguinte:

Equipos informáticos aos que pode acceder o alumnado, tanto en horario de clases como no seu tempo libre.
Aula de informática con equipos conectados a internet que se pode reservar para impartir as clases nela.
Equipos portátiles equipados cun canón proxector que pode utilizar o profesorado que o precise.
Varias aulas con taboleiro interactivo.
Equipos reprodutores de vídeo e DVD.
Tódalas aulas están equipadas con conexión a internet e canón de proxección.

As aulas virtuais estarán actualizadas para que o alumnado poida acceder a materiais didácticos, posibles tarefas de traballo ou avaliacións mediante cuestionarios ou tarefas online.

8. Procedementos de avaliación. Criterios de cualificación

1 Elementos de observación para a avaliación:

a) Expresión.

Expresión oral precisa e coherente, articulada e nítida. Utilización do ton axeitado á intención comunicativa; interpretación correcta dos signos de puntuación ó realizar exercicios de lectura oral.

Utilización dos recursos verbais e non verbais e dos rexistros lingüísticos axeitados.

Elaboración correcta do discurso escrito dende o punto de vista morfolóxico, sintáctico e semántico; utilización de léxico axeitado, variado e flexible; utilización adecuada dos signos de puntuación e das normas ortográficas.

b) Comprensión.

Comprensión do contido de textos orais e escritos; distinción, ordenación e xerarquización das ideas.

Análise e comentario de recursos expresivos e recursos estilísticos.

c) Estratexias de aprendizaxe.

Realización de subliñados, resumos, sínteses, esquemas, guións e outras actividades e técnicas de traballo intelectual.

Utilización apropiada de fontes de información (dicionarios, manuais, libro de texto, bibliografía); adquisición de técnicas de busca de información na biblioteca.

Elaboración de apuntes ordenados, comprensibles e aproveitables.

Adquisición e utilización de técnicas de razoamento: indución, dedución, analoxía e comparación, memorización de conceptos fundamentais; transferencia e aplicación do aprendido.

d) Actitudes

Respecto ás normas de convivencia establecidas no Instituto e nas actividades da materia. Respecto do dereito dos compañeiros a aprender.

Interese, participación e traballo persoal e en grupo.

Tolerancia, solidariedade e colaboración cos demais; respecto da opinión allea.

Participación activa en tarefas de avaliación e autoavaliación.

Reflexión crítica sobre a realidade e a propia actuación. Adquisición de responsabilidade, madurez e autenticidade, tanto dende o punto de vista individual como social.

Receptividade e interese cara ás actividades relacionadas cos temas transversais.

Sensibilidade cara ós textos literarios e as manifestacións artísticas.

e) Hábito de traballo

Asistencia regular e puntual a clase ou seguimento das explicacións e tarefas na modalidade non presencial.

Esforzo sistemático dentro e fóra da clase. Práctica do hábito de estudo e realización de tarefas e deberes.

Interese polo traballo ben feito. Presentación puntual, pulcra e correcta de traballos e exercicios.

Asistencia aos exames e probas de avaliación. Realización nos tempos e prazos marcados das tarefas de avaliación na modalidade non presencial.

Realización das lecturas que se esixen, nos prazos fixados.

A aplicación dos criterios de avaliación débese facer a través de instrumentos e probas que sexan coherentes con eles e que permitan anotar de xeito sistemático e organizado as observacións necesarias para levar a cabo unha avaliación obxectiva, transparente e eficaz do rendemento académico do alumando.

1. Observación do alumno/a na clase. Seguimento das tarefas nas aulas virtuais

A observación do alumnado permite comprobar a asistencia regular, o comportamento, a intervención no proceso didáctico, as dificultades de aprendizaxe, etc. Todas estas observacións deben ser recollidas no caderno do profesor.

No caso da modalidade non presencial, a propia aula virtual permite xa comprobar o tempo de conexión do alumnado e marcar os prazos de entrega de tarefas, de maneira que o seguimento e rexistro de actividades entregadas é máis doado de observar.

2. Revisión do caderno de actividades do alumno/a. (Especialmente no 1º ciclo da ESO). Mantemos este criterio só se as condicións sanitarias e os protocolos Covid permiten esta tarefa.

O caderno de actividades do alumno/a proporciona datos sobre a comprensión, a expresión escrita e o desenvolvemento das actividades propostas, sobre a utilización de fontes de información e documentación, sobre os hábitos de traballo e estudo persoal, etc. Para avaliar este material pídeselle ao alumnado que conte cun caderno no que poida arquivar os resultados do seu traballo diario; isto farase de xeito sistemático para o primeiro e segundo curso, sendo un recurso optativo para terceiro e cuarto. A revisión do caderno é un recurso moi importante para avaliar o rendemento escolar, pero diversos factores (copia do caderno de outro/a, axuda doutras persoas, etc) fan que deba ser valorada con precaución.

3. Probas obxectivas.

A realización de probas obxectivas, tanto orais como escritas, presenciais ou telemáticas, permiten observar e valorar a asimilación e aplicación de conceptos e o logro de gran variedade de procedementos, ó tempo que demostran a capacidade dos alumnos/as para resolver problemas; tamén axudan a que o alumno/a sexa consciente dos seus avances e deficiencias; finalmente supoñen un material obxectivo de doada comprobación tanto para os profesores/as como para os alumnos/as e as súas familias. A probas obxectivas non deben ser illadas, senón que se deben integrar de forma relacionada co resto das actividades de avaliación. Deberíase evitar a realización de probas únicas e dos exames "decisivos", plantexándoos en cambio como un conxunto de observacións de importancia especial.

En 2º da ESO, realizaranse, de ser posible, dúas probas por avaliación de dous temas cada unha **(70% da nota)**. Estas probas poden ser presenciais ou telemáticas dependendo da situación sanitaria. Non hai recuperación. Realizaranse os respectivoóns traballos de redacción, ou comentarios.

No mes de xuño realizárase unha proba global final de recuperación

En 3º e 4º curso realizaranse, de ser posible, dúas probas por avaliación, (70%). Estas probas poden ser presencias ou telemáticas dependendo da situación sanitaria. Os mínimos para aprobar: a entrega de traballos ou tarefas encomendadas de modo presencial ou online, os exames aprobados cunha nota igual ou superior a 5.

O exame comprenderá un texto literario con preguntas sobre forma/contido, preguntas de literatura, de teoría e práctica; cuestións de vocabulario e de gramática, morfoloxía.

As notas dos exames completaranse coa de comentarios ou traballos encomendados, orais ou escritos que se entregarán nas datas sinaladas.

4. Control de lecturas. (10% da nota)

Dada a importancia que lle damos á lectura pódense realizar probas para verificar que se está a traballar co ritmo e a intensidade axeitados. Unha obra de lectura por avaliación. Os libros de lectura serán examinados a través de probas escritas, orais, fichas ou traballos guiados, exposicións orais, etc.

5. Outras actividades (20%)

Expresión oral.

Actividades interesantes que permiten a avaliación da expresión oral son as exposicións orais, debates e coloquios, representacións, dramatizacións, lecturas expresivas... É importante deseñar coidadosamente estas actividades para que proporcionen datos fiables, evitando o risco de desorientación do alumno/a.

Expresión escrita.

Son unha parte importante na avaliación e consistirán na elaboración de textos tanto literarios (narracións, descricións, diálogos...) coma instrumentais (cartas, actas, instancias, resumos, exposicións orais...), e na análise e comentario de textos.

Autoavaliación e coavaliación.

Temos que procurar que as actividades de avaliación contribúan a que o alumnado tome conciencia dos seus avances ou deficiencias. En todo momento debe saber en que punto se atopa dentro do proceso de aprendizaxe, para que así poidan tomar medidas de corrección e reforzo. Procurarase evitar o carácter penalizador das probas e fomentarase a autoestima do alumnado.

9. Avaliacion inicial

En todos os cursos da ESO, na 1ªou 2ª semana de clases, realizarase unha valoración inicial do alumnado, que será posta en común nas sesións de avaliación previa. Non é precisa unha nota concreta,se ben é aconsellable; o interese deste diagnóstico é detectar as dificultades

individuais e de grupo, as carencias, mais tamén aquel alumnado que sobresae por altas capacidades. Cómpre ter en conta:

A expresión oral e escrita pódese apreciar a través de lecturas e redaccións .

Actitudes, interese, tolerancia, respecto...

Estratexias de aprendizaxe realización de sínteses, guións, uso do dicionario...

Hábitos de traballo, interese, regularidade, esforzo...

Á hora de establecer as medidas de atención á diversidade e inclusión habemos de recompilar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo, debe coñecerse a relativa ao número de alumnos e alumnas, o funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...)., as necesidades que houber. E este curso en concreto revisar as adaptacións, memorias e informes do curso anterior.

Cómpre pensar nesta fase en como se poden abordar (planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.). Non se poden deseñar medidas sen coñecer a realidade de cada grupo. E tentarase levar un criterio coordinado entre todas as pofesoras do departamento.

A partir de aí podemos utilizar materiais predeseñados e /ou elaborar outros para casos específicos.

Fichas de reforzo e ampliación en Tratamento da diversidade.

Fichas de comprensión lectora e comentario en Lecturas complementarias.

É difícil a **atención individualizada**, dado o número de alumnos por aula, e as poucas sesións de materia, con todo, haberá que prestar **especial atención** a aqueles alumnos que a precisen. Contamos con material no departamento para aplicar en casos de reforzo dentro da aula, que se usarán despois da avaliación inicial; ou ampliación, así como os recursos da ed. Anaya ou calquera outro recurso presente na rede.

10. Normas de cualificación

1. O sistema de avaliación, será o de AVALIACIÓN CONTINUA en 1º ,2º ESO, 3º ESO e 4º ESO.
2. En todas as probas e traballos valorarase a expresión, tanto oral coma escrita, reservándose unha parte da nota para estes aspectos.
3. Calquera proba de avaliación poderá considerarse suspendida (e nese caso terá unha cualificación de 0 puntos) se hai constancia de que o alumno/a copiou, permitiu que outros/as copiasen o seu traballo ou participou en calquera actividade ou estratexia para mellorar os resultados (propios ou alleos) mediante procedementos ilícitos. Se a copia tivese lugar nun exame final, tería que examinarse na proba extraordinaria de xuño (BacharelatoÇ) ou na final de xuño (ESO) ; e se a copia fose nesta última, suspendería automaticamente a materia.

O profesor/a tamén poderá rexeitar un exame ou exercicio se a súa presentación ou caligrafía o fan ilexible; neste caso quedará ó seu criterio a repetición da proba ou a súa substitución.

4. Non se avaliará a ningún alumno/a por medio dunha observación única e os alumnos coñecerán os obxectivos e o sistema de cualificación.
5. Valorarase a lectura voluntaria ata un 0,5 e será tida en conta para acceder á máxima cualificación.
6. Ademais, para animar o alumnado á participación no Proxecto Lector do Centro, decidiuse subir ata un límite máximo dun punto a participación activa no devandito proxecto (acumulable á nota obtida final de curso de APROBADO). Esa participación activa pode comprobarse mediante elaboración de fichas de lectura, resumos, respostas a cuestionarios e a presenza efectiva nas reunións periódicas do grupo de lectura.
7. As faltas de asistencia ás probas quedan reguladas da seguinte maneira: a 1ª vez admitirase un xustificante da familia, pais, nais ou titores; a 2ª vez requirirase un xustificante oficial, médico... etc.
8. A cualificación de cada avaliación trimestral dependerá das obtidas nas diversas observacións e probas realizadas.

   O baremo de valoración será o seguinte:

Observación da actividade didáctica diaria, traballo na aula, oralidade, actitude cara á materia e cara a profesora e os compañeiros/as, elaboración de redaccións, controis de lectura, comentarios de texto, traballos individuais ou en grupo. Seguimento das tarefas online na modalidade non presencial. Cumprimento dos prazos de entrega de tarefas propostas.	30%
Probas obxectivas (orais ou escritas), exames, controis e calquera actividade que o profesor/a indique expresamente que ten esta consideración. Probas ou tarefas telemáticas deseñadas no caso de avaliación online.	70%
En 2º Bacharelato as probas terán un valor do 90% 1º mentres que en 1º Bacharelato é dun 80%. En ambas será obrigatoria a entrega de todos os traballos encomendados nas datas sinaladas, tanto na modalidade presencial como na non presencial.	10% Libros de lectura, comentarios, exposicións, oralidade… (2º Bach) 20% Libroas de lectura, comentarioa, exposicións, oralidade… (1º Bach)

9. As reclamacións do alumnado ou dos seus pais, nais ou titores legais sobre as cualificacións das probas ou sobre as cualificacións das avaliacións trimestrais e final serán atendidas cinguíndose á lexislación vixente, así como ó disposto no Proxecto Curricular de Secundaria e no Proxecto Educativo do Instituto.

11. Medidas de atención á diversidade

Cada vez máis contamos nas nosas aulas cun maior número de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo (NEAE). Segundo o Decreto 86/2015 debemos incluír dentro desta denominación aqueles alumnos e alumnas que:

-Presenten dificultades específicas de aprendizaxe.
-Teñan trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH).
-Teñan altas capacidades intelectuais.
-Se incorporasen tardiamente ao noso sistema educativo.
-Posúan condicións persoais ou de historia escolar que así o recomenden.
Os principios básicos para o tratamento co alumnado con NEAE parten da inclusión na aula, da non discriminación e da igualdade efectiva. Para favorecer o cumprimento destes principios as actividades de aprendizaxe integradas responderán a tipoloxías e agrupamentos variados favorecendo en moitos casos os agrupamentos flexíbeis e gradadas en dificultade. No caso de que sexa preciso o profesorado elaborará materiais adaptados, así como probas específicas sempre asesorado polo equipo de orientación.

1. Medidas contempladas na lexislación

A lexislación vixente contempla, en canto ás competencias do departamento, as seguintes medidas de atención á diversidade.

1) Medidas curriculares:
  a) Reforzo, recuperacións e outros apoios.
  b) Adaptación Curricular Individualizada.
2) Medidas de tipo organizativo:
  a) Agrupamentos específicos.
  b) Grupos PMAR.

Correspóndelle ao profesorado determinar o momento de aplicación destas medidas de modo que, ao final, todo o alumnado acade o nivel desexado.

Ademais do libro de texto, é fundamental a selección de materiais empregados na aula: obras literarias, antoloxías, dicionarios, materiais complementarios de reforzo e ampliación... Estes últimos áchanse recollidos na carpeta do profesor, no caderno de exercicios e no CD de materiais didácticos elaborado por Anaya ou en calquera outro recurso de reforzo que o profesorado considere en soporte papel ou dixital.

2. Medidas concretas neste curso

Tamén teremos alumnado con adaptacións curriculares individualizadas, que se organizarán despois da avaliación inicial xunto co departamento de Orientación e a profesora de PT.

Contamos con material no departamento para aplicar en casos de reforzo dentro da aula, que se usarán despois da avaliación inicial; ou ampliación, así como os recursos da ed. Anaya ou calquera outro seleccionado polas profesoras.

Alumnado procedente do estranxeiro

As necesidades determinaranse a través da avaliación inicial que se realizará no comezo de curso ou no momento de incorporación ao sistema educativo. Se ten desfase curricular ou descoñece a lingua seguirá un programa específico personalizado ademais de incorporarse ás medidas de atención á diversidade deseñadas para cada curso. Poderá acollerse á exención en lingua galega e non será avaliado, mais debe seguir as tarefas propostas na clase.

AVALIACIÓN

A avaliación farase tendo como referencia o traballo do alumnado, reforzos na aula ou ACI, progresión e aproveitamento.

Os suspensos na 3ª avaliación de xuño deberán realizar unha proba na convocatoria **Final de xuño** na cal o 100% da nota corresponderá a un exame escrito no que se incluirán preguntas sobre os contidos vistos durante o curso.

.

Todo o alumnado

Os alumnos que se aparten significativamente dos contidos e criterios de avaliación contan cunha adaptación curricular individualizada elaborada polo profesor da materia do grupo de referencia do alumno, que se incorpora á programación anual dos Departamentos de Lingua Galega e Literatura e ao Departamento de Orientación.

A decisión sobre o alumnado con estas carencias concretarase na sesión de avaliación inicial, o mesmo que as necesidades de reforzos individuais nas aulas.

O profesorado dispón dunha rúbrica no anexo, para avaliar as medidas para a inclusión e a atención á diversidade individual e do grupo que o desenvolvemento da unidade requira.

12. Programa de reforzo para a recuperación das materias pendentes de cursos anteriores

A atención ó alumnado coa materia de Lingua galega e literatura pendente de cursos anteriores será coordinada polo departamento. O profesorado que imparte a materia no curso no que actualmente está o alumno ten as seguintes funcións dentro do programa de recuperación:

a) facer a observación e o seguimento das actitudes, estratexias de aprendizaxe e hábitos de traballo do alumno/a en relación co curso no que está actualmente e

b) proporcionarlle as fichas elaboradas polo departamento e clarificar todo tipo de dúbidas que vaian xurdindo.

Unha vez por trimestre, polo menos, o departamento dedicará a reunión ao seguimento e valoración do proceso de recuperación deste alumnado, tomando as medidas correctoras e de reforzo que se consideren necesarias. Ademais será o propio departamento, a través do acordo entre os seus membros, quen realizará a avaliación destes alumnos/as, tendo en conta tanto as probas obxectivas coma as observacións do profesor/a que lles imparte clase.

Os obxectivos, contidos e criterios de avaliación que se van aplicar son aqueles que figuran dentro do apartado de "Mínimos esixibles para a obtención dunha avaliación positiva", e as regras polas que se guiará a avaliación son as mesmas que se aplican ao resto do alumnado .

Alumnado de 2º, 3º , 4º ESO con 1º ou 2º ou 3º suspenso:

O profesorado de segundo e terceiro curso serán responsable da recuperación dos alumnos con materia de 1º ,2º e 3º suspensa respectivamente. Non hai exames parciais para este nivel.

O departamento elabora un caderno trimestral de traballo para realizar na aula ou na casa, para o profesorado que opta por esta opción, priorizando sempre o traballo no curso actual, así como as obras de lectura que deben presentar nas datas fixadas. Será supervidado polo profesor/a da aula de referencia O alumnado pode aprobar por trimestres a materia, de non ser así, poderá realizar un exame final nas datas que marque Xefatura de Estudos.

Alumnado 2º bacharelato:

Para o alumnado de 2º de bacharelato con materia pendente de cursos anteriores, elaborarase un caderno de exercicios ou relación de tarefas,actividades e traballos cada trimestre, para realizar na casa, que deberán presentar nas datas fixadas. Será supervisado pola profesora encargada.

O traballo na aula de referencia será fundamental así como o caderno de exercicios, o 50% da nota, sempre que se presenten os traballos encomendados correctamente realizados. Durante o curso realizaranse probas por trimestrais, que terán un valor do 50% da nota. O alumnado que non aprobe por trimestres a materia realizará un exame final nas datas que marque Xefatura de Estudos no mes de abril

O alumnado que non supere a materia en maio poderá presentarse a un exame global de novo na avalición extaordinaria de xuño

Considerase aprobada a materia pendente cando se fai media coas notas dos trimestres e dá como resultado unha nota igual ou superior a 5 ou se obtén dita cifra nos exames globais finais

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Será necesaria a entrega dos materiais encomendados ben elaborados para poder aprobar cada avaliación, así como a atención e participación nas clases de referencia, entrega de traballos tanto de teoría, práctica ou das obras de lectura.

Dado que o traballo é práctico, feito na casa, supervisado polo profesorado, **É preciso aprobar as tres avaliacións para superar a materia suspensa.**

En maio deberán realizar o exame proposto polo Departamento e, no seu caso, entregar os materiais que se pidan.

13. Criterios de cualificación e promoción de lingua e literatura galega

	Instrumentos de avaliación	Recuperación	Cualificación final
1º ESO e 2º ESO	Probas escritas,orais ou telemáticas: 70% Traballo diario, atención, actitude, oralidade, lecturas ou tarefas encomendadas, cuestionarios online: 30%. Desconto de ata 1 punto por faltas	Avaliación continua Recuperacións concretas dalgún aspecto da materia (verbos, vocabulario...)	Nota media reais das avaliacións. Hai un exame global final para os suspensos
3º ESO e 4ª ESO	Probas escritas, orais ou telemáticas de lingua e literatura terán un valor do 70% 30 % Oralidade Actitude, traballo e tarefas Lecturas: traballo ou proba escrita. Desconto de ata 1p. por faltas	Avaliación continua Recuperacións concretas dalgún aspecto da materia (verbos, vocabulario...)	Nota media reais das avaliacións.. Hai un exame global final
1º e 2º BACH	A materia está dividida en bloques: lingua, literatura, sociolingüística, análise de textos.. A A materia terá recuperación no mes de maio cunha proba final global . Probas escritas ou telemáticas: 80% (1º Bacharelato) e 90 % (2º Bacharelato) As faltas ortográficas descontarán até un máximo de 2 puntos da cualificación global. Lecturas .Traballo ou proba escrita. Oralidade :20% (1º Bacharelato) e 10 % (2º Bacharelato) Será imprescindible cumprir coa entrega de todos os traballos ou tarefas presenciais ou online encomendadas e, de ser posible, realizar as exposicións orais. O alumnado debe ter tres avaliacións aprobadas con nota media igual ou superior a 5 para superar o curso. En caso contrario, deberá realizar unha proba global final* de toda a materia. *Como caso especial, a criterio do profesorado, terase en conta a OPCIÓN de recuperar o caso dunha unha soa avaliación suspensa para o alumnado que demostre un esforzo continuo, un traballo gradual e unha actitude positiva ao longo do curso.		
PROBA FINAL e EXTRAORDINARIA XUÑO	Tanto na ESO ,a proba de avaliación final ;como no bacharelato ,na proba extraordinaria de xuño, suporá o 100% da nota final do curso.		
PENDENTES ESO	Notas por trimestres con traballos guiados ben elaborados (50%) e traballo realizado na aula de referencia (50%). A nota das 3 avaliacións aprobadas supón o aprobado final. Non hai		

	exames por avaliación. Caso de suspender algunha avaliación poderanse presentar a exame final de curso proposto por Xefatura de Estudos, en abril e/ou en xuño
PENDENTES 1º Bacharelato	Notas por trimestres con traballos guiados ben elaborados e traballo realizado na aula de referencia (50%) e exame por trimestre (50%). A nota das 3 avaliacións aprobadas supón o aprobado final. Haberá exame global final para os que suspendan na convocatorias ordinaria e/ou extraordinaria

14. Concreción dos elementos transversais que se traballarán

Tratarase de fomentar ao longo do curso todos os valores especificados no apartado **"Elementos Transversais"** do Decreto 86/2015. Farase fincapé
- A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento, e a educación cívica e constitucional
- A prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia

Ademais desde a nosa materia traballaranse os seguintes valores:

Aprender a ser responsable
Aprender a ser respectuoso/a
Aprender a ser empático/a
Aprender a controlar os seus impulsos negativos

A Concreción do currículo cos temas transversais realizarase a través das exposicións orais en cada curso, das redaccións obrigatorias, dos traballos encomendados e expostos nas aulas, así como coa colaboración coa biblioteca naquelas actividades que se deseñen para o caso.
Tamén coa lectura dos libros obrigatorios.

Educación para o consumo: redaccións e reflexión sobre a celebración das "festas de..." , por exemplo : o día de S. Valentín, o Nadal...
En 1º ESO, as lecturas dannos pé para falar do consumo responsable, uso da auga e do papel, inmigración, ecoloxismo, diversidade, convivencia interxeracional, etc.

Educación para a saúde: elaboración de textos argumentativos (segundo os niveis) sobre a necesidade dunha boa alimentación: "Os beneficios dunha dieta sa".
Elaboración de menús. Descricións das propiedades dos alimentos.

Educación moral e cívica: debates sobre temas de actualidade como a eutanasia, a adopción, a custodia compartida,

Educación para a paz: recompilación e comentarios de noticias en xornais actuais sobre as guerras.
Traballos sobre os premios Nobel da paz, especialmente Malala.

Educación para a igualdade de oportunidades: a través dos libros de lectura. Por exemplo: USHA en 1º ESO, trata a desigualdade na educación das nenas na India, os matrimonios amañados, a emigración. En 3º Eso a vida en Irak dun adolescente en

guerra danos pé para tratar moitos aspectos da educación, relixión, en 4º ESO aspectos relacionados cos abusos sexuais, bullying ...
Busca de información sobre mulleres pioneiras.
Visionado da película “Camiño á escola” ou outras de temática educativa.
Elaboración de haikus en colaboración co departamento de plástica.
Colaboración coas actividades de dinamización organizadas desde a biblioteca.

Educación ambiental: redaccións sobre os espazos protexidos, parques naturais, rias,...visitas programadas por niveis: Fragas do Eume, Cantís de Dexo, Dunas de Corrubedo, ...

Educación vial:
Elaboración de planos, descricións de itinerarios, ...

Valoración da diversidade lingüística como manifestación da vitalidade do galego e das potencialidades da integración do galego no sistema lingüístico e cultural da lusofonía.

15. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

Neste apartado preténdese promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento do traballo diario. Para iso, ofrécense unha serie de rúbricas ou instrumentos de axuda para reflexionar sobre catro aspectos fundamentais na práctica docente que son:

1. Planificación.
2. Motivación do alumnado.
3. Desenvolvemento da ensinanza.
4. Seguimento e avaliación do proceso de ensinanza-aprendizaxe.
5. Atención ao seguimento que o alumnado poida facer do ensino e das tarefas na modalidade non presencial.

	INDICADORES DE LOGRO	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
PLANIFICACIÓN	1. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe (cursos LOMCE) .		
	2. Programa a materia tendo en conta o tempo dispoñible para o desenvolvemento desta.		
	3. Selecciona e secuencia de forma progresiva os contidos da programación da aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.		
	4. Programa actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.		
	5. Planifica as clases de modo flexible, prepara actividades e recursos axustados á programación da aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.		
	6. Establece os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoavaliación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos seus alumnos e alumnas.		

	7. Coordínase co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afíns á súa materia.		
MOTIVACIÓN DO ALUMNADO	1. Proporciona un plan de traballo ao principio de cada unidade.		
	2. Considera situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos...).		
	3. Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade.		
	4. Informa sobre os progresos conseguidos e as dificultades encontradas.		
	5. Relaciona os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.		
	6. Estimula a participación activa dos estudantes na clase.		
	7. Promove a reflexión dos temas tratados.		
DESENVOLVEMENTO DA ENSINANZA	1. Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas...		
	2. Cando introduce conceptos novos, relaciónaos, se é posible, cos xa coñecidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		
	3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula.		
	6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Presenta actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Presenta actividades de grupo e individuais.		
SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINANZA-APRENDIZAXE	1. Realiza a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
	2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
	3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.		
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		
	5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e das alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.		

	8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.		
	9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
	10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, do nivel dos estudantes, etc.		
	11. Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		

16. O proxecto lector

O proxecto lector de centro será a referencia para a elaboración de programas ou plans anuais de lectura, que se incluirán na programación xeral anual. O seu deseño e posta en marcha son competencia de todo o equipo docente e estarán coordinados preferentemente pola persoa responsable da biblioteca escolar.

O plan anual de lectura e o proxecto lector de centro garantirán a paulatina capacitación do alumnado nas competencias básicas que se pretenden, de cara á súa formación como cidadáns activos e solidarios. Con esta finalidade empregaranse, cun enfoque funcional, as distintas tecnoloxías da comunicación e da información ao alcance do alumnado, para incidir en aspectos específicos destes soportes e linguaxes de cara a unha utilización eficaz, comprensiva e ética deles.

A formación da lectura comprensiva esixe, pola súa vez, un traballo progresivo e continuado. Traballaranse con todo tipo de textos: literarios, expositivos, xornalísticos, publicitarios, gráficos; en soporte impreso ou electrónico. Incidirase na identificación da finalidade da lectura e na forma de axustar a lectura ao obxectivo en cada ocasión. Ensinaranse estratexias de comprensión lectora.

As actividades que irá levando a cabo este Departamento en relación co Proxecto Lector:

Obra de lectura obrigatoria en cada trimestre. Esta proporcionará probas e traballos de diferente tipo (comprensión, interpretación, análise literaria dalgún aspecto, etc.) que se irán marcando en cada momento do trimestre. Valor do 10% da nota en cada avaliación.

Lectura mínima diaria de 15 minutos e de textos de moi variado tipo.

Visita á biblioteca do centro para realización dalgún traballo, previamente deseñado na clase, e sobre o que terán que buscar información.

Uso da biblioteca para a lectura en silencio dalgunha obra literaria, cómic, revista, etc. que, anteriormente, a profesora ou profesor decida.

Promocionar a participación en todas as actividades deseñadas pola biblioteca: concursos literarios, de debuxo, ...

Valorar a participación activa no Club de lectura, (podendo puntuar cun máximo de 1 punto a final de curso)

Valoración de lecturas voluntarias, expostas nas aulas con comentarios orais (posibilidade de puntuar ata 0,5 en cada avaliación)

17. Accións do plan de integración das TIC

As tecnoloxías da información e a comunicación incorporaranse como un recurso máis aos procesos de ensino-aprendizaxe. A súa aplicación ao traballo da aula convértese nunha peza clave na educación e formación das novas xeracións

Fomentaremos o emprego das novas tecnoloxías da información e da comunicación a través de:

Uso da páxina web do centro, dos blogs do departamento e da biblioteca como espazo de comunicación.

A coordinación e a acción co profesorado das outras áreas e materias.

Acceso a esta ferramenta por parte do alumnado con necesidades especiais de apoio educativo e nas tarefas de apoio e reforzo de aprendizaxes (CD interactivo).

A potenciación de capacidade de razoamento do alumnado, da súa motivación e do seu afán de coñecemento.

Emprego das TICs para o traballo cotián e nas actividades de aula.

A superación das limitacións de acceso ás novas tecnoloxías derivadas das desigualdades sociais.

Acceso ás plataformas educativas e wikis de interese.

Emprego da Aula Virtual.

Fomento da comunicación co profesorado a través do correo electrónico.

18. Proxecto lingüístico

O Departamento de Lingua e Literatura participa directamente na elaboración e concreción do proxecto Lingüístico e adopta as medidas de apoio acordadas para o fomento do plurilingüismo establecidas na LNL e na LOE.

O Decreto 86/2015 de 25 xuño polo que se establece o currículo da educación secundaria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia establece no artigo 11:

MEDIDAS PARA A IMPARTICIÓN DO CURRÍCULO INTEGRADO DAS LINGUAS.

Os departamentos lingüísticos dos IES Monte das Moas acordaron as medidas seguintes:

1.- Criterios metodolóxicos básicos.

Estes acordos correspóndense cos cursos da ESO e do bacharelato aumentando o grao de esixencia paulatinamente.

Cada curso académico, despois da avaliación inicial, os distintos departamentos consensuarán por cursos e niveis o tratamento específico e personalizado para aquel alumnado que o precise. Atención á diversidade.

En 1º da ESO será fundamental asentar pautas de atención e comportamento na aula, traballo reflexivo, participación activa, uso dos textos, traballo individual e en grupo, así como técnicas básicas: aprender a tomar notas, uso do dicionario, …

Fomentarase a lectura en voz alta, corrixindo a pronunciación, pausas, claridade, entoación. Aproveitarase as unidades didácticas dos libros de texto e /ou os libros de lectura obrigatoria.

Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en: mensaxes electrónicas ou de móbil, normas e instrucións de uso. Textos de ámbito académico, webs educativas; síntese de textos dos medios de comunicación, textos narrativos, descritivos, análise do tema, resumos….

Canto a **expresión escrita** acordamos promover dúas liñas de actuación, unha máis académica traballando sobre textos: resumos, respostas concretas aos contidos, …e outra máis creativa con redaccións persoais.

Elaboración de ditados.

Comprensión oral, realización de audicións de textos : situación da vida real, ou os propostas nas diferentes unidades.

Expresión oral, realizaremos presentacións persoais, diálogos creativos, recitacións de poesía, lecturas dramatizadas, presentación de traballos individuais /grupo, introducindo o uso das tics e valorando o traballo interdisciplinar.

2.- Acordos sobre terminoloxía.

En morfoloxía, en caso de haber diferenzas nos libros de texto, consensuarase sempre entre as diferentes linguas. Canto os tempos verbais resaltarase o uso dos tempos, os valores dos mesmos facendo referencia as linguas contrastando as diferenzas sen impor terminoloxías.

En sintaxe usaremos unha nomenclatura común, o departamento de lingua castelá marcará a terminoloxía e levará o peso da teoría, as demais linguas aplicarán de forma práctica os conceptos aprendidos. En 1º de ESO a oración simple.

3.- Tratamento dos contidos.

Segundo o currículo de cada materia e dados os obxectivos da cada unha, valoraremos o uso da lingua oral e escrita e a práctica máis que a teoría. Os contidos gramaticais non son un fin en si mesmos, serán usados como un instrumento para mellorar a expresión oral e escrita.

En lingua galega e castelá en 1º e 2º curso da ESO serán conceptos básicos os xéneros literarios; en poesía a métrica e figuras estilísticas; en narrativa o estudo do narrador, personaxes tempo e lugar.

En 3º curso da ESO a literatura dende a Idade Media ata século XIX. Introdúcese o comentario literario.

En 1º de bacharelato abárcanse os mesmos períodos con máis esixencia e amplíase o comentario literario.

4.- Criterios de avaliación.

A avaliación será sempre continua e progresiva, valorándose o traballo diario do alumnado e a súa progresión. Esta avaliación non obriga a facer exames específicos de recuperación, tampouco impide que poidan programarse se se considera oportuno para algún caso particular.

Esixirase en cada curso o dominio dos contidos programados en cursos inferiores.

Considerarase grave que o alumnado copie ou intente copiar por calquera método. Aqueles que o fagan suspenderán o exame concreto e tamén a avaliación.

5.- Estándares de aprendizaxe.

Remitimos a criterios metodolóxicos.

Cada alumno debe mostrar progresión, terase en conta:

Comportamento na aula e traballo activo individual e en grupo.
Lectura.
Comprensión e interpretación de textos.
Redacción.
Probas orais/escritas.
Realización de tarefas online
Creación de videopoemas, booktubers, etc

19. Educación en valores

De acordo co Decreto 86/2015 de 25 xuño polo que se establece o currículo da educación secundaria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

A metodoloxía da materia de Lingua galega fomentará especialmente a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, así como as Tecnoloxías da Información e a Comunicación.

Coidado na planificación e execución dos propios textos, revisión e autocorrección.

Actitude positiva e aberta fronte a temas de carácter social, como a inmigración.

Interese por coñecer a orixe e evolución histórica do galego.

Actitude reflexiva e esixente no uso da lingua.

Curiosidade por coñecer a riqueza da nosa literatura popular.

Valoración e actitude aberta fronte á diversidade lingüística, como unha realidade de carácter universal e enriquecedora da cultura dos pobos.

Valoración dos textos poéticos como medio para desenvolver a sensibilidade estética e estimular a imaxinación.

Actitude crítica ante as mensaxes da prensa, diferenciando entre opinión e información.

Valoración da literatura como vehículo para defender os sinais de identidade dun pobo.

Sensibilidade cara á poesía e a música como tipos especiais de comunicación entre os seres humanos.

Esforzo e interese para evitar os castelanismos.

Coidado na planificación e execución dos propios textos, revisión e autocorrección.

Defensa do ser humano por riba de calquera concepción ou clasificación socioeconómica

Do mesmo xeito promoverá o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

Dende esta materia promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto aos homes e mulleres por igual, ás persoas con discapacidade e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e consideración ás vítimas do terrorismo e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

Evitaranse os comportamentos e contidos sexistas e estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero.

20. Os criterios para avaliar a propia programación

Tratarase de facer unha posta en común entre o profesorado que integra o Departamento sobre o resultado final do modo en que a programación se levou a cabo, así como unha enquisa entre o alumnado para ver se efectivamente se conseguiron as metas propostas con dita programación, tanto no ámbito da adquisición de coñecementos teóricos e prácticos, como na realización con éxito das actividades propostas.

Neste apartado pretendemos promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica

proponse unha secuencia de preguntas que permitan ao docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo, propoñemos o uso dunha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto; esta pódese realizar ao final de cada trimestre, para así poder recoller as melloras no seguinte. A devandita ferramenta descríbese a continuación:

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR…	A MELLORAR…	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Atención á diversidade			
Interdisciplinariedade			

21. Rúbricas para a atención á diversidade. Outras táboas.

Para axudarnos a avaliar o tratamento da diversidade individual, así como tamén o tratamento da diversidade do grupo, pódense utilizar as dúas rúbricas seguintes:

a. RÚBRICA PARA AVALIAR O TRATAMENTO DE DIVERSIDADE INDIVIDUAL

TRATAMENTO DA DIVERSIDADE INDIVIDUAL		MEDIDAS PARA A DIVERSIDADE	Concreción
DIVERSIDADE NA COMPRENSIÓN	Non ten ningunha dificultade para entender os contidos.	Seleccionar contidos cun grao maior de dificultade.	
	Entende os contidos, pero, por veces, resúltanlle difíciles.	Seleccionar os contidos significativos de acordo coa súa realidade.	
	Ten dificultades para entender os contidos que se propoñen.	Seleccionar os contidos mínimos e expoñelos simplificando a linguaxe e a información gráfica.	

DIVERSIDADE DE CAPACITACIÓNE DESENVOLVEMENTO	Non ten dificultades (alumnos e alumnas de altas capacidades).	Potenciar estas a través de actividades que lle permitan poñer en xogo as súas capacidades.	
	Ten pequenas dificultades.	Propoñer tarefas nas que a dificultade sexa progresiva de acordo coas capacidades que se vaian adquirindo.	
	Ten dificultades.	Seleccionar aquelas tarefas de acordo coas capacidades do alumnado que permitan alcanzar os contidos mínimos esixidos.	
DIVERSIDADE DE INTERESE E MOTIVACIÓN	Mostra un grande interese e motivación.	Seguir potenciando esta motivación e interese.	
	O seu interese e motivación non destacan.	Fomentar o interese e a motivación con actividades e tarefas variadas.	
	Non ten interese nin motivación.	Fomentar o interese e a motivación con actividades e tarefas máis procedementais e próximas á súa realidade.	
DIVERSIDADE NA COMUNICACIÓN	Exprésase de forma oral e escrita con claridade e corrección.	Propoñer tarefas que sigan perfeccionando a expresión oral e a escrita.	

REXISTRO PARA A AUTOAVALIACIÓN DO PROFESORADO: SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO-APRENDIZAXE

	INDICADORES	VALORACIÓN
SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO-APRENDIZAXE	1. Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.	
	2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.	
	3. Revisa con frecuencia os traballos propostos na aula e fóra dela.	
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.	
	5. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.	
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de maneira equilibrada a avaliación dos diferentes contidos.	
	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.	
	8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.	

	9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.	
	10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o nivel dos estudantes, etc.	
	11. Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.	

AVALIACIÓN INICIAL	
A expresión oral e escrita pódese apreciar a través de lecturas e redaccións .	
Actitudes, interese, tolerancia, respecto...	
Estratexias de aprendizaxe realización de sínteses, guións, uso do dicionario...	
Hábitos de traballo limpeza**,** interese, regularidade, esforzo...	

RÚBRICAS DE SEGUIMENTO

CADERNO			NOTAS (Ben-Reg.-Mal)
PRESENTACIÓN	portada, datos persoais, títulos, datas, nº de temas exercicios...	Letra, marxes, limpeza, ortografía...	
CONTIDO	Completo, correccións, esquemas, repaso...		

LECTURAS		NOTAS
LÉXICO	Comprende, usa o dicionario para ampliar...	
COMPRENSIÓN	Entende, identifica o tema, ideas fundamentais...	
PERSONAXES	Identifica principais, secundarios, as súas relacións e evolución, sabe describilos...	
SITUACIÓN	Coñece a situación, as tramas, establece coñexións...	
RESUMO	Sintetiza e redacta con palabras propias	

EXPRESIÓN ORAL		NOTAS
VOZ	Ton alto e claro, sen atrancos nin repeticións	

CONTIDO	Claro, ordenado e preciso	
VOCABULARIO	Adecuado, abundante e correcto	
GRAMÁTICA	Correcta e variada	

ENTREVISTAS		NOTAS
MOTIVO	Indicar os obxectivos	
ENTREVISTADO	Adecuado ao tema	
REALIZACION	Presentación, preguntar con soltura, diálogo agradable, despedida	
ESTRUTURA	Tipo de entrevista e medios que se usan, lapis e caderno, video, ...	
CONTIDO	Esquema, preguntas, orde, cumprir obxectivos	

ESCRITOS NOTAS		
PRESENTACIÓN	portada, datos persoais, marxes, letra, limpeza, ortografía	
CONTIDO	Tema adecuado, ben estruturado, final con reflexións e conclusión	

EXPOSICIÓN ORAL		NOTAS
PRESENTACIÓN	Saúdo, presentación, tema Fluidez, xestualidade, orde, despedida, preguntas...	
CONTIDO	Información e tema correctos Traballada e amena Actividades adecuadas e captación da atención , creativa Usa audiovisuais (bo manexo TICS),... Corrección lingüística	

Anexo I á programación 2021-2022. Actividades

Actividades complementarias e extraescolares do Departamento

No presente curso escolar realizáranse, sempre que sexa posible, as seguintes actividades extraescolares.

ACTIVIDADE	**TRIMESTRE (previsto)**	**GRUPO**
Saída literaria a Celanova	1º	2º BACH

Saída a Rianxo- Padrón	2º	1º BACH
Intercambio con Como (Italia)	2º	1º BACH
Visita ao Parlamento	1º	1º ESO
Saídas ao teatro	Todos	Todos
Charlas con distintos autores	Todos	Todos

Anexo II á programación 2022-2023. Libros de lectura

Traballarase cunha listaxe ampla de obras de lectura que poderá ser modificada ou consensuada entre as diferentes profesoras da materia ou individualizadamente con cada alumno/a no caso de que teña lecturas xa lidas ou que manifeste interese por ler outras diferentes das propostas.

Libros de lectura 1º da ESO

Escarlatina, a cociñeira defunta, Ledicia Costas

Tonecho de Rebordechao, Breogán Riveiro.

Lúa de Senegal, Agustín Fernández Paz

As meigas de Lupa, María Solar

Corredora, María Reimóndez

Palabras de auga, Marcos Calveiro

Palabras de Caramelo, Gonzalo Moure

No corazón do bosque, Agustín Fernández Paz

Ith, Silvestre Gómez.

Chamádeme Simbad, Francisco Castro

O castañeiro de abril; A. Fraga

O raio veloz; Fernández Paz, Agustín

Poemar o mar; García Teijeiro

O achado do castro, Núñez Singala

A folla azul, Andrea Maceiras

Libros de lectura 2º da ESO

Cartas de inverno, Agustín Fernández Paz

Atranco no banco; Núñez Singala

Unha estrela no vento, Ledicia Costas

Asústate, Merche, Fina Casalderrey

Jules Verne e as mulleres planta, Ledicia Costas

Rapazas, Agustín Fernández Paz

A banda sen futuro, Marilar Aleixandre

Be water; Antía Yañez

Libros de lectura 3ºESO

Irmán do vento, Manuel Lourenzo.

Flor de area, Manuel Lourenzo

Pel de lobo, Xosé Miranda

Tristes armas, Marina Mayoral

Cartas de amor, Fran Alonso

O corazón de Xúpiter, Ledicia Costas

Os biosbardos, E. Blanco Amor

Makinaria; Penúltimas tendencias, Carlos Negro

Os nenos da varíola, María Solar

Mentira, Care Santos

Fóra do normal, María Reimóndez

A ira dos mansos, Manuel Esteban

O que sei do silencio; A. Maceiras

Escolma de poesía ou Divino Sainete

En todos os cursos pódense facer lecturas voluntarias que serán avaliadas oralmente ou con comentarios persoais do alumnado sumando ata 0,5 puntos

Libros de lectura 4º ESO

1º trimestre: Os dous de sempre / Os vellos non deben de namorarse, Castelao.

Lecturas voluntarias que poderán ser avaliadas oralmente ou con comentarios persoais do alumnado sumando ata 0,5 puntos, obras que coincidan cos autores da programación.

Na 2ª e 3ª avaliacións poderáselle ofrecer unha selección para facer un traballo guiado ou exame, a escoller entre varios libros e xéneros propostos. E teranse en conta as novidades que vaian aparecendo tanto de ficción como de libro informativo en lingua galega de calquera temática, sempre que sexa consensuado entre alumnado e profesora.

A cabeza de Medusa, Marilar Aleixandre

A comedia bífida, Manuel Núñez Singala.

Á lus do candil, Anxel Fole.

A nosa cinza, Xabier Alcalá.

Aire negro, Agustín Fernández Paz

Anagnórise, Mo Vitoria Moreno

Arnoia, Arnoia, Méndez Ferrín.

Dos arquivos do trasno, R. Dieste

Fóra do normal de María Reimóndez

Made in Galiza, Séchu Sende

Morning Star, Xosé Miranda.

Os fillos do mar, Pedro Feijoo

Poetízate, Fran Alonso

Teño ata as 10, Francisco Castro

Vento ferido, Carlos Casares.

1º de Bacharelato

1º Trimestre, Resistencia, Rosa Aneiros

2º Trimestre. A Esmorga, Eduardo Blanco Amor

3º Trimestre. A memoria da choiva, Pedro Feijoo

Na 2ª e 3ª avaliacións poderáselle ofrecer unha selección para facer un traballo guiado ou exame, a escoller entre varios libros e xéneros propostos. E teranse en conta as novidades que vaian aparecendo tanto de ficción como de libro informativo en lingua galega de calquera

temática, sempre que sexa consensuado entre alumnado e profesora.

Lecturas optativas, puntuarán máximo 0,5:

Poetízate, Fran Alonso

Ollos de auga, Domingo Villar

O club da calceta, María Reimóndez

Carrusel de Berta Dávila

Feliz Idade de Olga Novo

22 segundos de Eva Mejuto

Os fillos do mar de Pedro Feijoo

O anxo negro de Manuel Gago

As rulas de Bakunin de Riveiro Coello

2º de Bacharelato

1ª- Made in Galiza, Sechu Sende

2ª O sol do verán, Carlos Casares.

3ª- Senlleiras; Antía Yañez.

Películas

1º ESO: O soño dunha noite de San Xoán

2º ESO: O bosque animado

A praia dos afogados

3º ESO: Pradolongo

4º ESO: A lingua das bolboretas

O que arde

1º BAC : O apóstolo

A Esmorga

2º BAC: O lapis do carpinteiro

O que arde

Anexo III Literatura galega do século XX. (2022-202)

Literatura Galega do século XX e da Actualidade

OBXECTIVOS XERAIS

A través desta materia os alumnos e alumnas poderán desenvolver as seguintes capacidades como resultado do proceso de ensinanza-aprendizaxe:

- Coñecer a creación literaria do século XX e utilizar de forma crítica as fontes bibliográficas e documentais adecuadas para o seu estudio, apreciando a obra literaria como fonte de enriquecemento cultural e de pracer persoal.
- Ler e profundar nas obras literarias, identificando nelas nos aspectos formais e temáticos que as individualizan e valorándoas como expresión da sensibilidade do ser humano e da identidade cultural do noso país.
- Comprender a relación entre a obra literaria e o contexto sociocultural no que foi creada e recoñecer nela as influencias literarias e non literarias.
- Valorar a riqueza temática da creación literaria do século XX a través da análise do seu tratamento por diversos autores e mostrar interese pola actividade cultural desenvolvida polos mesmos.
- Establecer relacións entre textos da nosa literatura do século XX e textos da literatura universal, explicando as conexións formais e temáticas existentes entre eles.
- Elaborar traballos de investigación e comentarios literarios de texto sobre algunha obra ou aspecto salientable da mesma, utilizando as fontes de documentación necesarias e emitindo unha opinión persoal crítica e argumentada.

CONTIDOS

1ª Avaliación

UNIDADE 1: **Galicia no cambio de século: A transición do século XIX ao XX**

- Introdución histórica.

- A poesía finisecular: Noriega Varela, Do ermo

Ramón Cabanillas, poesía agrarista

- O teatro e o labor das Irmandades da fala

UNIDADE 2: O Grupo Nós

- Caracterización ideolóxica:

Análise de “Nós, os inadaptados” e “Dos nosos tempos”

Lectura e análise de Arredor de si

- As figuras de Vicente Risco e Ramón Otero Pedrayo.

- Características da obra de Castelao: narrador, artista gráfico, político e dramaturgo.

Análise de: Os vellos non deben de namorarse, Cousas e Retrincos

UNIDADE 3: As vangardas

- As vangardas artísticas europeas.

- As vangardas literarias: os manifestos.

- Principais vangardas na poesía galega do primeiro terzo do século XX.

Lectura e análise da obra de Manuel Antonio: De Catro a Catro

Lectura e análise das obras de Rafael Dieste: Dos arquivos do trasno e A fiestra baldeira

2ª Avaliación

UNIDADE 4: A literatura entre a guerra e o exilio. Recuperación cultural de posguerra.

- Contexto histórico-social: As consecuencias da Guerra Civil.

- A literatura galega de posguerra: o exilio exterior e o interior

Narrativa: Realismo e realismo máxico

Álvaro Cunqueiro, Os outros feirantes

Ánxel Fole: Á lus do candil

Eduardo Blanco Amor, A esmorga

Poesía: Poesía do exilio. Luís Seoane

A xeración do 36: Celso Emilio Ferreiro, Longa noite de pedra

UNIDADE 5: Novas perspectivas literarias

- Contexto histórico e social (1960-1980)

- A nova narrativa galega: O experimentalismo

Carlos Casares: Vento ferido

- Xosé Neira Vilas: Memorias dun neno labrego

- Poesía: A xeración de enlace:

Uxío Novoneyra, Os eidos

A xeración das Festas Minervais:

Méndez Ferrín: Con pólvora e magnolias

- Teatro: Álvaro Cunqueiro, O incerto señor don Hamlet, príncipe de Dinamarca e Se o vello Simbad volvese às illas

3ª Avaliación

UNIDADE 6: A literatura galega dende 1980 ata hoxe.

- O contexto histórico e social a partir dos anos 80
- Poesía: As xeracións poéticas desde os anos 80 á actualidade
- A poesía galega nos fins do século XX e século XXI
- Narrativa: Principais liñas temáticas e autores actuais
- Teatro: Novas propostas creativas até a actualidade

Obras a escoller:

Teatro- Atraco no banco de Manuel Núñez Singala e Voaxa e Carmín de Esther Carrodeguas

Poesía – Feliz idade de Olga Novo (Premio Nacional de poesía 2020), Selección e traballo sobre a compilación Poetízate.

Narrativa- Selección de textos de obras narrativas actuais. Traballo sobre unha obra narrativa actual.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Relacionar textos da nosa literatura con outros de literaturas distintas, observando as posibles influencias e distinguindo as notas peculiares da nosa cultura literaria.

Corrección ortográfica e gramatical na elaboración de textos escritos. Valorarase, así mesmo, a coherencia e cohesión textuais.

Correcta expresión oral, coherente e fluída, na presentación oral de traballos teóricos e comentarios de texto.

Ler textos representativos da creación literaria do século XX e ser capaces de interpretalos dentro do seu contexto histórico e sociocultural.

Profundar no Comentario de textos: analizar textos reflexionando sobre a súa técnica, sobre os recursos estilísticos e técnicos e sobre a interrelación do contido coa forma.

Recoñecer en textos de diferentes autores a presencia dunha mesma temática e relacionalos con formulacións anteriores poñendo de relevo as diferencias que os singularizan.

Elaborar traballos sobre obras de creación literaria, explicando as características principais, aportando unha opinión persoal xustificada e utilizando de forma crítica as fontes bibliográficas e documentais adecuadas.

Sistema de cualificación

Cualificaranse os seguintes apartados:

a) Observación continua da actividade didáctica. Rexistro persoal de cada alumno/a onde se sinale o traballo diario, o interese pola materia, o traballo individual tanto na clase como fóra dela e tamén na aula virtual ou na entrega de tarefas telemáticas, as achegas realizadas aos traballos en grupo, etc.

b) Traballo en clase. Avaliaranse os exercicios, resumos, esquemas, comentarios, investigacións… que estarán reflectidas nos cadernos de clase.

A porcentaxe de cada un destes apartados será a seguinte:

Avaliación	**Instrumentos de avaliación**
Preparación e exposición dun traballo por avaliación sobre o contido da materia (comentarios literarios escritos, exposicións orais e traballos de investigación): 40%	Probas escritas, exposicións orais e traballos de investigación. Rúbricas

Entregas de tarefas semanais: comentarios literarios escritos, comentarios orais sobre os textos e materiais propostos na aula e pequenos traballos de investigación ou tarefas de escrita creativa: 30% **Traballo diario:** participación activa nas sesións da materia (participación oral, comentarios de texto orais e/ou escritos): 30%	Observación directa. Control e revisión de comentarios e traballos orais e escritos. Rúbricas

Terase en conta o uso oral do idioma, a participación e colaboración co Equipo de Dinamización Lingüística e outras actividades de promoción da lingua e da lectura, así como o traballo realizado na casa e na aula.

Poderá sumarse á nota un 10% adicional para lecturas voluntarias, sempre que se chegue ao 5 na cualificación global.

Anexo 1 Decreto 86/2015

	Literatura Galega do Século XX e da Actualidade. 2º de bacharelato			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. Aspectos comúns			
1. b 2. d 3. e 4. p	5. B1.1. Lectura e interpretación de textos significativos do século XX e da actualidade, descrición neles dos aspectos formais e temáticos que os individualizan e valoración destes como expresión da sensibilidade autorial e da identidade cultural de Galicia.	6. B1.1. Ler e interpretar textos significativos do século XX e da actualidade, identificar neles os aspectos formais e temáticos que os individualizan e valoralos como expresión da sensibilidade autorial e da identidade cultural de Galicia.	7. LGSXX1.1.1. Le e interpreta textos significativos do século XX e da actualidade, identifica neles os aspectos formais e temáticos que os individualizan e valóraos como expresión da sensibilidade autorial e da identidade cultural de Galicia.	8. CCL 9. CCEC
10. n 11. e 12. p	13. B1.2. Análise dos elementos intratextuais e extratextuais que impregnan as obras literarias, así como da estrutura e a técnica que os sustentan.	14. B1.2. Analizar os elementos intratextuais e extratextuais que impregnan as obras literarias, así como a estrutura e técnica que os sustentan.	15. LGSXX1.2.1. Analiza e describe os elementos intratextuais e extratextuais que impregnan as obras literarias, así como a estrutura e técnica que os sustentan.	16. CCL 17. CCEC
18. e 19. h	21. B1.3. Estudo da relación entre a obra	22. B1.3. Estudar a relación entre a obra	23. LGSXX1.3.1. Estuda e describe a	24. CCL 25. CCEC

20. p	literaria e o contexto sociocultural en que foi creada, e recoñecemento das influencias literarias e non literarias presentes nela.	literaria e o contexto sociocultural en que foi creada, e recoñecer as influencias literarias e non literarias presentes nela.	relación entre a obra literaria e o contexto sociocultural en que foi creada, e recoñece as influencias literarias e non literarias presentes nela.	
26. e 27. h 28. p	29. B1.4. Valoración da pluralidade de estéticas e temáticas literarias do século XX e da actualidade a través da análise do seu tratamento por diferentes autoras e autores.	30. B1.4. Valorar a pluralidade de estéticas e temáticas literarias do século XX e da actualidade a través da análise do seu tratamento por diferentes autoras e autores.	31. LGSXX1.4.1. Valora e describe a pluralidade de estéticas e temáticas literarias do século XX e da actualidade a través da análise do seu tratamento por diferentes autoras e autores.	32. CCL 33. CCEC
34. e 35. h 36. p	37. B1.5. Análise da relación entre textos da literatura galega do século XX e da actualidade con textos doutras literaturas, e descrición das conexións formais e temáticas existentes entre eles.	38. B1.5. Analizar a relación entre textos da literatura galega do século XX e da actualidade con textos doutras literaturas, e explicar as conexións formais e temáticas existentes entre eles.	39. LGSXX1.5.1. Analiza e describe a relación entre textos da literatura galega do século XX e da actualidade con textos doutras literaturas, e explica as conexións formais e temáticas existentes entre eles.	40. CCL 41. CCEC
42. e 43. h 44. p	45. B1.6. Estudo da relación entre a obra literaria e outras artes (cine, pintura, música, etc.) e descrición de influencias e hibridacións.	46. B1.6. Estudar a relación entre a obra literaria e outras artes (cine, pintura, música, etc.) e describir influencias e hibridacións.	47. LGSXX1.6.1. Estuda e describe a relación entre a obra literaria e outras artes (cine, pintura, música, etc.) e describe influencias e hibridacións.	48. CCL 49. CCEC
50. e 51. h 52. l 53. p	54. B1.7. Elaboración de traballos de investigación escritos e/ou orais sobre algunha obra ou aspecto salientable dela, empregando as fontes de documentación necesarias e cunha opinión persoal argumentada.	55. B1.7. Elaborar traballos de investigación escritos e/ou orais sobre algunha obra ou aspecto salientable dela, empregando as fontes de documentación necesarias, e emitir unha opinión persoal argumentada.	56. LGSXX1.7.1. Elabora traballos de investigación escritos e/ou orais sobre algunha obra ou aspecto salientable dela, empregando as fontes de documentación necesarias, e emite unha opinión persoal argumentada.	57. CCL 58. CCEC
59. e 60. h 61. p	62. B1.8. Creación de textos de intención literaria nos que se teñan presentes as técnicas e os coñecementos adquiridos no estudo e na análise das obras da literatura galega do século XX e da actualidade.	63. B1.8. Crear textos de intención literaria nos que se teñan presentes as técnicas e os coñecementos adquiridos no estudo e na análise das obras da literatura galega do século XX e da actualidade.	64. LGSXX1.8.1. Crea textos de intención literaria nos que ten presentes as técnicas e os coñecementos adquiridos no estudo e na análise das obras da literatura galega do século XX e da actualidade.	65. CCL 66. CCEC
	Bloque 2. Narrativa			
67. d 68. e 69. h 70. p	71. B2.1. Análise da narrativa galega do século XX e da actualidade, e descrición dos seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	72. B2.1. Analizar a narrativa galega do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os contextos e as influencias.	73. LGSXX2.1.1. Analiza a narrativa galega do século XX e da actualidade, e determina os seus paradigmas, os contextos e as influencias.	74. CCL 75. CCEC
			76. LGSXX2.1.2. Comenta e compara textos narrativos da literatura galega do século XX e da actualidade, e describe a	77. CCL 78. CCEC

			coincidencia ou diverxencia temática, formal ou estilística.	
79. d 80. e 81. h 82. p	83. B2.2. Estudo do relato e descrición das súas principais características: estrutura, técnicas e extensión.	84. B2.2. Estudar o relato e sinalar as súas principais características: estrutura, técnicas e extensión.	85. LGSXX2.2.1. Analiza o relato e sinala as súas principais características: estrutura, técnicas e extensión.	86. CCL 87. CCEC
88. d 89. e 90. h 91. p	92. B2.3. Estudo da novela e descrición dos seus trazos definitorios: tipo de narrador, deseño de personaxes e tratamento das categorías de espazo e tempo.	93. B2.3. Estudar a novela e describir os seus trazos definitorios: tipo de narrador, deseño de personaxes e tratamento das categorías de espazo e tempo.	94. LGSXX2.3.1. Analiza a novela e describe os seus trazos definitorios: tipo de narrador, deseño de personaxes e tratamento das categorías de espazo e tempo.	95. CCL 96. CCEC
	Bloque 3. Poesía			
97. d 98. e 99. h 100. p	101. B3.1. Análise da poesía galega do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	102. B3.1. Analizar a poesía galega do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	103. LGSXX3.1.1. Analiza a poesía galega do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	104. CCL 105. CCEC
			106. LGSXX3.1.2. Comenta e compara textos poéticos da literatura galega do século XX e da actualidade e describe a coincidencia ou diverxencia temática, formal ou estilística.	107. CCL 108. CCEC
109. d 110. e 111. h 112. p	113. B3.2. Estudo do fondo ou contido dos principais textos poéticos do período, determinando temas e motivos.	114. B3.2. Estudar o fondo ou contido dos principais textos poéticos do período, determinando temas e motivos.	115. LGSXX3.2.1. Describe o fondo ou contido dos principais textos poéticos do período e describe temas e motivos.	116. CCL 117. CCEC
118. d 119. e 120. h 121. p	122. B3.3. Estudo da forma ou expresión dos principais textos poéticos do período, determinando o nivel actancial (actores e personaxes), a enunciación (voz, perspectiva e suxeito lírico), a estrutura e a figuración (tropos, figuras de dicción e figuras de pensamento).	123. B3.3. Estudar a forma ou expresión dos principais textos poéticos do período, determinando o nivel actancial (actores e personaxes), a enunciación (voz, perspectiva e suxeito lírico), a estrutura e a figuración (tropos, figuras de dicción e figuras de pensamento).	124. LGSXX3.3.1. Analiza a forma ou expresión dos principais textos poéticos do período e describe o nivel actancial (actores e personaxes), a enunciación (voz, perspectiva e suxeito lírico), a estrutura e a figuración (tropos, figuras de dicción e figuras de pensamento).	125. CCL 126. CCEC
	Bloque 4. Teatro			
127. d 128. e 129. h 130. p	131. B4.1. Análise do teatro galego do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	132. B4.1. Analizar o teatro galego do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	133. LGSXX4.1.1. Analiza o teatro galego do século XX e da actualidade e determina os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	134. CCL 135. CCEC
			136. LGSXX4.1.2. Comenta e compara textos teatrais da literatura galega	137. CCL 138. CCEC

			do século XX e da actualidade, e describe a coincidencia ou diverxencia temática, formal ou estilística.	
139. d 140. e 141. h 142. p	143. B4.2. Análise do teatro desde a súa compoñente literaria e caracterización da traxedia, a comedia e o drama do período.	144. B4.2. Analizar o teatro desde a súa compoñente literaria e caracterizar a traxedia, a comedia e o drama do período.	145. LGSXX4.2.1. Analiza o teatro desde a súa compoñente literaria e caracteriza a traxedia, a comedia e o drama do período.	146. CCL 147. CCEC
148. d 149. e 150. h 151. p	152. B4.3. Análise do teatro como espectáculo e descrición do funcionamento dos elementos e axentes escénicos.	153. B4.3. Analizar o teatro como espectáculo e describir o funcionamento dos elementos e axentes escénicos.	154. LGSXX4.3.1. Analiza o teatro como espectáculo e describe o funcionamento dos elementos e axentes escénicos.	155. CCL 156. CCEC
	Bloque 5. Ensaio			
157. d 158. e 159. h 160. p	161. B5.1. Análise do ensaio galego do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	162. B5.1. Analizar o ensaio galego do século XX e da actualidade determinando os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	163. LGSXX5.1.1. Analiza o ensaio galego do século XX e da actualidade e determina os seus paradigmas, os seus contextos e as súas influencias.	164. CCL 165. CCEC
166. d 167. e 168. h 169. p	170. B5.2. Análise de diferentes tipos de ensaios literarios: (auto)biografías, libros de viaxe, memorias, diarios e críticas literarias.	171. B5.2. Analizar diferentes tipos de ensaios literarios: (auto)biografías, libros de viaxe, memorias, diarios e críticas literarias.	172. LGSXX5.2.1. Analiza diferentes tipos de ensaios literarios: (auto)biografías, libros de viaxe, memorias, diarios e críticas literarias.	173. CCL 174. CCEC
175. d 176. e 177. h 178. p	179. B5.3. Análise de diferentes tipos de ensaios xornalísticos: artigos de opinión, crónicas e entrevistas.	180. B5.3. Analizar diferentes tipos de ensaios xornalísticos: artigos de opinión, crónicas e entrevistas.	181. LGSXX5.3.1. Analiza diferentes tipos de ensaios xornalísticos: artigos de opinión, crónicas e entrevistas.	182. CCL 183. CCEC
	Bloque 6. A literatura e outras artes			
184. d 185. e 186. h 187. p	188. B6.1. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e o cine.	189. B6.1. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e o cine.	190. LGSXX6.1.1. Analiza e describe as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e o cine.	191. CCL 192. CCEC
193. d 194. e 195. h 196. p	197. B6.2. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a música.	198. B6.2. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a música.	199. LGSXX6.2.1. Analiza e describe as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a música.	200. CCL 201. CCEC
202. d 203. e 204. h 205. p	206. B6.3. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as artes plásticas.	207. B6.3. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as artes plásticas.	208. LGSXX6.3.1. Analiza e describe as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as artes plásticas.	209. CCL 210. CCEC
211. d 212. e 213. h 214. p	215. B6.4. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a fotografía.	216. B6.4. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a fotografía.	217. LGSXX6.4.1. Analiza e describe as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a fotografía.	218. CCL 219. CCEC

220. d 221. e 222. h 223. p	224. B6.5. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a banda deseñada.	225. B6.5. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a banda deseñada.	226. LGSXX6.5.1. Analiza e describe as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e a banda deseñada.	227. CCL 228. CCEC
229. d 230. e 231. h 232. p	233. B6.6. Análise das relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as novas tecnoloxías.	234. B6.6. Analizar as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as novas tecnoloxías.	235. LGSXX6.6.1. Analiza e describe as relacións, influencias e producións hibridadas da literatura e as novas tecnoloxías.	236. CCL 237. CCEC

METODOLOXÍA E CUALIFICACIÓN NO CASO DE ENSINO SEMIPRESENCIAL OU ON LINE

Se as circunstancias sanitarias fosen tan adversas que imposibilitasen a impartición da materia con normalidade mediante clases presenciais, sería necesario un cambio metodolóxico que pasamos a especificar:

Metodoloxía de traballo que se seguirá no caso de ensino a distancia

Clases semipresenciais

O soporte, tanto teórico como práctico, estaría a disposición do alumnado a través da plataforma educativa da Aula Virtual do centro.

Aproveitaríanse as clases de asistencia presencial para explicar os aspectos teóricos básicos, así como para a resolución de dúbidas que puideran xurdir tanto nas cuestións teóricas como nas cuestións prácticas que se foron realizando ao longo da(s) semana(s).

Clases telemáticas a distancia:

No suposto de que as clases presenciais tivesen que suspenderse durante algún período significativo, realizaríase o traballo a través dos medios telemáticos postos á nosa disposición pola Consellería: a plataforma da Aula Virtual sería o soporte prioritario, pero podería utilizarse tamén o contorno Webbex no caso de que se necesitara realizar videoconferencias. Tamén se fará uso do correo corporativo e a plataforma Abalar para posibles comunicacións se fose necesario.

Neste escenario sería aconsellable a redución de contidos teóricos, dependendo do que se prolongase esta situación, e o reforzo da teoría que se traballou durante o tempo que houbo clases presenciais.

Por último, no caso de que algún/ha alumno/a tivese que gardar corentena, actuaríase con el/ela do xeito explicado neste apartado durante o período no que non puidese asistir á clases.

	Oratoria. 1º/2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	xénero elixido. ▪ B2.5. Adaptación ao tempo e á canle de comunicación.		características do modelo ou xénero elixido.	▪ CSC
			▪ ORB2.2.3. Deseña o discurso tendo en conta o tempo e a canle de comunicación de que dispón.	▪ CCL ▪ CAA
▪ b ▪ e ▪ f ▪ h ▪ i	▪ B2.6. Documentación e investigación. Alfabetización mediática. ▪ B2.7. Tipos de fontes documentais. Criterios de selección. ▪ B2.8. Estratexias de procura.	▪ B2.3. Identificar e manexar fontes documentais.	▪ ORB2.3.1. Identifica as fontes das que pode obter información.	▪ CCL
			▪ ORB2.3.2. Selecciona as fontes documentais máis acaídas e as súas propias vivencias para extraer contidos e ideas variadas relacionadas co tema do discurso.	▪ CCL
▪ b ▪ e ▪ f ▪ h ▪ i	▪ B2.9. Xestión da información.	▪ B2.4. Obter e organizar a información para afondar no coñecemento do tema do discurso, mediante a documentación e a investigación.	▪ ORB2.4.1. Analiza de xeito crítico a información atopada e avalía a súa idoneidade para o obxectivo do seu discurso.	▪ CCL ▪ CD ▪ CAA
			▪ ORB2.4.2. Organiza os datos para o seu tratamento facendo uso das técnicas de traballo intelectual.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.10. Selección das ideas. Tipos de contidos: contidos lóxicos (datos, teorías, citas, etc.) e os emocionais (anécdotas, imaxes, vídeos, etc.).	▪ B2.5. Seleccionar as ideas máis adecuadas e organizalas nunha estrutura ordenada e eficaz.	▪ ORB2.5.1. Selecciona as ideas combinando equilibradamente os contidos lóxicos cos emocionais, para construír unha proposta persoal e orixinal.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCEC
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.11 Recursos argumentativos: premisas, teses e siloxismos.	▪ B2.6. Empregar recursos propios da argumentación.	▪ ORB2.6.1. Emprega con propiedade os recursos propios da argumentación.	▪ CCL
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.12. Estrutura do discurso: introdución, desenvolvemento e conclusión. Disposición das ideas.	▪ B2.7. Organizar as ideas nunha estrutura ordenada e eficaz.	▪ ORB2.7.1. Organiza os contidos nunha estrutura clara e eficaz, na que se observa unha introdución, unha conclusión e un desenvolvemento coherente do corpo do discurso.	▪ CCL ▪ CAA
▪ b ▪ h	▪ B2.13. Textualización do discurso. ▪ B2.14. Coherencia e cohesión. ▪ B2.15. Corrección lingüística. ▪ B2.16. Figuras retóricas: metáfora, paralelismo, antítese, interrogación retórica, etc.	▪ B2.8. Redactar o discurso con corrección lingüística, creatividade e eficacia persuasiva.	▪ ORB2.8.1. Redacta o discurso con coherencia, cohesión e corrección lingüística.	▪ CCL ▪ CAA
			▪ ORB2.8.2. Emprega recursos retóricos básicos de maneira orixinal e ao servizo da eficacia persuasiva.	▪ CCL ▪ CAA

	Oratoria. 1º/2º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	xénero elixido. ▪ B2.5. Adaptación ao tempo e á canle de comunicación.		características do modelo ou xénero elixido.	▪ CSC
			▪ ORB2.2.3. Deseña o discurso tendo en conta o tempo e a canle de comunicación de que dispón.	▪ CCL ▪ CAA
▪ b ▪ e ▪ f ▪ h ▪ i	▪ B2.6. Documentación e investigación. Alfabetización mediática. ▪ B2.7. Tipos de fontes documentais. Criterios de selección. ▪ B2.8. Estratexias de procura.	▪ B2.3. Identificar e manexar fontes documentais.	▪ ORB2.3.1. Identifica as fontes das que pode obter información.	▪ CCL
			▪ ORB2.3.2. Selecciona as fontes documentais máis acaídas e as súas propias vivencias para extraer contidos e ideas variadas relacionadas co tema do discurso.	▪ CCL
▪ b ▪ e ▪ f ▪ h ▪ i	▪ B2.9. Xestión da información.	▪ B2.4. Obter e organizar a información para afondar no coñecemento do tema do discurso, mediante a documentación e a investigación.	▪ ORB2.4.1. Analiza de xeito crítico a información atopada e avalía a súa idoneidade para o obxectivo do seu discurso.	▪ CCL ▪ CD ▪ CAA
			▪ ORB2.4.2. Organiza os datos para o seu tratamento facendo uso das técnicas de traballo intelectual.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.10. Selección das ideas. Tipos de contidos: contidos lóxicos (datos, teorías, citas, etc.) e os emocionais (anécdotas, imaxes, vídeos, etc.).	▪ B2.5. Seleccionar as ideas máis adecuadas e organizalas nunha estrutura ordenada e eficaz.	▪ ORB2.5.1. Selecciona as ideas combinando equilibradamente os contidos lóxicos cos emocionais, para construír unha proposta persoal e orixinal.	▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCEC
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.11 Recursos argumentativos: premisas, teses e siloxismos.	▪ B2.6. Empregar recursos propios da argumentación.	▪ ORB2.6.1. Emprega con propiedade os recursos propios da argumentación.	▪ CCL
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.12. Estrutura do discurso: introdución, desenvolvemento e conclusión. Disposición das ideas.	▪ B2.7. Organizar as ideas nunha estrutura ordenada e eficaz.	▪ ORB2.7.1. Organiza os contidos nunha estrutura clara e eficaz, na que se observa unha introdución, unha conclusión e un desenvolvemento coherente do corpo do discurso.	▪ CCL ▪ CAA
▪ b ▪ h	▪ B2.13. Textualización do discurso. ▪ B2.14. Coherencia e cohesión. ▪ B2.15. Corrección lingüística. ▪ B2.16. Figuras retóricas: metáfora, paralelismo, antítese, interrogación retórica, etc.	▪ B2.8. Redactar o discurso con corrección lingüística, creatividade e eficacia persuasiva.	▪ ORB2.8.1. Redacta o discurso con coherencia, cohesión e corrección lingüística.	▪ CCL ▪ CAA
			▪ ORB2.8.2. Emprega recursos retóricos básicos de maneira orixinal e ao servizo da eficacia persuasiva.	▪ CCL ▪ CAA

ANEXO IV

PROGRAMACIÓN DA MATERIA DE
2ª LINGUA ESTRANXEIRA: PORTUGUÉS 2º ESO

A. PRESENTACIÓN / INTRODUCIÓN

1. CONTEXTUALIZACIÓN: A MATERIA DE PORTUGUÉS NO CENTRO

No curso académico, 2020-2021 botou a andar a materia de Lingua Portuguesa como segunda lingua estranxeira nun grupo de 1º ESO, coa ambición de darlle continuidade nos vindeiros cursos até chegar a todos os niveis educativos. No actual curso académico existen tres grupos que cursan esta materia en 1º, 2º e 3º ESO.

A oferta do Portugués como 2ª lingua estranxeira partiu dunha proposta do Departamento de Lingua Galega presentada en CCP e ao Claustro no curso pasado. O feito de chegar como definitiva ao centro unha profesora coa dobre especialidade abriu a posibilidade de ampliar a oferta educativa do instituto en canto ás linguas estranxeiras.

Tendo en conta o achegamento da lingua portuguesa á galega, vimos conveniente a apertura dunha materia de libre configuración e presentamos desde o Departamento de Lingua Galega este documento que se entregou á Dirección e que se resumiu no claustro.

1. LEI PAZ ANDRADE DA XUNTA DE GALICIA
Lei 1/2014, do 24 de marzo, para o aproveitamento da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía (DOG, 08/04/2014) da Xunta de Galicia.

Xorde despois dunha Iniciativa Lexislativa Popular. Cando foi enviada ao Parlamento, en 2012, a iniciativa contaba con 17.000 sinaturas e foi aprobada por unanimidade en 2014.

Motivos recollidos na propia lei:

> *Valorizar o galego como unha* ***lingua con utilidade internacional****.*
>
> *Lembrar que o portugués nacido na Gallaecia* ***é unha das linguas máis faladas en catro continentes e a máis falada no Hemisferio Sur.***

*É preciso fomentar o ensino e a aprendizaxe do portugués, co obxectivo de que **empresas e institucións aproveiten a nosa vantaxe lingüística**, un valor que evidencia a importancia mundial do idioma oficial dun país veciño, tendo en conta tamén o papel de bloques como a Comunidade dos Países de Lingua Portuguesa.*

*A lingua propia de Galicia outorga unha valiosa vantaxe competitiva á cidadanía galega en moitas vertentes, nomeadamente na **cultural**, pero tamén na **económica**. Por iso debemos dotarnos de métodos formativos e comunicativos que nos permitan desenvolvernos con naturalidade nunha lingua que nos é próxima e nos concede unha grande **proxección internacional.***

Artigos da lei relacionados co ensino:

*Artigo 2. O Goberno galego **incorporará progresivamente a aprendizaxe da lingua portuguesa no ámbito das competencias en linguas estranxeiras nos centros de ensino.***

A publicación desta lei permite a posibilidade de **ofrecer o portugués como unha das linguas estranxeiras** dos centros se houber profesorado especializado.

Neste caso contamos cunha **profesora con praza definitiva que é dobre especialista,** pois adquiriu a mudanza de especialidade para a especialidade de Portugués no único concurso convocado pola Xunta de Galicia en 2019.

Por tanto, non habería que solicitar profesorado externo ao centro para impartir a docencia de Portugués, lingua estranxeira.

Distribución horaria na Educación Secundaria

2ª Lingua estranxeira na Secundaria

2 h en 1º,2º e 3º da ESO

3 h en 4º da ESO

2 h en 1º e 3 en 2º Bach

Mesmo o decreto que desenvolve a LOMCE no sistema educativo galego recolle entre os **obxectivos da ESO un vinculado coa lusofonía.**

8. **Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá**, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura

9. Comprender e expresarse **nunha ou máis linguas estranxeiras** de maneira apropiada.

14. **Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia**, e como medio de relación interpersoal e **expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe**, que permite a

comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á **comunidade lusófona**.

O galego facilita a aprendizaxe do portugués, mais tamén a aprendizaxe do portugués mellora a competencia no galego, tanto para alumnado castelán como galego falante.

Na actualidade, hai 6 veces máis estudantes de portugués na Estremadura que en Galicia (19.000 sumando Primaria, Secundaria e EOI), que hai anos apostou por promover o portugués como segunda lingua estranxeira, xa que lles ofrece enormes vantaxes laborais aos seus habitantes. Esta Lei Paz Andrade axuda a non desaproveitar **a vantaxe que o alumnado de Galicia ten para poder converterse en potencialmente trilingüe** con pouco esforzo.

No caso de Galicia tanto laboralmente como por posibilidades de viaxes, o noso alumnado ten moitas probabilidades de adquirir rápido unha boa competencia comunicativa con pouco esforzo e atopar na nosa propia cidade da Coruña, nas redes e no veciño Portugal contextos reais de uso da 5ª lingua máis falada do mundo.

A propia administración galega está a apostar a través de programación da TVG2 nunha liña de audiovisual que combina o portugués co galego e mesmo con series xuvenís que se poden seguir no propio portugués, o que vén a incrementar a oferta de recursos de interese, especialmente deseñados para a mocidade coa que se contaría (audiovisual, internet...).

Por outra banda, a presenza do portugués como lingua empregada na nosa cidade ten aumentado nos últimos anos co incremento de inmigrantes procedentes de espazos lusófonos ou coa volta de descendentes de emigrantes retornados, maioritariamente do Brasil. E xa temos unha porcentaxe de alumnos/as con familias de lingua materna lusófona e/ou alumnado de lingua materna portuguesa, que mesmo pode continuar a medrar.

2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO E ADAPTACIÓNS NECESARIAS

De partida, contamos que a maioría do alumnado teña unha competencia comunicativa media, tanto no aspecto lingüístico, sociolingüístico como pragmático, xa que se comparte un ámbito sociolingüístico moi similar.

Dunha parte, o nivel na competencia lingüística débese á enorme proximidade entre galego e portugués, en case todos os apartados que entran dentro dela: ortográfica, gramatical, lexical, semántica e fonolóxica. Está claro que deben salvar diferenzas no ámbito fonolóxico e tamén gramatical e lexical, pero nada teñen que ver coas dificultades que poden presentar alumnos e alumnas que poden acceder ao portugués dende unha lingua non románica, ou mesmo sendo románica que sexa diferente do galego.

O alumnado que escolle a materia de *2ª lingua estranxeira, portugués*, case trae incorporados os coñecementos que se piden nun nivel elemental segundo o MCERL. É capaz de comprender expresións familiares e cotiás, así como enunciados moi simples dende o primeiro día, e cunhas pequenas indicacións xa se presentan e comunican de modo simple.

Ademais contamos con alumnado cuxa lingua materna é o portugués, xa que proceden de familias con orixe portuguesa ou brasileira ou son brasileiros directamente.

B. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIA CLAVE.

Dende a materia de SLE-Portugués vaise contribuír ao desenvolvemento de todas as competencias clave, pero de xeito decisivo ao desenvolvemento da **competencia en comunicación lingüística (CCL)**, xa que na finalidade primordial da materia está empregar a linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade, de construción e comunicación do coñecemento e de organización e autorregulación do pensamento, das emocións e da conduta; ademais de ser a vía de coñecemento e contacto coa diversidade cultural, aspecto fundamental do contido da nosa materia.

Desta maneira a *CCL* vaise traballar, desenvolver e adquirir en cada un dos cinco bloques de contidos e está relacionada con absolutamente todos os estándares de aprendizaxe.

En canto ao resto das Competencias clave, concretamos a continuación cada unha delas:

- **Competencia para aprender a aprender (CCA)**. Igual ca a CCL vaise traballar e desenvolver con cada un dos contidos e ten relación con todos e cada un dos estándares de aprendizaxe desta materia. Concretarase en actividades como:
    - Exposición e reflexión ao redor de tarefas académicas
    - Autocorrección de exercicios de diferente natureza, incidindo especialmente naqueles que potencien a oralidade e a escrita.
    - Capacidade de autoavaliación.
    - Consciencia de progresión nos logros acadados.
- **Competencia para o sentido da iniciativa e o espírito emprendedor (CSIEE).** Prevendo as posibilidades que un alumno ou alumna poida ter no seu futuro laboral ou na súa formación no exterior, a escolla do estudo do portugués é por definición unha demostración desta competencia. Consideramos que a propia iniciativa de aprender o portugués, ademais, fará que o alumnado chegue a ser consciente de que é capaz de se desenvolver en situacións que antes lle resultarían adversas. Esta superación de dificultades mellorará a súa autoestima e daralle confianza para se enfrontar a novas metas.
- **Competencia para a conciencia e as expresións culturais (CCEC)**. Debido ás características e contidos da materia, tamén esta é unha competencia que se concreta en practicamente

todos os estándares. Esta competencia quedaría sobradamente adquirida coa programación de actividades nas que se traballan dende os países da lusofonía e as súas particularidades culturais até as características de cada unha das rexións de Portugal. Ademais disto, realizamos:

- Proxeccións de vídeos e filmes relacionados cos diferentes aspectos da cultura lusófona
- Actividades ao redor da música producida nos diferentes países da lusofonía en diferentes estilos.
- Tarefas guiadas mediante libros de lectura, nomeadamente banda deseñada.
- Correspondencia postal con alumnado portugués, se for posíbel.
- Viaxe organizada a Portugal Norte, se for posíbel.

● **Competencia dixital (CD).** Tamén se concreta na maioría dos estándares. Dende esta materia vaise contribuír a progresar nesta competencia mediante:

- Emprego das aplicacións corporativas: E-dixgal ou Aula virtual.
- Uso de dicionarios dixitais e correctores dixitais
- Uso de xornais dixitais
- Produción de textos dixitais
- Busca de información na rede sobre diferentes contidos da materia
- Xogos de gramática e léxico dixitais
- Exercicios de audición a través da rede (vídeos, tv, filmes).

● **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)**. En principio, segundo o currículo podería traballarse no manexo de estatísticas de uso do portugués no mundo, análise de mapas da lusofonía, etc.

C. OBXECTIVOS DE ETAPA

Desenvolveranse os obxectivos da ESO:

a) Asumir responsabelmente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

o) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galiza, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

p) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

D. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIÁBEIS

	Segunda Lingua Estranxeira. Português 2º ESO									
		TEMPORALIZACIÓN								
Obxectivos	Contidos	1º T	2º T	3º T	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	PROCEDEMENTOS DE AVAL.	INSTRUM.AVAL	GRAO MÍNIMO DE CONSEC.
Bloque 1. Comprensión textos orais										
a, c, d, i	B1.1. Uso de estratexias de comprensión das mensaxes orais: –Uso do contexto verbal e non verbal, e dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto. – Uso dos coñecementos	X	X		B1.1. Comprender preguntas e informacións sinxelas relativas á información persoal moi básica (nome, idade, gustos, etc.), así como instrucións e peticións elementais relativas ao comportamento na aula.	SLEB1.1. Comprende preguntas básicas moi sinxelas e habituais sobre asuntos persoais ou educativos (nome, idade, enderezo, nivel de estudos, etc.) sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e se repita se o necesita.	CCL CD CAA CCEC	Audicións de diferentes textos (A) Escoita activa (EA) Cumprimento tarefas (CT) Emprego TIC (TIC)	Observación directa (OD) Proba Escrita (PE) Coloquio (Co)	Comprende, con axuda e guía da profesora, preguntas básicas moi sinxelas e habituais sobre asuntos persoais ou educativos (nome, idade, enderezo, nivel de estudos, etc.) sempre

	referenciais sobre o tema – Identificación de palabras clave. – Adaptación da escoita á súa finalidade (global e/ou específica). – Identificación dos recursos lingüísticos ou temáticos adquiridos. – Inferencia do significado probábel das palabras ou das frases que descoñece, a partir do contexto e das experiencias e os coñecementos transferidos dende as linguas que coñece á lingua estranxeira.									que se fale de xeito pausado e ben articulado, e se repita se o necesita.
a, c, d, i	B1.2. Tolerancia da comprensión parcial ou vaga nunha situación comunicativa.	X	X		B1.2. Usar estratexias básicas de comprensión do sentido xeral, a información esencial, os puntos e as ideas principais, ou os detalles relevantes do texto: anticipación do contido xeral do que se escoita	SLEB1.2. Comprende frases e expresións habituais relacionadas con necesidades inmediatas (números, datas, prezos, etc.) e temas con que teña moita familiaridade, e segue instrucións e consignas de aula.	CCL CAA CCEC	A EA CT Seguimento de pautas dadas (SP) TIC	OD PE Co	Comprende a maioría das frases e expresións habituais relacionadas con necesidades inmediatas (números, datas, prezos, etc.) e

					con axuda de elementos verbais e non verbais, e uso dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto, e as experiencias e os coñecementos transferidos dende as linguas que coñece.					temas con que teña moita familiaridade, e segue instrucións e consignas de aula.
a, c, d, i	B1.3. Perseveranza no logro da comprensión oral, reescoitando o texto gravado ou solicitando repetición ou reformulacións do dito.	X	X	X	▪ B1.3. Comprender o sentido global e as informacións específicas máis relevantes de mensaxes orais sinxelas e moi básicas (por exemplo, seguir instrucións ou indicacións, identificar	▪ SLEB1.3. Comprende o sentido global e a información máis relevante de textos orais breves (instrucións e comunicados) con estruturas previamente traballadas, léxico moi común relacionado con	CCL CD CAA CCEC	A EA CT TIC	OD PE Co	Comprende, de xeito aceptábel, o sentido global e a información máis relevante de textos orais breves (instrucións e comunicados) con estruturas previame

					persoas, obxectos e lugares descritos cun vocabulario básico) emitidas cara a cara, gravadas ou en soporte multimedia, sobre situacións habituais de comunicación, se se fala moi amodo e con moita claridade.	necesidades inmediatas, procedentes de medios audiovisuais ou de internet, sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e poida volver escoitar o dito.				nte traballadas, léxico moi común relacionado con necesidades inmediatas, procedentes de medios audiovisuais ou de internet, sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e poida volver escoitar o dito.
a, c, d, i	B1.4. Memorización de expresións orais breves significativas (saúdos, despedidas, consignas de aula, preguntas sobre idade, orixe, etc.).		X	X	B1.4. Comprender o esencial en conversas moi básicas e breves sobre temas cotiáns habituais e de necesidade inmediata, previamente traballados, relativas ao ámbito persoal, sempre que se fale con lentitude, articulando de forma	SLEB1.4. Comprende a información esencial en conversas breves e moi sinxelas nas que participa, que traten sobre temas familiares como, por exemplo, un/unha mesmo/a, a familia, a escola, o tempo libre, ou a descrición moi básica dunha	CCL CD CAA CCEC	A EA CT Conversas espontáneas, guiadas ou planificadas (C.) Interactuación(I) TIC	OD PE Co Rúbrica (R.)	Comprende satisfactoriamente a información esencial en conversas breves e moi sinxelas nas que participa, que traten sobre temas familiares como, por exemplo,

					clara e comprensible.	persoa, un obxecto ou un lugar.				un/unha mesmo/a, a familia, a escola, o tempo libre, ou a descrición moi básica dunha persoa, un obxecto ou un lugar.
Bloque 2. Produción textos orais										
a, c, d, i	B2.1. Estratexias de produción: – Planificación: >Identificación do contexto, o destinatario e a finalidade da produción ou da interacción >Adecuación do texto ao destinatario, ao contexto e á canle, escollendo os expoñentes lingüísticos necesarios para lograr a intención comunicativa – Execución: >Concepción da mensaxe con claridade, distinguindo a súa idea ou as ideas principais, e a súa estrutura básica.	X	X	X	B2.1. Pronunciar de xeito intelixible, aínda que se cometan erros de pronuncia polos que as persoas interlocutoras teñan que solicitar repeticións para entender a mensaxe.	SLEB2.1. Na maioría das actividades de aula, amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas, esforzándose por utilizala aínda que teña que recorrer a outras linguas para pedir axuda ou aclaracións.	CCL CD CAA CCEC	I. Debates (D) CT SP TIC	Rexistro actividades (RE) OD Probas Orais (PO) R	Na maioría das actividades de aula, case sempre, amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas, esforzándose por utilizala aínda que teña que recorrer a outras linguas para pedir axuda ou aclaracións

	>Activación dos coñecementos previos sobre modelos e secuencias de interacción, e elementos lingüísticos previamente asimilados e memorizados. >Expresión da mensaxe con claridade, coherencia básica e estrutura adecuada, e axustándose, de ser o caso, aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto memorizados e traballados na clase previamente. >Reaxuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. >Compensación das carencias lingüísticas mediante procedementos									

	lingüísticos e paralingüísticos – Lingüísticos: >Modificación de palabras de significado parecido. >Definición ou paráfrase dun termo ou expresión. >Uso da lingua materna ou "estranxeirización" de palabras da lingua meta >Petición de axuda. – Paralingüísticos: >Sinalación de obxectos, uso de deícticos ou realización de accións que aclaran o significado. >Uso da linguaxe corporal culturalmente pertinente (acenos, expresións faciais, posturas, e contacto visual ou corporal) >Uso de elementos cuasiléxicos (hum, puah, etc) de valor comunicativo									

a, c, d, i	B2.2. Actitude de respecto cara a si mesmo/a e cara ás demais persoas para comprender e facerse comprender.	X	X		▪ B2.2. Interactuar de xeito sinxelo en intercambios claramente estruturados, utilizando fórmulas moi básicas relativas a saúdos, despedidas, agradecementos e presentacións, colaborando para entender e facerse entender.	SLEB2.2. Fai e responde intelixiblemente e con accións colaborativas, preguntas sinxelas sobre si mesmo/a e sobre actividades moi comúns da vida diaria e do tempo libre en situacións de comunicación significativas para a súa idade e o seu nivel escolar.	CCL CD CAA CCEC	I SP EA Tarefas grupais (TG) TIC	OD PO R Co	Seguindo modelos, fai e responde intelixiblemente e con accións colaborativas, preguntas sinxelas sobre si mesmo/a e sobre actividades moi comúns da vida diaria e do tempo libre en situacións de comunicación significativas para a súa idade e o seu nivel escolar.
a, c, d, i	B2.3. Rutinas ou modelos elementais de interacción segundo o tipo de situación de comunicación (chegada e saída do centro docente, conversa telefónica, compravenda, etc.), igualmente cotiás e moi básicas.		X	X	B2.3.1. Intercambiar de xeito intelixible información sobre si mesmo/a e sobre accións e nocións (horarios, datas, cantidades) moi habituais da vida diaria, usando un repertorio	SLEB2.3.1 Desenvólvese entendendo o suficiente e facéndose entender en situacións moi habituais relacionadas con necesidades inmediatas nas que pide e se dá información sobre lugares, horarios, datas, prezos,	CCL CD CAA CCEC	EA I TG SP TIC	RE OD PO R Co	Desenvólvese, con axuda, entendendo o suficiente e facéndose entender en situacións moi habituais relacionadas con necesidades inmediata

					básico de palabras e frases moi simples memorizadas, e facéndose comprender aínda que a persoa interlocutora necesite que se repita ou repetir o dito.	cantidades e actividades máis comúns para a súa idade e o seu nivel escolar.				s nas que pide e se dá información sobre lugares, horarios, datas, prezos, cantidades e actividades máis comúns para a súa idade e o seu nivel escolar
			X	X	B2.3.2 Dar e obter información sobre datos básicos persoais (idade, lugar de residencia, familia, orixe, gustos, posesións, etc.), utilizando un repertorio moi básico de expresións moi sinxelas e habituais sobre estes datos.	▪ SLEB2.3.2.1 Participa en conversas informais breves e moi básicas, cara a cara, nas que estabele contacto social elemental, intercambia información moi básica, manifesta os seus gustos, fai invitacións elementais e ofrecementos, e pide e dá indicacións moi básicas para ir a un lugar.	CCL CAA CCEC	I CT C. SP TG TIC	RE OD PO R Co	Participa, paulatinamente, en conversas informais breves e moi básicas, cara a cara, nas que estabele contacto social elemental, intercambia información moi básica, manifesta os seus gustos, fai invitacións elementais e ofrecementos, e pide e dá indicación

										s moi básicas para ir a un lugar
		X	X			SLEB2.3.2.2 Preséntase e dá e obtén información básica e sinxela sobre si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses relativos a temas moi cotiáns, en conversas moi básicas sobre temas predicibles, se pode solicitar, con preguntas sinxelas e directas, a colaboración da persoa interlocutora para entender e facerse entender.	CCL CAA CCEC	Exposición Oral (EO) Gravación voz (G) C. CT SP TG TIC	RE OD PO R Co	Seguindo un modelo, preséntase e dá e obtén información básica e sinxela sobre si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses relativos a temas moi cotiáns, en conversas moi básicas sobre temas predicibles, se pode solicitar, con preguntas sinxelas e directas, a colaboración da persoa interlocutora para entender e facerse entender.
Bloque 3. Comprensión textos escritos										

a, c, d, i	B3.1. Estratexias de comprensión: – Mobilización de información previa sobre o tipo de tarefa e o tema, a partir da información superficial: imaxes, organización na páxina, títulos de cabeceira etc. – Identificación do tipo de lectura demandado pola tarefa (en superficie ou oceánica, selectiva, intensiva ou extensiva) – Distinción de tipos de comprensión necesarios para a realización da tarefa (sentido xeral, información esencial e puntos principais) – Formulación de hipóteses sobre contido e contexto. – Inferencia e formulación de hipóteses sobre significados a partir da comprensión de elementos significativos, lingüísticos e paratextuais, e do	X	X	X	B3.1.1 Utilizar estratexias de lectura (recursos ás imaxes, títulos e outras informacións visuais, e aos coñecementos previos sobre o tema ou a situación de comunicación, e aos transferidos dende as linguas que coñece), identificando a información máis importante e deducindo o significado de palabras e expresións non coñecidas.	SLEB3.1. Comprende con fluidez textos adaptados relativos a temas do seu interese.	CCL CD CAA CCEC	Lectura comprensiva (LC) Elaboración resumos/esquemas (ER) CT TIC	PE OD RE	Guiada pola persoa docente, comprende con fluidez textos adaptados relativos a temas do seu interese.
			X		B3.1.2 Seguir instrucións básicas e comprender avisos, obrigas e prohibicións moi sinxelas e predicibles, e traballadas previamente.	SLEB3.1.2 Comprende avisos, obrigas e prohibicións básicas e predicibles, referidas a necesidades inmediatas, de estrutura moi sinxela, especialmente se contan con apoio visual.	CCL CAA CCEC	LC ER CT TIC	PE OD RE	Comprende, con progresiva autonomía, avisos, obrigas e prohibicións básicas e predicibles, referidas a necesidades inmediata

	coñecemento e as experiencias noutras linguas. – Reformulación de hipóteses a partir da comprensión de novos elementos.								s, de estrutura moi sinxela, especialmente se contan con apoio visual.
		X	X	B3.1.3 Comprender información relevante e previsible en textos breves, moi sinxelos e ben estruturados, con conectores moi básicos e relativos a temas da propia experiencia.	SLEB3.1.3 Comprende información básica e sinxela de correspondencia persoal breve na que se fala de si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses referidos a temas moi cotiáns e propios da súa idade.	CCL CAA CCEC	LC ER CT TIC	PE OD RE	Comprende, con progresiva autonomía, información básica e sinxela de correspondencia persoal breve na que se fala de si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses referidos a temas moi cotiáns e propios da súa idade.
		X		B3.1.4 Comprender textos propios de situacións cotiás próximas, como invitacións, felicitacións, notas, avisos,	SLEB3.1.4 Comprende información esencial e localiza información específica en material informativo sinxelo como menús, horarios,	CCL CAA CCEC	LC ER CT TIC	PE OD RE	Comprende, con axuda, información esencial e localiza información específica en material

					billetes de transporte, entradas, etiquetas ou xogos coñecidos.	catálogos e listas de prezos				informativo sinxelo como menús, horarios, catálogos e listas de prezos
a, c, d, i	B3.2. Soletreo e asociación de grafía, pronunciación e significado a partir de modelos escritos e expresións orais coñecidas.	X	X	X	B3.2 Utilizar estratexias de lectura (recursos ás imaxes, títulos e outras informacións visuais, e aos coñecementos previos sobre o tema ou a situación de comunicación, e aos transferidos dende as linguas que coñece), identificando e asociando as diferentes grafías e pronunciacións.	SLEB3.2 Comprende e emprega a grafía e pronuncia correspondente ao modelo lingüístico	CCL CAA CCEC CD	LC ER CT TIC SP	PE OD RE	Comprende e emprega, de maneira suficiente, a grafía e pronuncia correspondente ao modelo lingüístico
Bloque 4. Produción textos escritos										
a, c, d, i	B4.1. Estratexias de produción: – Planificación: >Mobilización e coordinación das propias competencias xerais e comunicativas, co fin de realizar eficazmente a tarefa (repasar o que se sabe	X	X	X	B4.1. Aplicar estratexias básicas para producir textos (elección da persoa destinataria, finalidade do escrito, planificación, redacción do borrador,	▪SLEB4.1. Elabora textos sinxelos a partir de modelos, empregando expresións e enunciados traballados previamente, para transmitir	CCL CD CAA CCEC	Produción textual (PT) Corrección textual (CTx) CT SP Emprego Fontes	RE PE OD	Elabora textos sinxelos a partir de modelos, empregando expresións e enunciados traballados

	sobre o tema, o que se pode ou se quere dicir etc.) >Localización e uso adecuado de recursos lingüísticos ou temáticos (uso dun dicionario ou dunha gramática, obtención de axuda etc.) >Uso de elementos coñecidos obtidos de modelos moi sinxelos de textos escritos, para elaborar os propios textos. – Execución: >Elaboración dun borrador seguindo textos modelo. >Estruturación do contido do texto. >Organización do texto en parágrafos curtos abordando en cada un unha idea principal, conformando entre todos o seu significado ou a idea global. >Expresión da mensaxe con claridade, axustándose aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto. >Reaxuste da				revisión do texto e versión final) a partir de modelos moi estruturados e con axuda previa na aula.	información, ou con intencións comunicativas propias da súa idade e do seu nivel escolar.		consulta (FC)		previamente, para transmitir información, ou con intencións comunicativas propias da súa idade e do seu nivel escolar.
		X			B4.1.2 Completar documentos moi básicos nos que se solicite información persoal.	SLEB4.1.2 Completa un cuestionario sinxelo con información persoal moi básica e relativa ao seus datos persoais e intereses ou afeccións (nome, idade, enderezo, gustos, etc.).	CCL CD CAA CCEC	PT CT SP	RE PE OD	Completa, con escasos erros, un cuestionario sinxelo con información persoal moi básica e relativa ao seus datos persoais e intereses ou afeccións (nome, idade, enderezo, gustos, etc.)
		X	X		B4.1.3 Escribir mensaxes moi sinxelas e moi breves con información, instrucións e indicacións moi básicas	SLEB4.1.3 Escribe notas, listaxes, tarxetas postais, felicitacións e mensaxes en soporte dixital moi sinxelas e	CCL CD CAA CCEC	PT CTx TIC SP CT	RE PE OD	Escribe, con axuda e paulatina corrección, notas, listaxes, tarxetas postais, felicitació

	tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. >Recurso aos coñecementos previos (utilizar frases feitas e locucións, do tipo "agora volvo", "paréceme ben" etc.). – Revisión: >Identificación de problemas, erros e repeticións. >Atención ás convencións ortográficas e aos signos de puntuación. >Presentación coidada do texto (marxes, limpeza, tamaño da letra etc.). >Reescritura definitiva.				relacionadas con actividades cotiás e de inmediata necesidade.	breves, relativas a necesidades inmediatas.				ns e mensaxes en soporte dixital moi sinxelas e breves, relativas a necesidades inmediatas.
			X	X		SLEB4.1.4 Escribe correspondencia moi breve e sinxela, a partir dun modelo, substituíndo unha palabra ou expresión por outra para unha funcionalidade ou tarefa determinada (felicitar, informar, preguntar, etc.) tanto de forma manuscrita como en formato dixital, cunha presentación limpa e ordenada.	CCL CD CAA CCEC	PT CTx TIC SP CT Participación en actividades extraescolares e complementarias (PAC)	RE PE OD Correspondencia Portugal*	Escribe, con axuda da docente, correspondencia moi breve e sinxela, a partir dun modelo, substituíndo unha palabra ou expresión por outra para unha funcionalidade ou tarefa determinada (felicitar, informar, preguntar, etc.) tanto de forma manuscrita como en formato dixital, cunha presentación limpa

									e ordenada.
Bloque 5. Coñecemento da lingua e consciencia intercultural e plurilingüe									
a, c, d, i, o	B5.1. Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación básicos. –Sons e fonemas vocálicos. –Sons e fonemas consonánticos e as súas agrupacións. –Procesos fonolóxicos máis básicos. –Acento fónico dos elementos léxicos illados e na oración.	X	X	X	B5.1. Discriminar patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación de uso máis básico, recoñecendo o seu significado evidente, e pronunciar e entoar con razoábel comprensibilidade, aínda que teña que repetir varias veces para se facer entender.	SLEB5.1. Identifica sons e grafías de fonemas básicos, produce con suficiente intelixibilidad e léxico e estruturas moi básicas, e trazos fonéticos que distinguen fonemas (nasalización, sonorización, etc.), e iníciase no uso de patróns moi básicos de ritmo, entoación e acentuación de palabras e frases.	CCL CD CAA CCEC	EA CT Coñecemento situación lingüística Espírito Crítico (EC) Análise lingüística TIC	PE PO OD RE	Con axuda guiada e paulatina, identifica sons e grafías de fonemas básicos, produce con suficiente intelixibilidade léxico e estruturas moi básicas, e trazos fonéticos que distinguen fonemas (nasalización, sonorización, etc.), e iníciase no uso de patróns moi básicos de ritmo, entoación e acentuación de palabras e frases

a, c, d, i, o	B5.2. Patróns gráficos e convencións ortográficas –Uso das normas básicas de ortografía da palabra. –Utilización adecuada da ortografía da oración: coma, punto e coma, puntos suspensivos, parénteses e comiñas.	X	X	X	B5.2. Recoñecer e utilizar as convencións ortográficas, tipográficas e de puntuación, con corrección suficiente para o seu nivel escolar.	SLEB5.2. Utiliza adecuadamente as convencións orais e escritas básicas propias da lingua estranxeira no desenvolvemento do proceso comunicativo oral e escrito (saúdos, despedidas, fórmulas moi básicas de tratamento, etc.), e amosa respecto polas diferenzas que poidan existir en aspectos culturais como hábitos, horarios, etc	CCL CD CAA CCEC	CT SP EC Ficha Investigación TIC	Co PE PO	Utiliza de maneira suficiente as convencións orais e escritas básicas propias da lingua estranxeira no desenvolvemento do proceso comunicativo oral e escrito (saúdos, despedidas, fórmulas moi básicas de tratamento, etc.), e sempre amosa respecto polas diferenzas que poidan existir en aspectos culturais como hábitos, horarios, etc

a, c, d, i, o	B5.3. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: –Recoñecemento e uso de convencións sociais básicas e normas de cortesía propias da súa idade e de rexistros informal e estándar, e da linguaxe non verbal elemental na cultura estranxeira. –Achegamento a algúns aspectos culturais visibles: hábitos, horarios, actividades ou celebracións máis significativas; condicións de vida elementais (vivenda); relacións interpersoais (familiares, de amizade ou escolares), comida, lecer, deportes, comportamentos proxémicos básicos, lugares máis habituais, etc.; e a costumes, valores e actitudes moi básicos e máis evidentes sobre aspectos		X	X	▪B5.3. Utilizar para a comprensión e a produción de textos orais e escritos os coñecementos socioculturais e sociolingüísticos adquiridos relativos a relacións interpersoais, comportamento e convencións sociais, respectando as normas de cortesía máis básicas nos contextos respectivos.	SLEB5.3. Nas actividades de aula, pode explicar o proceso de produción de textos e de hipóteses de significados tomando en consideración os coñecementos e as experiencias noutras linguas.	CCL CAA CCEC	CT EC Análise lingüística Exposición TIC	Co R PO	Nas actividades de aula, pode explicar, minimamente, o proceso de produción de textos e de hipóteses de significados tomando en consideración os coñecementos e as experiencias noutras linguas.

	propios da súa idade nos países onde se fala a lingua estranxeira. –Identificación dalgunhas similitudes e diferenzas elementais e máis significativas nos costumes cotiáns entre os países onde se fala a lingua estranxeira e o noso. –Actitude receptiva e respectuosa cara ás persoas, os países e as comunidades lingüísticas que falan outra lingua e teñen unha cultura diferente á propia.									
a, c, d, i, o	B5.4. Plurilingüismo: –Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar a súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada –Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de	X	X	X	▪B5.4. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro	SLEB5.4. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais,	CCL CD CAA CCEC	PAC EC SP TIC	OD Co	Participa, de xeito guiado, en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se

	libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valorando as competencias que posúe como persoa plurilingüe.			docente, relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.				utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe
a, c, d, i, o	B5.5. Funcións comunicativas: –Iniciación e mantemento de relacións persoais e sociais básicas propias da súa idade. –Descrición de calidades físicas e abstractas moi básicas de persoas, obxectos, lugares e actividades. – Narración de acontecementos e descrición de estados e situacións presentes, e expresión moi básica de sucesos futuros.	X	X	▪B5.5. Distinguir e levar a cabo as funcións demandadas polo propósito comunicativo, mediante os expoñentes básicos das devanditas funcións e os patróns discursivos de uso máis habitual, e utilizar un repertorio léxico suficiente para comunicar no seu nivel escolar,	SLEB5.5. Produce textos relacionados co propósito comunicativo utilizando un léxico suficiente en función do nivel académico.	CCL CD CAA CCEC	CT PT TIC	PE RE OD	Produce, con axuda gradual, textos relacionados co propósito comunicativo utilizando un léxico suficiente en función do nivel académico

	–Petición e ofrecemento de información e indicacións, e expresión moi sinxela de opinións e advertencias. –Expresión do coñecemento, o descoñecemento e a certeza. –Expresión da vontade, a intención, a orde, a autorización e a prohibición. –Expresión do interese, a aprobación, o aprezo, a satisfacción e a sorpresa, así como os seus contrarios. –Estabelemento e mantemento básicos da comunicación e a organización elemental do discurso.				sempre que sexan traballados en clase previamente.					
a, c, d, i, o	B5.6. Léxico oral e escrito básico de uso común relativo a: –Identificación persoal elemental; vivenda, fogar e contexto; actividades básicas da vida diaria; familia e amizades; traballo, tempo libre, lecer e deporte; vacacións;	X	X	X	▪ B5.6. Producir textos e inferir o significado probábel de palabras ou frases que descoñece a partir das experiencias e os coñecementos transferidos dende as	SLEB5.6. Comprende e comunica o propósito solicitado na tarefa ou ligado a situacións de necesidade inmediata da aula (pedir ou dar información sobre datos persoais, felicitar, invitar, etc.)	CCL CD CAA CCEC	LC PT C Exposición I CT TIC	PO Co RE OD	Case sempre comprende e comunica o propósito solicitado na tarefa ou ligado a situacións de necesidade e inmediata da aula

	saúde máis básica e coidados físicos elementais; educación e estudo; compras básicas; alimentación e restauración; transporte, tempo meteorolóxico e tecnoloxías da información e da comunicación. –Expresións fixas, enunciados fraseolóxicos moi básicos e moi habituais (saúdos, despedidas, preguntas por preferencias e expresión sinxelas de gustos) e léxico sobre temas relacionados con contidos moi sinxelos e predicibles doutras áreas do currículo –Estruturas sintáctico-discursivas propias de cada idioma.				linguas que coñece.	utilizando adecuadamente as estruturas sintáctico-discursivas e o léxico necesarios, moi básicos e traballados previamente.				(pedir ou dar información sobre datos persoais, felicitar, invitar, etc.) utilizando de xeito suficiente as estruturas sintáctico-discursivas e o léxico necesarios, moi básicos e traballados previamente.

Repaso dos contidos sintáctico-discursivos en 1º ESO

- Expresión de relacións lóxicas: adición (e, nem, e também); disxunción (ou, ou…ou); oposición/contraste (mas); causa (porque; por isso); finalidade (para + Inf.); comparación (mais/menos/ tão + Adj./Adv.+ (do) que/ como /quanto; maior / mais pequeno...); superlativo absoluto (-íssimo, -limo).

- Relacións temporais (antes, agora, depois; em seguida, logo).
- Afirmación (sentenzas declarativas afirmativas; proforma (p. ex. eu também; certamente).
- Exclamación (formas elípticas: Que (+ Subst.) + Adj., p. ex. Que dia lindo!; Que gentil!); sentenzas e sintagmas exclamativos, p. ex. Está bom!).
- Negación (sentenzas declarativas negativas con não, nunca; nada, nemhum nenhum(a), ninguém).
- Interrogación (sentenzas interrogativas directas totais; sentenzas interrogativas directas QU- (p. ex., Quem fez o quê? Para que é isso?); interrogativas tags (p. ex., Queres ir ao cinema, não queres?).
- Expresión do tempo: pasado (pretérito perfeito simples e composto, imperfeito,); presente (presente); futuro (ir + Inf., presente do indicativo + Adv.; haver-de)…
- Expresión do aspecto: puntual (tempos simples); durativo (estar a + Inf., presente, pretérito imperfeito e pretérito perfeito composto do indicativo; continuar + Ger.); habitual (tempos simples (+ Adv.), p. ex. No verão está calor).
- Expresión da modalidade: factualidade (frases declarativas); permiso (poder + Inf.; ser possível/permitido + Inf.), intención (pensar + Inf.; querer de /ter de + Inf., pretérito imperfeito gostar de + Inf.), capacidade (é capaz de + Inf.; saber); posibilidade/probabilidade (poder; dever; ser possível / impossível + Inf.; talvez); obrigación (imperativo).
- Expresión da existencia (p. ex., ser, estar, haver/ter); a entidade (substantivos contábeis/incontábeis/colectivos/compostos; pronomes (relativos, reflexivos átonos/tónicos); determinantes); a calidade (-íssimo, -ílimo; muito raro; melhor).
- Expresión da cantidade: (singular/plural; numerais cardinais e ordinais); indefinida, absoluta (p. ex. todo, maioria, ambos, nenhum…) ou relativa (p. ex. muito; tão; um pouco).
- Expresión do espazo (preposicións e adverbios de lugar, localización, distancia; movemento, dirección, orixe e acomodación).
- Expresión do tempo (expresións, preposicións e locucións de tempo (momento puntual (p. ex., são quinze para as três; em 1999), divisións (p. ex., días, meses; século; estación) e indicacións (p. ex., atrás, cedo, tarde) de tempo; duración (p. ex., de/desde...a; durante); anterioridade (ainda; ontem); posterioridade (depois, logo, próxima segunda-feira); secuencia (primeiro, depois, finalmente); simultaneidade (ao mesmo tempo); frecuencia (p. ex., geralmente; usualmente).
- Expresión do modo (expresións, preposicións e locucións prepositivas de modo, p. ex., devagar, pior).

Contidos sintáctico-discursivos en 2º ESO

- Revisión dos contidos gramaticais vistos en 1º ESO xa indicados anteriormente.
- Contracción da preposición a. Uso das preposicións ir a/ ir para. Preposicións de movemento para/por
- Expresión dos verbos de movemento no presente de indicativo. Verbos + preposicións e locucións prepositivas.
- Contracción das preposicións em, de, por.
- Diferenza entre para e por
- Expresión do futuro próximo (ir+ infinitivo). Expresións de tempo. Uso do futuro perfeito do indicativo.
- Demostrativos asociados aos adverbios de lugar (aquí, aí, alí).
- Uso do modo imperativo
- Expresións con verbos opinativos
- Uso dos conectores discursivos de causa.
- Graos do adxectivo.
- Expresións co Pretérito Perfeito Simples do Indicativo (verbos regulares e irregulares)
- Adverbios e expresións de tempo. Adverbios e locucións adverbiais de tempo (já, nunca, ainda não)
- Expresións con "acabar de + infinitivo"
- Expresións co Pretérito Imperfeito do Indicativo (verbos regulares e irregulares). Adverbios e expresións de tempo.
- Uso dos pronomes persoais con función de complemento directo e indirecto.
- Uso do pretérito imprefeito do indicativo con diferentes usos especialmente en descricións e para narrar situacións: estar (pretérito imperfeito) + a + infinitivo.

E. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

O achegamento a unha segunda lingua estranxeira como é o portugués para o alumando galego require unhas concrecións metodolóxicas moi específicas e que se deben ir adaptando a cada grupo-aula.

O profesorado vai actuar como guía e mediador para facilitar a construción da aprendizaxe das competencias comunicativas.

Integraranse na práctica da aula todos os procedementos para traballar as capacidades básicas (escoitar, falar, ler e escribir), así como todos os bloques de contidos, tendo en conta que sempre se tenderá a

- Fomentar a participación e reflexión sobre o proceso de aprendizaxe, tanto individual como grupal.
- Vincular os contidos a contextos reais e aplicar os conceptos máis abstractos para mellorar o desenvolvemento lingüístico.
- Comprobar a aprendizaxe noutros contextos diferentes ao utilizado na aula.
- Relacionar os saberes aprendidos nas diferentes materias.

F. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Empregaranse, na medida do posíbel, os seguintes **materiais e recursos didácticos:**

1. Libro de texto *Na crista da onda 2* de Ana Maria Bayan Ferreira e Helena José Bayan da Lidel Editora.
2. Aula Virtual
3. Materiais de audio para potenciar a comprensión de textos orais (CD, arquivos de mp3/4...)
4. Materiais audivisuais para potenciar a comprensión da oralidade e a competencia sociocultural. Tamén a comprensión escrita cando as imaxes teñen lendas.
    a. Ferramentas online: youtube, vimeo, aplicacións interactivas, aplicacións albergadas en Abalar...
    b. Debuxos animados, filmes...
5. Textos literarios: contos, banda deseñada, fragmentos de obras clásicas, textos xuvenís… (soporte físico ou dixital)
6. Páxinas web nas que haxa textos de carácter xeral ou máis específico adaptados as diferentes temáticas que se aborden, ademais daquelas relacionadas con temas de interese para o alumnado.
7. Revistas, panfletos de diferentes temáticas (cociña, deportes...) para que lean textos apoiados de imaxes
8. Textos reais ou inventados, en papel ou formato dixital, que sirvan de mostra de: notas breves, postais, cartas informais, menús, listas de prezos...
9. Actividades específicas, en papel ou formato dixital, para aqueles contidos sintáctico-discursivos que sexa preciso traballar á marxe das actividades comunicativas.

10. Xogos de temática lingüística e cultural que se atopan na rede.

G. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

1) Deseño da avaliación inicial

Na primeira semana do curso realizaranse actividades de comprensión oral e escrita adaptadas ao nivel, ademais de cuestionarios sobre distintos aspectos da lingua e da cultura dos pobos lusófonos.

En base aos resultados tomaranse as decisións oportunas con respecto ás pautas didácticas a seguir no curso.

2) Criterios de avaliación

A avaliación do alumnado deberá ser continua, nun proceso no que a súa propia participación (a autoavaliación) terá un papel importante. Atenderase ao desenvolvemento de capacidades e ao esforzo e traballo individual e colectivo desenvolvido, así como á consecución dos obxectivos propostos.

Os procedementos de avaliación estarán en relación co logro da competencia comunicativa e o desenvolvemento e consecución das catro destrezas (comprensión e produción oral e comprensión e produción escritas), así como a reflexión sobre a lingua e os aspectos socioculturais. Nos niveis de "debutante" a avaliación formativa debe ser prioritaria. De todos os xeitos, dado que no contexto escolar é necesaria unha avaliación sumativa, estabelecemos os seguintes criterios:

- A **comprensión oral** avaliarase cunha proba de escoita ou na actividade de aula, tratando de comprobar a comprensión sobre os temas das unidades: relacionar datos e imaxes, completar cadros verdadeiro-falso, situar obxectos no espazo, identificar obxectos ou imaxes e identificar e saber responder ás mensaxes da profesora ou dos compañeiros/as.
- A **expresión oral** avaliarase na actividade de aula, nas interaccións cos compañeiros e compañeiras e coa profesora. Pode tamén estabelecerse unha proba específica individual, atendendo aos obxectivos de cada unidade: saber presentarse, dicir onde se vive, falar da familia, etc., na que se avaliará a corrección formal, a pronunciación e a soltura; en resumo, a capacidade de que a mensaxe se transmita correctamente. Estes datos serán rexistrados, e servirán como ficheiro de datos durante o curso para recoller a progresión do alumnado en cada unha das destrezas.

- A **comprensión escrita** avaliarase tamén con exercicios adecuados a cada nivel: lectura de diferentes textos, descubrir erros, completar imaxes con texto, sinalar persoas ou obxectos a partir do texto, ordenar diálogos, datos etc.
- A **expresión escrita** avaliarase con exercicios a través dun modelo (enquisa, pregunta-resposta, fichas,…), redacción de textos sinxelos (descricións, cartas ou correos electrónicos,…), adecuados a cada nivel
- A **reflexión sobre a lingua** avaliarase tamén con exercicios de pregunta-resposta, encher ocos, separar palabras, completar frases a partir de imaxes etc

3) Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación

O alumnado será cualificado en base aos criterios de avaliación que dita a lexislación e que se concretarán en diferentes instrumentos de cualificación deseñados para cada bloque de contidos e que se especifican abaixo, pero que se resumen en: por un lado, **Probas escritas e orais** (nas que o alumnado vai ter que demostrar as súas destrezas a nivel de expresión e comprensión, así como o coñecemento plurilingüe que posúa) e, por outro lado, mediante a observación directa, o **Traballo diario na aula** no que se avaliarán tamén destrezas sobre todo de expresión e comprensión, pero ademais, aqueles estándares menos lingüísticos.

Tanto un instrumento coma o outro vanse concretar para cada bloque de contidos; estes van ter un peso porcentual ponderado, existindo unha diferenza grande no último deles debido a que os seus contidos se avalían maioritariamente dentro dos outros bloques, especialmente dos de Produción de textos orais e de Produción de textos escritos. A ponderación queda do seguinte xeito:

Comprensión de textos orais: 20%

Produción de textos orais: 25%

Comprensión de textos escritos: 20%

Produción de textos escritos: 30%

Coñecemento da lingua e consciencia intercultural e plurilingüe: 5%

A **nota de cada avaliación** será, polo tanto, o resultado de sumar as notas parciais ponderadas de cada un dos bloques.

4) Mínimos esixíbeis

	Segunda Lingua Estranxeira. Português. 2º ESO		
Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	MÍNIMOS ESIXÍBEIS
Bloque 1. Comprensión textos orais			
a, c, d, i	B1.1. Uso de estratexias de comprensión das mensaxes orais: – Uso do contexto verbal e non verbal, e dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto. – Uso dos coñecementos referenciais sobre o tema – Identificación de palabras clave. –Adaptación da escoita á súa finalidade (global e/ou específica). –Identificación dos recursos lingüísticos ou temáticos adquiridos. –Inferencia do significado probábel das palabras ou das frases que descoñece, a partir do contexto e das experiencias e os coñecementos transferidos dende as linguas que coñece á lingua estranxeira.	SLEB1.1. Comprende preguntas básicas moi sinxelas e habituais sobre asuntos persoais ou educativos (nome, idade, enderezo, nivel de estudos, etc.) sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e se repita se o necesita.	Comprender preguntas sobre os datos persoais e educativos (e responde axeitadamente).
a, c, d, i	B1.2. Tolerancia da comprensión parcial ou vaga nunha situación comunicativa.	SLEB1.2. Comprende frases e expresións habituais relacionadas con necesidades inmediatas (números, datas, prezos, etc.) e temas con que teña moita familiaridade, e segue instrucións e consignas de aula.	> Seguir correctamente as instrucións e consignas de aula que se reciben oralmente: coller un determinado material, buscar no dicionario unha palabra, iniciar unha tarefa… >Recoñecer cifras, cores e formas cando se están mencionando na clase ou en medios audiovisuais.

a, c, d, i	B1.3. Perseveranza no logro da comprensión oral, reescoitando o texto gravado ou solicitando repetición ou reformulacións do dito.	▪ SLEB1.3. Comprende o sentido global e a información máis relevante de textos orais breves (instrucións e comunicados) con estruturas previamente traballadas, léxico moi común relacionado con necesidades inmediatas, procedentes de medios audiovisuais ou de internet, sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e poida volver escoitar o dito.	Percibir a información máis importante dos textos que se escoitan se neles aparece o léxico estudado na aula. Por exemplo, unha receita sinxela despois de estudar os alimentos.
a, c, d, i	B1.4. Memorización de expresións orais breves significativas (saúdos, despedidas, consignas de aula, preguntas sobre idade, orixe, etc.).	SLEB1.4. Comprende a información esencial en conversas breves e moi sinxelas nas que participa, que traten sobre temas familiares como, por exemplo, un/unha mesmo/a, a familia, a escola, o tempo libre, ou a descrición moi básica dunha persoa, un obxecto ou un lugar.	Entender, nunha conversa con outras persoas, xeneralidades sobre a escola, a familia, o lugar de residencia, as afeccións...
Bloque 2. Produción textos orais			

a, c, d, i	B2.1. Estratexias de produción: – Planificación: >Identificación do contexto, o destinatario e a finalidade da produción ou da interacción >Adecuación do texto ao destinatario, ao contexto e á canle, escollendo os expoñentes lingüísticos necesarios para lograr a intención comunicativa – Execución: >Concepción da mensaxe con claridade, distinguindo a súa idea ou as ideas principais, e a súa estrutura básica. >Activación dos coñecementos previos sobre modelos e secuencias de interacción, e elementos lingüísticos previamente asimilados e memorizados. >Expresión da mensaxe con claridade, coherencia básica e estrutura adecuada, e axustándose, de ser o caso, aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto memorizados e traballados na clase previamente. >Reaxuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. >Compensación das carencias lingüísticas mediante procedementos lingüísticos e paralingüísticos – Lingüísticos: >Modificación de palabras de significado parecido. >Definición ou paráfrase dun termo ou expresión. >Uso da lingua materna ou "estranxeirización" de palabras da lingua meta >Petición de axuda. – Paralingüísticos: >Sinalación de obxectos, uso de deícticos ou realización de accións que aclaran o significado.	SLEB2.1. Na maioría das actividades de aula, amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas, esforzándose por utilizala aínda que teña que recorrer a outras linguas para pedir axuda ou aclaracións.	Esforzarse por usar a lingua portuguesa nas actividades de aula, aínda que se precise axuda para facelo.

	>Uso da linguaxe corporal culturalmente pertinente (acenos, expresións faciais, posturas, e contacto visual ou corporal) >Uso de elementos cuasiléxicos (hum, puah, etc) de valor comunicativo		
a, c, d, i	B2.2. Actitude de respecto cara a si mesmo/a e cara ás demais persoas para comprender e facerse comprender.	SLEB2.2. Fai e responde intelixiblemente e con accións colaborativas, preguntas sinxelas sobre si mesmo/a e sobre actividades moi comúns da vida diaria e do tempo libre en situacións de comunicación significativas para a súa idade e o seu nivel escolar.	Demostrar coa lingua oral, con preguntas ou comentarios, que se comprendeu o que se escoitou e se estudou na clase.
a, c, d, i	B2.3. Rutinas ou modelos elementais de interacción segundo o tipo de situación de comunicación (chegada e saída do centro docente, conversa telefónica, compravenda, etc.), igualmente cotiás e moi básicas.	SLEB2.3.1 Desenvólvese entendendo o suficiente e facéndose entender en situacións moi habituais relacionadas con necesidades inmediatas nas que pide e se dá información sobre lugares, horarios, datas, prezos, cantidades e actividades máis comúns para a súa idade e o seu nivel escolar.	Expresar contidos cotiáns como a data, o estado da aula, a forma dos obxectos que se ven no contorno escolar, a vestimenta, o material escolar...
		▪ SLEB2.3.2.1 Participa en conversas informais breves e moi básicas, cara a cara, nas que estabelece contacto social elemental, intercambia información moi básica, manifesta os seus gustos, fai invitacións elementais e ofrecementos, e pide e dá indicacións moi básicas para ir a un lugar.	Pedir e dar indicacións sinxelas propias de situacións habituais como a orientación xeral cara a un enderezo determinado.
		SLEB2.3.2.2 Preséntase e dá e obtén información básica e sinxela sobre si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses relativos a temas moi cotiáns, en conversas moi básicas sobre temas predicibles, se pode solicitar, con	Saber presentarse, proporcionando os datos básicos (nome, residencia, idade, teléfono...) e saber explicar brevemente as preferencias e afeccións propia Utiliza as formas de

		preguntas sinxelas e directas, a colaboración da persoa interlocutora para entender e facerse entender.	cortesía máis sinxelas e habituais relativas a saúdos, despedidas, agradecementos e presentacións
Bloque 3. Comprensión textos escritos			
a, c, d, i	B3.1. Estratexias de comprensión: – Mobilización de información previa sobre o tipo de tarefa e o tema, a partir da información superficial: imaxes, organización na páxina, títulos de cabeceira etc. – Identificación do tipo de lectura demandado pola tarefa (en superficie ou oceánica, selectiva, intensiva ou extensiva) – Distinción de tipos de comprensión necesarios para a realización da tarefa (sentido xeral, información esencial e puntos principais) – Formulación de hipóteses sobre contido e contexto. –Inferencia e formulación de hipóteses sobre significados a partir da comprensión de elementos significativos, lingüísticos e paratextuais, e do coñecemento e as experiencias noutras linguas. – Reformulación de hipóteses a partir da comprensión de novos elementos.	SLEB3.1. Comprende con fluidez textos adaptados relativos a temas do seu interese.	Comprender textos adaptados ó seu nivel
		SLEB3.1.2 Comprende avisos, obrigas e prohibicións básicas e predicibles, referidas a necesidades inmediatas, de estrutura moi sinxela, especialmente se contan con apoio visual.	Comprender avisos, prohibicións, indicacións, consignas, etc. apoiadas en elementos visuais ou, se son moi explícitas, apoiadas simplemente na lingua escrita.
		SLEB3.1.3 Comprende información básica e sinxela de correspondencia persoal breve na que se fala de si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses referidos a temas moi cotiáns e propios da súa idade.	Entender correspondencia persoal básica na que se tratan temas cotiáns e propios da súa idade.
		SLEB3.1.4 Comprende información esencial e localiza información específica en material informativo sinxelo como menús, horarios, catálogos e listas de prezos	Loalizar información específica en textos habituais na vida diaria: menús, horarios, folletos promocionais...
a, c, d, i	B3.2. Soletreo e asociación de grafía, pronunciación e significado a partir de modelos escritos e expresións orais coñecidas.	SLEB3.2 Comprende e emprega a grafía e pronuncia correspondente ao modelo lingüístico	Empregar as grafías correspondentes
Bloque 4. Produción textos escritos			

a, c, d, i	B4.1. Estratexias de produción: –Planificación: >Mobilización e coordinación das propias competencias xerais e comunicativas, co fin de realizar eficazmente a tarefa (repasar o que se sabe sobre o tema, o que se pode ou se quere dicir etc.) >Localización e uso adecuado de recursos lingüísticos ou temáticos (uso dun dicionario ou dunha gramática, obtención de axuda etc.) >Uso de elementos coñecidos obtidos de modelos moi sinxelos de textos escritos, para elaborar os propios textos. – Execución: >Elaboración dun borrador seguindo textos modelo. >Estruturación do contido do texto. >Organización do texto en parágrafos curtos abordando en cada un unha idea principal, conformando entre todos o seu significado ou a idea global. >Expresión da mensaxe con claridade, axustándose aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto. >Reaxuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. >Recurso aos coñecementos previos (utilizar frases feitas e locucións, do tipo "agora volvo", "paréceme ben" etc.). – Revisión: >Identificación de problemas, erros e repeticións. >Atención ás convencións ortográficas e aos signos de puntuación. >Presentación coidada do texto (marxes, limpeza, tamaño da letra etc.). >Reescritura definitiva.	▪ SLEB4.1. Elabora textos sinxelos a partir de modelos, empregando expresións e enunciados traballados previamente, para transmitir información, ou con intencións comunicativas propias da súa idade e do seu nivel escolar.	Redactar, con axuda de modelos, textos sinxelos (traballados previamente na clase), como o menú completo dun día
		SLEB4.1.2 Completa un cuestionario sinxelo con información persoal moi básica e relativa ao seus datos persoais e intereses ou afeccións (nome, idade, enderezo, gustos, etc.).	Saber completar cuestionarios nos que se formulen preguntas sobre datos persoais e afeccións.
		SLEB4.1.3 Escribe notas, listaxes, tarxetas postais, felicitacións e mensaxes en soporte dixital moi sinxelas e breves, relativas a necesidades inmediatas.	Elaborar listas co léxico que se estudou na aula (da compra; do material escolar; da roupa para unha viaxe...) e escribir felicitacións e ilustralas
		SLEB4.1.4 Escribe correspondencia moi breve e sinxela, a partir dun modelo, substituíndo unha palabra ou expresión por outra para unha funcionalidade ou tarefa determinada (felicitar, informar, preguntar, etc.) tanto de forma manuscrita como en formato dixital, cunha presentación limpa e ordenada.	Redactar correspondencia postal con claridade e expresividade.

Bloque 5. Coñecemento da lingua e consciencia intercultural e plurilingüe			
a, c, d, i, o	B5.1. Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación básicos. – Sons e fonemas vocálicos. –Sons e fonemas consonánticos e as súas agrupacións. – Procesos fonolóxicos máis básicos. – Acento fónico dos elementos léxicos illados e na oración.	SLEB5.1. Identifica sons e grafías de fonemas básicos, produce con suficiente intelixibilidade léxico e estruturas moi básicas, e trazos fonéticos que distinguen fonemas (nasalización, sonorización, etc.), e iníciase no uso de patróns moi básicos de ritmo, entoación e acentuación de palabras e frases.	Distinguir oralmente todos os sons do portugués e as súas correspondentes grafías na escrita, nomeadamente a nasalidade, consoantes guturais e palatalización.
a, c, d, i, o	B5.2. Patróns gráficos e convencións ortográficas – Uso das normas básicas de ortografía da palabra. –Utilización adecuada da ortografía da oración: coma, punto e coma, puntos suspensivos, parénteses e comiñas.	SLEB5.2. Utiliza adecuadamente as convencións orais e escritas básicas propias da lingua estranxeira no desenvolvemento do proceso comunicativo oral e escrito (saúdos, despedidas, fórmulas moi básicas de tratamento, etc.), e amosa respecto polas diferenzas que poidan existir en aspectos culturais como hábitos, horarios, etc	Saber saudar e despedirse, así como saber usar as normas de cortesía básicas en diferentes situacións da vida cotiá (permiso, petición de indicacións...).
a, c, d, i, o	B5.3. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: –Recoñecemento e uso de convencións sociais básicas e normas de cortesía propias da súa idade e de rexistros informal e estándar, e da linguaxe non verbal elemental na cultura estranxeira. – Achegamento a algúns aspectos culturais visibles: hábitos, horarios, actividades ou celebracións máis significativas; condicións de vida elementais (vivenda); relacións interpersoais (familiares, de amizade ou escolares), comida, lecer, deportes, comportamentos proxémicos básicos, lugares máis habituais, etc.; e a costumes, valores e actitudes moi básicos e máis evidentes sobre aspectos propios da súa idade nos países onde se fala a lingua estranxeira.	SLEB5.3. Nas actividades de aula, pode explicar o proceso de produción de textos e de hipóteses de significados tomando en consideración os coñecementos e as experiencias noutras linguas.	Adiantarse mediante hipóteses ao signficado das palabras estudadas na aula apoiándose nas linguas que xa coñece (galego e castelán).

	–Identificación dalgunhas similitudes e diferenzas elementais e máis significativas nos costumes cotiáns entre os países onde se fala a lingua estranxeira e o noso. – Actitude receptiva e respectuosa cara ás persoas, os países e as comunidades lingüísticas que falan outra lingua e teñen unha cultura diferente á propia.		
a, c, d, i, o	B5.4. Plurilingüismo: – Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar a súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada –Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valorando as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	SLEB5.4. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	Mostrar respecto polas diferenzas culturais da Lusofonía. Participar nos proxectos plurilingües de carácter transversal que se organizan no centro
a, c, d, i, o	B5.5. Funcións comunicativas: –Iniciación e mantemento de relacións persoais e sociais básicas propias da súa idade. –Descrición de calidades físicas e abstractas moi básicas de persoas, obxectos, lugares e actividades. – Narración de acontecementos e descrición de estados e situacións presentes, e expresión moi básica de sucesos futuros. – Petición e ofrecemento de información e indicacións, e expresión moi sinxela de opinións e advertencias. –Expresión do coñecemento, o descoñecemento e a certeza. –Expresión da vontade, a intención, a orde, a autorización e a prohibición. –Expresión do interese, a aprobación, o aprezo, a satisfacción	SLEB5.5. Produce textos relacionados co propósito comunicativo utilizando un léxico suficiente en función do nivel académico.	Expresar, aínda que sexa de forma sinxela, estados de ánimo e trazos de carácter ou interese polos dos demais.

	e a sorpresa, así como os seus contrarios. – Estabelecemento e mantemento básicos da comunicación e a organización elemental do discurso.		
a, c, d, i, o	B5.6. Léxico oral e escrito básico de uso común relativo a: –Identificación persoal elemental; vivenda, fogar e contexto; actividades básicas da vida diaria; familia e amizades; traballo, tempo libre, lecer e deporte; vacacións; saúde máis básica e coidados físicos elementais; educación e estudo; compras básicas; alimentación e restauración; transporte, tempo meteorolóxico e tecnoloxías da información e da comunicación. –Expresións fixas, enunciados fraseolóxicos moi básicos e moi habituais (saúdos, despedidas, preguntas por preferencias e expresión sinxelas de gustos) e léxico sobre temas relacionados con contidos moi sinxelos e predicibles doutras áreas do currículo –Estruturas sintáctico-discursivas propias de cada idioma.	SLEB5.6. Comprende e comunica o propósito solicitado na tarefa ou ligado a situacións de necesidade inmediata da aula (pedir ou dar información sobre datos persoais, felicitar, invitar, etc.) utilizando adecuadamente as estruturas sintáctico-discursivas e o léxico necesarios, moi básicos e traballados previamente.	Expresar contidos achegados a necesidades da aula de xeito coherente e empregando o léxico básico xa traballado.

5) Avaliación final e extraordinaria

Consideramos que na ESO todo o rexe o principio de avaliación continua e o desenvolvemento das competencias clave, máis alá da aprendizaxe e avaliación de contidos conceptuais. Xa que logo, dende o respecto ao proceso de avaliación continua, non podemos diferenciar as avaliacións con porcentaxes distintas para cada unha, posto que acadar os obxectivos na 3ª avaliación, implica acadar os obxectivos do curso.

Así pois, dende a avaliación inicial até a avaliación final, debemos valorar o percorrido académico do alumnado, atendendo á súa diversidade; polo que debemos realizar unha avaliación individualizada que permita observar en que aspectos o alumno/a precisa mellorar para acadar os obxectivos do curso; en consecuencia, no final de curso, adaptaremos os instrumentos de

avaliación ás necesidades do alumno/a, servíndonos daqueles nos que o alumno/a previamente non obtivera un resultado satisfactorio.
Só se contempla a realización dunha **proba final extraordinaria** a aquel alumnado que por causas xustificadas (enfermidades...) non puidese seguir o normal desenvolvemento das aulas durante o curso.

A **avaliación extraordinaria** de xuño contará cunha **proba escrita** específica na que se realicen exercicios nos que o/a discente dea conta das destrezas de comprensión e expresión escrita, así como dalgúns contidos socioculturais relacionados coas unidades que van estar colgadas na aula virtual. Se for posíbel, tamén terá que enfrontarse a unha **audición** e responder a unhas preguntas sobre comprensión oral. Polo tanto, haberá 3 partes avaliábeis (comprensión oral, comprensión escrita e produción escrita). Cada unha das partes estará valorada nun 33,33%, polo que a nota desta avaliación será a media das notas das tres partes.
Para acadar unha avaliación positiva o alumnado deberá demostrar que acadou todos os estándares que entran nos contidos mínimos.

No caso de termos que desenvolver o ensino na modalidade non presencial, priorizarase o uso da aula virtual para facerlles chegar as tarefas e puntualmente o uso do correo electrónico do alumnado.

A avaliación non sistema non presencial farase co deseño de tarefas de comprensión, expresión oral e comprensión e expresión escrita con entregas con prazos fixados que o alumnado achegará e serán corrixidos pola profesora da materia.

H. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Os **INDICADORES DE LOGRO** mediranse do 1 ao 5 do seguinte xeito:

- Nunca (1)
- Poucas veces (2)
- A miúdo (3)
- Case sempre (4)
- Sempre (5)

Estes Indicadores de Logro cubriranse cos resultados da enquisa para a *Avaliación do Labor Docente* realizada polo alumnado de xeito anónimo, a través dun formulario virtual

1.1. Indicadores de logro do proceso de ensino

INDICADORES	1	2	3	4	5
1. O nivel de dificultade, en xeral, foi adecuado ás características do alumnado.					
2. As atividades para desenvolver a competencia oral eran axeitadas para o curso-grupo					
3. As atividades para desenvolver a competencia escrita eran axeitadas para o curso-grupo					
4. Combinouse adecuadamente explicación por parte da profesora e práctica.					
5. As actividades foron, en xeral, motivadoras					
6. Combináronse axeitadamente as actividades TIC con actividades tradicionais					
7 As actividades TIC resultaron motivadoras					
8. O emprego de música e de vídeos-musicais axudou no proceso de aprendizaxe					
9. O emprego de filmes axudou no proceso de aprendizaxe					
10. Os textos escritos e diferentes fichas entregadas axudaban no proceso de aprendizaxe					
11. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.					
12. Usáronse distintos instrumentos de avaliación para atender aos diferentes aspectos.					

1.2. Indicadores de logro do proceso de práctica docente.

DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Planificación	1. Ten en conta os estándares de aprendizaxe.					
	2. Ten en conta os plans e proxectos educativos do centro.					
	4. Formula os obxectivos didácticos de forma que expresen as competencias a acadar polo alumnado.					
	5. Programa actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe e das necesidades do alumnado.					
	6. Planifica as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación da aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.					
	7. Establece, de xeito explícito, os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación.					
	8. Coordínase co resto do profesorado do departamento e do centro que poidan ter contidos afíns (Tratamento Integrado de Linguas).					
	9. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos na normativa legal vixente.					
DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Desenvolvemento	1. Organiza os contidos dando unha visión xeral de cada tema (índices, esquemas...)					

	2. Relaciona os conceptos novos cos xa coñecidos.					
	3. Amosa predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.					
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento das Unidades didácticas.					
	5. Utiliza as TICs para apoiar os contidos na aula.					
	6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída co alumnado.					
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.					
	8. Elabora actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe.					
	9. Presenta actividades de grupo e individuais.					
	10. Facilita estratexias de aprendizaxe (como buscar información, como resolver problemas,…)					
DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Metodoloxía	1. Detecta os coñecementos previos a cada tarefa de aprendizaxe.					
	2. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.					

	3. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.					
	4. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades do alumnado e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.					
	5. Utiliza sistematicamente procedementos e instrumentos variados de recollida de información.					
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado á avaliación dos diferentes contidos e das competencias clave.					
	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.					
	8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.					
	9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.					
	10. Informa dos resultados aos estudantes e ás súas familias					
DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Motivación do alumnado	1. Proporciona un plan de traballo ao principio de cada tarefa.					
	2. Utiliza distintos recursos para introducir a unidade (lecturas, cancións, vídeos, debates, diálogos...).					

	3. Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade.					
	4. Informa sobre os progresos acadados e as dificultades atopadas.					
	5. Relaciona os contidos e actividades cos intereses do alumnado.					
	6. Estimula a participación activa dos estudantes na clase.					
	7. Promove a reflexión sobre os temas tratados.					

I. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.

O alumnado coa materia de Portugués de 1º ESO pendente seguirá un programa específico para recuperar a materia que consiste nas entregas de traballos propostos a partir do libro de texto de 1º da ESO e doutras fichas adicionais que se entregarán á profesora da materia **cunha periodicidade mensual ao longo de todo o curso.**

Nos comezos de curso nas aulas de 2º ESO realizaranse actividades de repaso e consolidación dos contidos do curso anterior que lles axudarán a recuperar os contidos e destrezas non adquiridas no curso anterior. O aprobado na materia de 2º ESO pode axudar a aprobar a materia de 1º ESO **sempre e cando fosen entregadas as tarefas propostas.**

De non ser entregadas as tarefas mensuais propostas, o alumnado terá que examinarse dunha proba extraordinaria nos prazos fixados polo instituto.

L. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS.

(Vid G. 1)

Na avaliación inicial detectaranse os problemas, as dificultades, o nivel de coñecementos, de forma

que sexa posíbel reorientar a aprendizaxe en orde a superar as deficiencias. Esta proba de avaliación inicial terá a seguinte estrutura:

- Comprensión escrita. Cuestións relacionadas.
- Comprensión oral. Cuestións relacionadas.
- Cuestións sobre gramática, fundamentalmente sobre morfoloxía e fonoloxía.
- Cuestións socio-culturais sobre os pobos lusófonos.

A partir desta proba, poderemos ver o nivel do alumnado nas destrezas de comprensión oral e escrita. As outras dúas destrezas, expresión oral e escrita, irémolas observando xa dende o inicio do curso. Segundo cales sexan as máis deficitarias, reorientarase o desenvolvemento do currículo. Tamén servirá para diagnosticar posíbeis problemas individuais e deseñar as medidas de atención á diversidade que se consideren oportunas e factíbeis dentro da organización docente do centro.

M. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

No caso do alumnado que requira unha atención especial por problemas cognitivos, adaptaranse medidas segundo as indicacións de orientación. A propia profesora da materia realizará os reforzos educativos na propia aula para o alumnado que o precisar.

N. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS

A formación integral do alumnado realízase mediante actividades que desenvolvan aspectos transversais que respondan a unha educación en valores como a igualdade, a tolerancia, o respecto, a solidariedade...

Todos estes temas vanse tratar nas diferentes lecturas que se van realizar durante o curso, especialmente escollidas tanto dos medios de comunicación escritos como audiovisuais, e que traten temas da actualidade e de interese para o alumnado.

- Fomentaremos o interese por coñecer outras culturas diferentes da nosa e, sobre todo, por respectalas e valoralas.
- Achegarémonos ás desigualdades socioeconómicas a través de artigos de prensa e textos literarios que reflicten a situación en Portugal, que se contrastará con Galiza, pero tamén en Brasil e Angola.
- Traballaremos co rol da muller nas sociedades africanas, brasileiras, asiáticas (a través das provincias lusófonas de Goa e Macau) contrastando co rol que xoga en Europa.

- Fomentaremos o respecto ao medioambiente a través de vídeos que conciencien sobre a deforestación do Amazonas ou a contaminación en determinadas cidades lusófonas.
- Analizaremos as causas dos conflitos no mundo, sobre todo nos países da lusofonía, incidindo naqueles en que viviron máis recentemente guerras.

Ñ. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Tendo en conta os acontecementos que estamos a sufrir (situación Covid-19), cremos que as actividades extraescolares poden non ser realizadas, polo que na aula, mediante actividades complementarias celebraremos especialmente efemérides que tamén se homenaxean en Portugal:

- 5 de outubro: Día da República
- 1 de novembro
- Natal
- Pascua
- 25 de abril: Revolução dos Cravos
- 6 de maio: Día da Língua Portuguesa
- 10 de junho: Día de Camões Portugal e das Comunidades Lusófonas

No primeiro trimestre, porémonos en contacto con algún centro educativo do norte de Portugal, para poder realizar unha actividade complementaria: correspondencia postal ou intercambio de videos entre o alumnado dos dous pobos veciños.

Caso de se poderen programar actividades extraescolares, serían:

- Saída(s) a unha vila ou cidade portuguesa de un día (ou varios). Os obxectivos van ser coñecer de primeira man a vida nunha cidade lusófona a través do contacto directo coas súas xentes, feito que lle vai obrigar ao alumnado a interactuar e poñer en práctica o aprendido. Tamén aproveitaremos para coñecer a súa historia e cultura a través dunha visita cultural.
- Asistencia a algunha actividade realizada na cidade que teña relación coa lusofonía.
- Visitas ás aulas de persoas que poidan achegarlles obradoiros ou charlas relacionadas co portugués e a cultura lusófona.

O. MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS

A programación didáctica vaise revisar segundo se vaian rematando as diferentes unidades didácticas, pero tamén durante a implementación das mesmas, xa que nos podemos atopar con determinados contidos que é preciso engadir ou eliminar segundo se vaian desenvolvendo as diferentes unidades.

No momento da revisión, ao detectárense necesidades pasarase a incluír actividades, tanto para potenciar a oralidade, a escrita, ou os contidos socioculturais que vexamos necesarios.

INDICADORES	1	2	3	4	5
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.					
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.					
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.					
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.					
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.					
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.					
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.					
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.					
10. Fixación dunha estratexia metodolóxica común co resto de departamentos de linguas (TIL)					
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.					
12. Adecuación das pautas xerais estabelecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.					

13. Adecuación dos criterios estabelecidos para a avaliación final					
14. Adecuación dos criterios estabelecidos para a avaliación extraordinaria.					
15. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.					
16. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.					
17. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.					
18. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.					
19. Contribución dende a materia ao plan de lectura do centro.					
20. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.					
21. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.					

ANEXO VI

PROGRAMACIÓN DA MATERIA DE
2ª LINGUA ESTRANXEIRA: PORTUGUÉS 2º ESO

A. PRESENTACIÓN / INTRODUCIÓN

1. CONTEXTUALIZACIÓN: A MATERIA DE PORTUGUÉS NO CENTRO

No curso académico, 2020-2021 botou a andar a materia de Lingua Portuguesa como segunda lingua estranxeira nun grupo de 1º ESO, coa ambición de darlle continuidade nos vindeiros cursos até chegar a todos os niveis educativos. No actual curso académico existen tres grupos que cursan esta materia en 1º, 2º e 3º ESO.

A oferta do Portugués como 2ª lingua estranxeira partiu dunha proposta do Departamento de Lingua Galega presentada en CCP e ao Claustro no curso pasado. O feito de chegar como definitiva ao centro unha profesora coa dobre especialidade abriu a posibilidade de ampliar a oferta educativa do instituto en canto ás linguas estranxeiras.

Tendo en conta o achegamento da lingua portuguesa á galega, vimos conveniente a apertura dunha materia de libre configuración e presentamos desde o Departamento de Lingua Galega este documento que se entregou á Dirección e que se resumiu no claustro.

1. LEI PAZ ANDRADE DA XUNTA DE GALICIA
Lei 1/2014, do 24 de marzo, para o aproveitamento da lingua portuguesa e vínculos coa lusofonía (DOG, 08/04/2014) da Xunta de Galicia.

Xorde despois dunha Iniciativa Lexislativa Popular. Cando foi enviada ao Parlamento, en 2012, a iniciativa contaba con 17.000 sinaturas e foi aprobada por unanimidade en 2014.

Motivos recollidos na propia lei:

*Valorizar o galego como unha **lingua con utilidade internacional**.*

*Lembrar que o portugués nacido na Gallaecia **é unha das linguas máis faladas en catro continentes e a máis falada no Hemisferio Sur.***

*É preciso fomentar o ensino e a aprendizaxe do portugués, co obxectivo de que **empresas e institucións aproveiten a nosa vantaxe lingüística**, un valor que evidencia a importancia mundial do idioma oficial dun país veciño, tendo en conta tamén o papel de bloques como a Comunidade dos Países de Lingua Portuguesa.*

*A lingua propia de Galicia outorga unha valiosa vantaxe competitiva á cidadanía galega en moitas vertentes, nomeadamente na **cultural**, pero tamén na **económica**. Por iso debemos dotarnos de métodos formativos e comunicativos que nos permitan desenvolvernos con naturalidade nunha lingua que nos é próxima e nos concede unha grande **proxección internacional.***

Artigos da lei relacionados co ensino:

*Artigo 2. O Goberno galego **incorporará progresivamente a aprendizaxe da lingua portuguesa no ámbito das competencias en linguas estranxeiras nos centros de ensino.***

A publicación desta lei permite a posibilidade de **ofrecer o portugués como unha das linguas estranxeiras** dos centros se houber profesorado especializado.

Neste caso contamos cunha **profesora con praza definitiva que é dobre especialista,** pois adquiriu a mudanza de especialidade para a especialidade de Portugués no único concurso convocado pola Xunta de Galicia en 2019.

Por tanto, non habería que solicitar profesorado externo ao centro para impartir a docencia de Portugués, lingua estranxeira.

Distribución horaria na Educación Secundaria

2ª Lingua estranxeira na Secundaria

2 h en 1º,2º e 3º da ESO

3 h en 4º da ESO

2 h en 1º e 3 en 2º Bach

Mesmo o decreto que desenvolve a LOMCE no sistema educativo galego recolle entre os **obxectivos da ESO un vinculado coa lusofonía.**

8. **Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá**, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura

9. Comprender e expresarse **nunha ou máis linguas estranxeiras** de maneira apropiada.

14. **Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia**, e como medio de relación interpersoal e **expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe**, que permite a

comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á **comunidade lusófona**.

O galego facilita a aprendizaxe do portugués, mais tamén a aprendizaxe do portugués mellora a competencia no galego, tanto para alumnado castelán como galego falante.

Na actualidade, hai 6 veces máis estudantes de portugués na Estremadura que en Galicia (19.000 sumando Primaria, Secundaria e EOI), que hai anos apostou por promover o portugués como segunda lingua estranxeira, xa que lles ofrece enormes vantaxes laborais aos seus habitantes. Esta Lei Paz Andrade axuda a non desaproveitar **a vantaxe que o alumnado de Galicia ten para poder converterse en potencialmente trilingüe** con pouco esforzo.

No caso de Galicia tanto laboralmente como por posibilidades de viaxes, o noso alumnado ten moitas probabilidades de adquirir rápido unha boa competencia comunicativa con pouco esforzo e atopar na nosa propia cidade da Coruña, nas redes e no veciño Portugal contextos reais de uso da 5ª lingua máis falada do mundo.

A propia administración galega está a apostar a través de programación da TVG2 nunha liña de audiovisual que combina o portugués co galego e mesmo con series xuvenís que se poden seguir no propio portugués, o que vén a incrementar a oferta de recursos de interese, especialmente deseñados para a mocidade coa que se contaría (audiovisual, internet...).

Por outra banda, a presenza do portugués como lingua empregada na nosa cidade ten aumentado nos últimos anos co incremento de inmigrantes procedentes de espazos lusófonos ou coa volta de descendentes de emigrantes retornados, maioritariamente do Brasil. E xa temos unha porcentaxe de alumnos/as con familias de lingua materna lusófona e/ou alumnado de lingua materna portuguesa, que mesmo pode continuar a medrar.

2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO E ADAPTACIÓNS NECESARIAS

De partida, contamos que a maioría do alumnado teña unha competencia comunicativa media, tanto no aspecto lingüístico, sociolingüístico como pragmático, xa que se comparte un ámbito sociolingüístico moi similar.

Dunha parte, o nivel na competencia lingüística débese á enorme proximidade entre galego e portugués, en case todos os apartados que entran dentro dela: ortográfica, gramatical, lexical, semántica e fonolóxica. Está claro que deben salvar diferenzas no ámbito fonolóxico e tamén gramatical e lexical, pero nada teñen que ver coas dificultades que poden presentar alumnos e alumnas que poden acceder ao portugués dende unha lingua non románica, ou mesmo sendo románica que sexa diferente do galego.

O alumnado que escolle a materia de *2ª lingua estranxeira, portugués*, case trae incorporados os coñecementos que se piden nun nivel elemental segundo o MCERL. É capaz de comprender expresións familiares e cotiás, así como enunciados moi simples dende o primeiro día, e cunhas pequenas indicacións xa se presentan e comunican de modo simple.

Ademais contamos con alumnado cuxa lingua materna é o portugués, xa que proceden de familias con orixe portuguesa ou brasileira ou son brasileiros directamente.

B. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIA CLAVE.

Dende a materia de SLE-Portugués vaise contribuír ao desenvolvemento de todas as competencias clave, pero de xeito decisivo ao desenvolvemento da **competencia en comunicación lingüística (CCL)**, xa que na finalidade primordial da materia está empregar a linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade, de construción e comunicación do coñecemento e de organización e autorregulación do pensamento, das emocións e da conduta; ademais de ser a vía de coñecemento e contacto coa diversidade cultural, aspecto fundamental do contido da nosa materia.

Desta maneira a *CCL* vaise traballar, desenvolver e adquirir en cada un dos cinco bloques de contidos e está relacionada con absolutamente todos os estándares de aprendizaxe.

En canto ao resto das Competencias clave, concretamos a continuación cada unha delas:

- **Competencia para aprender a aprender (CCA)**. Igual ca a CCL vaise traballar e desenvolver con cada un dos contidos e ten relación con todos e cada un dos estándares de aprendizaxe desta materia. Concretarase en actividades como:
  - Exposición e reflexión ao redor de tarefas académicas
  - Autocorrección de exercicios de diferente natureza, incidindo especialmente naqueles que potencien a oralidade e a escrita.
  - Capacidade de autoavaliación.
  - Consciencia de progresión nos logros acadados.
- **Competencia para o sentido da iniciativa e o espírito emprendedor (CSIEE).** Prevendo as posibilidades que un alumno ou alumna poida ter no seu futuro laboral ou na súa formación no exterior, a escolla do estudo do portugués é por definición unha demostración desta competencia. Consideramos que a propia iniciativa de aprender o portugués, ademais, fará que o alumnado chegue a ser consciente de que é capaz de se desenvolver en situacións que antes lle resultarían adversas. Esta superación de dificultades mellorará a súa autoestima e daralle confianza para se enfrontar a novas metas.
- **Competencia para a conciencia e as expresións culturais (CCEC)**. Debido ás características e contidos da materia, tamén esta é unha competencia que se concreta en practicamente

todos os estándares. Esta competencia quedaría sobradamente adquirida coa programación de actividades nas que se traballan dende os países da lusofonía e as súas particularidades culturais até as características de cada unha das rexións de Portugal. Ademais disto, realizamos:

- Proxeccións de vídeos e filmes relacionados cos diferentes aspectos da cultura lusófona
- Actividades ao redor da música producida nos diferentes países da lusofonía en diferentes estilos.
- Tarefas guiadas mediante libros de lectura, nomeadamente banda deseñada.
- Correspondencia postal con alumnado portugués, se for posíbel.
- Viaxe organizada a Portugal Norte, se for posíbel.

- **Competencia dixital (CD).** Tamén se concreta na maioría dos estándares. Dende esta materia vaise contribuír a progresar nesta competencia mediante:
  - Emprego das aplicacións corporativas: E-dixgal ou Aula virtual.
  - Uso de dicionarios dixitais e correctores dixitais
  - Uso de xornais dixitais
  - Produción de textos dixitais
  - Busca de información na rede sobre diferentes contidos da materia
  - Xogos de gramática e léxico dixitais
  - Exercicios de audición a través da rede (vídeos, tv, filmes).

- **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)**. En principio, segundo o currículo podería traballarse no manexo de estatísticas de uso do portugués no mundo, análise de mapas da lusofonía, etc.

C. OBXECTIVOS DE ETAPA

Desenvolveranse os obxectivos da ESO:

a) Asumir responsabelmente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

o) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galiza, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

p) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

D. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIÁBEIS

	Segunda Lingua Estranxeira. Português 2º ESO									
		TEMPORALIZACIÓN								
Obxectivos	Contidos	1º T	2º T	3º T	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	PROCEDEMENTOS DE AVAL.	INSTRUM.AVAL	GRAO MÍNIMO DE CONSEC.
Bloque 1. Comprensión textos orais										
a, c, d, i	B1.1. Uso de estratexias de comprensión das mensaxes orais: –Uso do contexto verbal e non verbal, e dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto. – Uso dos coñecementos	X	X		B1.1. Comprender preguntas e informacións sinxelas relativas á información persoal moi básica (nome, idade, gustos, etc.), así como instrucións e peticións elementais relativas ao comportamento na aula.	SLEB1.1. Comprende preguntas básicas moi sinxelas e habituais sobre asuntos persoais ou educativos (nome, idade, enderezo, nivel de estudos, etc.) sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e se repita se o necesita.	CCL CD CAA CCEC	Audicións de diferentes textos (A) Escoita activa (EA) Cumprimento tarefas (CT) Emprego TIC (TIC)	Observación directa (OD) Proba Escrita (PE) Coloquio (Co)	Comprende, con axuda e guía da profesora, preguntas básicas moi sinxelas e habituais sobre asuntos persoais ou educativos (nome, idade, enderezo, nivel de estudos, etc.) sempre

	referenciais sobre o tema – Identificación de palabras clave. – Adaptación da escoita á súa finalidade (global e/ou específica). – Identificación dos recursos lingüísticos ou temáticos adquiridos. – Inferencia do significado probábel das palabras ou das frases que descoñece, a partir do contexto e das experiencias e os coñecementos transferidos dende as linguas que coñece á lingua estranxeira.									que se fale de xeito pausado e ben articulado, e se repita se o necesita.
a, c, d, i	B1.2. Tolerancia da comprensión parcial ou vaga nunha situación comunicativa.	X	X		B1.2. Usar estratexias básicas de comprensión do sentido xeral, a información esencial, os puntos e as ideas principais, ou os detalles relevantes do texto: anticipación do contido xeral do que se escoita	SLEB1.2. Comprende frases e expresións habituais relacionadas con necesidades inmediatas (números, datas, prezos, etc.) e temas con que teña moita familiaridade, e segue instrucións e consignas de aula.	CCL CAA CCEC	A EA CT Seguimento de pautas dadas (SP) TIC	OD PE Co	Comprende a maioría das frases e expresións habituais relacionadas con necesidades inmediatas (números, datas, prezos, etc.) e

					con axuda de elementos verbais e non verbais, e uso dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto, e as experiencias e os coñecementos transferidos dende as linguas que coñece.					temas con que teña moita familiaridade, e segue instrucións e consignas de aula.
a, c, d, i	B1.3. Perseveranza no logro da comprensión oral, reescoitando o texto gravado ou solicitando repetición ou reformulacións do dito.	X	X	X	▪ B1.3. Comprender o sentido global e as informacións específicas máis relevantes de mensaxes orais sinxelas e moi básicas (por exemplo, seguir instrucións ou indicacións, identificar	▪ SLEB1.3. Comprende o sentido global e a información máis relevante de textos orais breves (instrucións e comunicados) con estruturas previamente traballadas, léxico moi común relacionado con	CCL CD CAA CCEC	A EA CT TIC	OD PE Co	Comprende, de xeito aceptábel, o sentido global e a información máis relevante de textos orais breves (instrucións e comunicados) con estruturas previame

				persoas, obxectos e lugares descritos cun vocabulario básico) emitidas cara a cara, gravadas ou en soporte multimedia, sobre situacións habituais de comunicación, se se fala moi amodo e con moita claridade.	necesidades inmediatas, procedentes de medios audiovisuais ou de internet, sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e poida volver escoitar o dito.				nte traballadas, léxico moi común relacionado con necesidades inmediatas, procedentes de medios audiovisuais ou de internet, sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e poida volver escoitar o dito.
a, c, d, i	B1.4. Memorización de expresións orais breves significativas (saúdos, despedidas, consignas de aula, preguntas sobre idade, orixe, etc.).	X	X	B1.4. Comprender o esencial en conversas moi básicas e breves sobre temas cotiáns habituais e de necesidade inmediata, previamente traballados, relativas ao ámbito persoal, sempre que se fale con lentitude, articulando de forma	SLEB1.4. Comprende a información esencial en conversas breves e moi sinxelas nas que participa, que traten sobre temas familiares como, por exemplo, un/unha mesmo/a, a familia, a escola, o tempo libre, ou a descrición moi básica dunha	CCL CD CAA CCEC	A EA CT Conversas espontáneas, guiadas ou planificadas (C.) Interactuación(I) TIC	OD PE Co Rúbrica (R.)	Comprende satisfactoriamente a información esencial en conversas breves e moi sinxelas nas que participa, que traten sobre temas familiares como, por exemplo,

					clara e comprensible.	persoa, un obxecto ou un lugar.				un/unha mesmo/a, a familia, a escola, o tempo libre, ou a descrición moi básica dunha persoa, un obxecto ou un lugar.
Bloque 2. Produción textos orais										
a, c, d, i	B2.1. Estratexias de produción: – Planificación: >Identificación do contexto, o destinatario e a finalidade da produción ou da interacción >Adecuación do texto ao destinatario, ao contexto e á canle, escollendo os expoñentes lingüísticos necesarios para lograr a intención comunicativa – Execución: >Concepción da mensaxe con claridade, distinguindo a súa idea ou as ideas principais, e a súa estrutura básica.	X	X	X	B2.1. Pronunciar de xeito intelixible, aínda que se cometan erros de pronuncia polos que as persoas interlocutoras teñan que solicitar repeticións para entender a mensaxe.	SLEB2.1. Na maioría das actividades de aula, amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas, esforzándose por utilizala aínda que teña que recorrer a outras linguas para pedir axuda ou aclaracións.	CCL CD CAA CCEC	I. Debates (D) CT SP TIC	Rexistro actividades (RE) OD Probas Orais (PO) R	Na maioría das actividades de aula, case sempre, amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas, esforzándose por utilizala aínda que teña que recorrer a outras linguas para pedir axuda ou aclaracións

	>Activación dos coñecementos previos sobre modelos e secuencias de interacción, e elementos lingüísticos previamente asimilados e memorizados. >Expresión da mensaxe con claridade, coherencia básica e estrutura adecuada, e axustándose, de ser o caso, aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto memorizados e traballados na clase previamente. >Reaxuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. >Compensación das carencias lingüísticas mediante procedementos									

	lingüísticos e paralingüísticos – Lingüísticos: >Modificación de palabras de significado parecido. >Definición ou paráfrase dun termo ou expresión. >Uso da lingua materna ou "estranxeirización" de palabras da lingua meta >Petición de axuda. – Paralingüísticos: >Sinalación de obxectos, uso de deícticos ou realización de accións que aclaran o significado. >Uso da linguaxe corporal culturalmente pertinente (acenos, expresións faciais, posturas, e contacto visual ou corporal) >Uso de elementos cuasiléxicos (hum, puah, etc) de valor comunicativo									

a, c, d, i	B2.2. Actitude de respecto cara a si mesmo/a e cara ás demais persoas para comprender e facerse comprender.	X	X		▪ B2.2. Interactuar de xeito sinxelo en intercambios claramente estruturados, utilizando fórmulas moi básicas relativas a saúdos, despedidas, agradecementos e presentacións, colaborando para entender e facerse entender.	SLEB2.2. Fai e responde intelixiblemente e con accións colaborativas, preguntas sinxelas sobre si mesmo/a e sobre actividades moi comúns da vida diaria e do tempo libre en situacións de comunicación significativas para a súa idade e o seu nivel escolar.	CCL CD CAA CCEC	I SP EA Tarefas grupais (TG) TIC	OD PO R Co	Seguindo modelos, fai e responde intelixiblemente e con accións colaborativas, preguntas sinxelas sobre si mesmo/a e sobre actividades moi comúns da vida diaria e do tempo libre en situacións de comunicación significativas para a súa idade e o seu nivel escolar.
a, c, d, i	B2.3. Rutinas ou modelos elementais de interacción segundo o tipo de situación de comunicación (chegada e saída do centro docente, conversa telefónica, compravenda, etc.), igualmente cotiás e moi básicas.		X	X	B2.3.1. Intercambiar de xeito intelixible información sobre si mesmo/a e sobre accións e nocións (horarios, datas, cantidades) moi habituais da vida diaria, usando un repertorio	SLEB2.3.1 Desenvólvese entendendo o suficiente e facéndose entender en situacións moi habituais relacionadas con necesidades inmediatas nas que pide e se dá información sobre lugares, horarios, datas, prezos,	CCL CD CAA CCEC	EA I TG SP TIC	RE OD PO R Co	Desenvólvese, con axuda, entendendo o suficiente e facéndose entender en situacións moi habituais relacionadas con necesidades inmediata

					básico de palabras e frases moi simples memorizadas, e facéndose comprender aínda que a persoa interlocutora necesite que se repita ou repetir o dito.	cantidades e actividades máis comúns para a súa idade e o seu nivel escolar.				s nas que pide e se dá información sobre lugares, horarios, datas, prezos, cantidades e actividades máis comúns para a súa idade e o seu nivel escolar
			X	X	B2.3.2 Dar e obter información sobre datos básicos persoais (idade, lugar de residencia, familia, orixe, gustos, posesións, etc.), utilizando un repertorio moi básico de expresións moi sinxelas e habituais sobre estes datos.	▪ SLEB2.3.2.1 Participa en conversas informais breves e moi básicas, cara a cara, nas que estabele contacto social elemental, intercambia información moi básica, manifesta os seus gustos, fai invitacións elementais e ofrecementos, e pide e dá indicacións moi básicas para ir a un lugar.	CCL CAA CCEC	I CT C. SP TG TIC	RE OD PO R Co	Participa, paulatinamente, en conversas informais breves e moi básicas, cara a cara, nas que estabele contacto social elemental, intercambia información moi básica, manifesta os seus gustos, fai invitacións elementais e ofrecementos, e pide e dá indicación

										s moi básicas para ir a un lugar
		X	X			SLEB2.3.2.2 Preséntase e dá e obtén información básica e sinxela sobre si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses relativos a temas moi cotiáns, en conversas moi básicas sobre temas predicibles, se pode solicitar, con preguntas sinxelas e directas, a colaboración da persoa interlocutora para entender e facerse entender.	CCL CAA CCEC	Exposición Oral (EO) Gravación voz (G) C. CT SP TG TIC	RE OD PO R Co	Seguindo un modelo, preséntase e dá e obtén información básica e sinxela sobre si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses relativos a temas moi cotiáns, en conversas moi básicas sobre temas predicibles, se pode solicitar, con preguntas sinxelas e directas, a colaboración da persoa interlocutora para entender e facerse entender.
Bloque 3. Comprensión textos escritos										

a, c, d, i	B3.1. Estratexias de comprensión: – Mobilización de información previa sobre o tipo de tarefa e o tema, a partir da información superficial: imaxes, organización na páxina, títulos de cabeceira etc. – Identificación do tipo de lectura demandado pola tarefa (en superficie ou oceánica, selectiva, intensiva ou extensiva) – Distinción de tipos de comprensión necesarios para a realización da tarefa (sentido xeral, información esencial e puntos principais) – Formulación de hipóteses sobre contido e contexto. – Inferencia e formulación de hipóteses sobre significados a partir da comprensión de elementos significativos, lingüísticos e paratextuais, e do	X	X	X	B3.1.1 Utilizar estratexias de lectura (recursos ás imaxes, títulos e outras informacións visuais, e aos coñecementos previos sobre o tema ou a situación de comunicación, e aos transferidos dende as linguas que coñece), identificando a información máis importante e deducindo o significado de palabras e expresións non coñecidas.	SLEB3.1. Comprende con fluidez textos adaptados relativos a temas do seu interese.	CCL CD CAA CCEC	Lectura comprensiva (LC) Elaboración resumos/esquemas (ER) CT TIC	PE OD RE	Guiada pola persoa docente, comprende con fluidez textos adaptados relativos a temas do seu interese.
			X		B3.1.2 Seguir instrucións básicas e comprender avisos, obrigas e prohibicións moi sinxelas e predicibles, e traballadas previamente.	SLEB3.1.2 Comprende avisos, obrigas e prohibicións básicas e predicibles, referidas a necesidades inmediatas, de estrutura moi sinxela, especialmente se contan con apoio visual.	CCL CAA CCEC	LC ER CT TIC	PE OD RE	Comprende, con progresiva autonomía, avisos, obrigas e prohibicións básicas e predicibles, referidas a necesidades inmediata

	coñecemento e as experiencias noutras linguas. – Reformulación de hipóteses a partir da comprensión de novos elementos.									s, de estrutura moi sinxela, especialmente se contan con apoio visual.
			X	X	B3.1.3 Comprender información relevante e previsible en textos breves, moi sinxelos e ben estruturados, con conectores moi básicos e relativos a temas da propia experiencia.	SLEB3.1.3 Comprende información básica e sinxela de correspondencia persoal breve na que se fala de si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses referidos a temas moi cotiáns e propios da súa idade.	CCL CAA CCEC	LC ER CT TIC	PE OD RE	Comprende, con progresiva autonomía, información básica e sinxela de correspondencia persoal breve na que se fala de si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses referidos a temas moi cotiáns e propios da súa idade.
			X		B3.1.4 Comprender textos propios de situacións cotiás próximas, como invitacións, felicitacións, notas, avisos,	SLEB3.1.4 Comprende información esencial e localiza información específica en material informativo sinxelo como menús, horarios,	CCL CAA CCEC	LC ER CT TIC	PE OD RE	Comprende, con axuda, información esencial e localiza información específica en material

					billetes de transporte, entradas, etiquetas ou xogos coñecidos.	catálogos e listas de prezos				informativo sinxelo como menús, horarios, catálogos e listas de prezos
a, c, d, i	B3.2. Soletreo e asociación de grafía, pronunciación e significado a partir de modelos escritos e expresións orais coñecidas.	X	X	X	B3.2 Utilizar estratexias de lectura (recursos ás imaxes, títulos e outras informacións visuais, e aos coñecementos previos sobre o tema ou a situación de comunicación, e aos transferidos dende as linguas que coñece), identificando e asociando as diferentes grafías e pronunciacións.	SLEB3.2 Comprende e emprega a grafía e pronuncia correspondente ao modelo lingüístico	CCL CAA CCEC CD	LC ER CT TIC SP	PE OD RE	Comprende e emprega, de maneira suficiente, a grafía e pronuncia correspondente ao modelo lingüístico
Bloque 4. Produción textos escritos										
a, c, d, i	B4.1. Estratexias de produción: – Planificación: >Mobilización e coordinación das propias competencias xerais e comunicativas, co fin de realizar eficazmente a tarefa (repasar o que se sabe	X	X	X	B4.1. Aplicar estratexias básicas para producir textos (elección da persoa destinataria, finalidade do escrito, planificación, redacción do borrador,	▪SLEB4.1. Elabora textos sinxelos a partir de modelos, empregando expresións e enunciados traballados previamente, para transmitir	CCL CD CAA CCEC	Produción textual (PT) Corrección textual (CTx) CT SP Emprego Fontes	RE PE OD	Elabora textos sinxelos a partir de modelos, empregando expresións e enunciados traballados

	sobre o tema, o que se pode ou se quere dicir etc.) >Localización e uso adecuado de recursos lingüísticos ou temáticos (uso dun dicionario ou dunha gramática, obtención de axuda etc.) >Uso de elementos coñecidos obtidos de modelos moi sinxelos de textos escritos, para elaborar os propios textos. – Execución: >Elaboración dun borrador seguindo textos modelo. >Estruturación do contido do texto. >Organización do texto en parágrafos curtos abordando en cada un unha idea principal, conformando entre todos o seu significado ou a idea global. >Expresión da mensaxe con claridade, axustándose aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto. >Reaxuste da				revisión do texto e versión final) a partir de modelos moi estruturados e con axuda previa na aula.	información, ou con intencións comunicativas propias da súa idade e do seu nivel escolar.		consulta (FC)		previamente, para transmitir información, ou con intencións comunicativas propias da súa idade e do seu nivel escolar.
		X			B4.1.2 Completar documentos moi básicos nos que se solicite información persoal.	SLEB4.1.2 Completa un cuestionario sinxelo con información persoal moi básica e relativa ao seus datos persoais e intereses ou afeccións (nome, idade, enderezo, gustos, etc.).	CCL CD CAA CCEC	PT CT SP	RE PE OD	Completa, con escasos erros, un cuestionario sinxelo con información persoal moi básica e relativa ao seus datos persoais e intereses ou afeccións (nome, idade, enderezo, gustos, etc.)
		X	X		B4.1.3 Escribir mensaxes moi sinxelas e moi breves con información, instrucións e indicacións moi básicas	SLEB4.1.3 Escribe notas, listaxes, tarxetas postais, felicitacións e mensaxes en soporte dixital moi sinxelas e	CCL CD CAA CCEC	PT CTx TIC SP CT	RE PE OD	Escribe, con axuda e paulatina corrección, notas, listaxes, tarxetas postais, felicitació

	tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. >Recurso aos coñecementos previos (utilizar frases feitas e locucións, do tipo "agora volvo", "paréceme ben" etc.). – Revisión: >Identificación de problemas, erros e repeticións. >Atención ás convencións ortográficas e aos signos de puntuación. >Presentación coidada do texto (marxes, limpeza, tamaño da letra etc.). >Reescritura definitiva.				relacionadas con actividades cotiás e de inmediata necesidade.	breves, relativas a necesidades inmediatas.				ns e mensaxes en soporte dixital moi sinxelas e breves, relativas a necesidades inmediatas.
			X	X		SLEB4.1.4 Escribe correspondencia moi breve e sinxela, a partir dun modelo, substituíndo unha palabra ou expresión por outra para unha funcionalidade ou tarefa determinada (felicitar, informar, preguntar, etc.) tanto de forma manuscrita como en formato dixital, cunha presentación limpa e ordenada.	CCL CD CAA CCEC	PT CTx TIC SP CT Participación en actividades extraescolares e complementarias (PAC)	RE PE OD Correspondencia Portugal*	Escribe, con axuda da docente, correspondencia moi breve e sinxela, a partir dun modelo, substituíndo unha palabra ou expresión por outra para unha funcionalidade ou tarefa determinada (felicitar, informar, preguntar, etc.) tanto de forma manuscrita como en formato dixital, cunha presentación limpa

									e ordenada.
Bloque 5. Coñecemento da lingua e consciencia intercultural e plurilingüe									
a, c, d, i, o	B5.1. Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación básicos. –Sons e fonemas vocálicos. –Sons e fonemas consonánticos e as súas agrupacións. –Procesos fonolóxicos máis básicos. –Acento fónico dos elementos léxicos illados e na oración.	X	X	X	B5.1. Discriminar patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación de uso máis básico, recoñecendo o seu significado evidente, e pronunciar e entoar con razoábel comprensibilidade, aínda que teña que repetir varias veces para se facer entender.	SLEB5.1. Identifica sons e grafías de fonemas básicos, produce con suficiente intelixibilidad e léxico e estruturas moi básicas, e trazos fonéticos que distinguen fonemas (nasalización, sonorización, etc.), e iníciase no uso de patróns moi básicos de ritmo, entoación e acentuación de palabras e frases.	CCL CD CAA CCEC	EA CT Coñecemento situación lingüística Espírito Crítico (EC) Análise lingüística TIC	PE PO OD RE	Con axuda guiada e paulatina, identifica sons e grafías de fonemas básicos, produce con suficiente intelixibilidade léxico e estruturas moi básicas, e trazos fonéticos que distinguen fonemas (nasalización, sonorización, etc.), e iníciase no uso de patróns moi básicos de ritmo, entoación e acentuación de palabras e frases

a, c, d, i, o	B5.2. Patróns gráficos e convencións ortográficas –Uso das normas básicas de ortografía da palabra. –Utilización adecuada da ortografía da oración: coma, punto e coma, puntos suspensivos, parénteses e comiñas.	X	X	X	B5.2. Recoñecer e utilizar as convencións ortográficas, tipográficas e de puntuación, con corrección suficiente para o seu nivel escolar.	SLEB5.2. Utiliza adecuadamente as convencións orais e escritas básicas propias da lingua estranxeira no desenvolvemento do proceso comunicativo oral e escrito (saúdos, despedidas, fórmulas moi básicas de tratamento, etc.), e amosa respecto polas diferenzas que poidan existir en aspectos culturais como hábitos, horarios, etc	CCL CD CAA CCEC	CT SP EC Ficha Investigación TIC	Co PE PO	Utiliza de maneira suficiente as convencións orais e escritas básicas propias da lingua estranxeira no desenvolvemento do proceso comunicativo oral e escrito (saúdos, despedidas, fórmulas moi básicas de tratamento, etc.), e sempre amosa respecto polas diferenzas que poidan existir en aspectos culturais como hábitos, horarios, etc

a, c, d, i, o	B5.3. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: –Recoñecemento e uso de convencións sociais básicas e normas de cortesía propias da súa idade e de rexistros informal e estándar, e da linguaxe non verbal elemental na cultura estranxeira. –Achegamento a algúns aspectos culturais visibles: hábitos, horarios, actividades ou celebracións máis significativas; condicións de vida elementais (vivenda); relacións interpersoais (familiares, de amizade ou escolares), comida, lecer, deportes, comportamentos proxémicos básicos, lugares máis habituais, etc.; e a costumes, valores e actitudes moi básicos e máis evidentes sobre aspectos		X	X	▪B5.3. Utilizar para a comprensión e a produción de textos orais e escritos os coñecementos socioculturais e sociolingüísticos adquiridos relativos a relacións interpersoais, comportamento e convencións sociais, respectando as normas de cortesía máis básicas nos contextos respectivos.	SLEB5.3. Nas actividades de aula, pode explicar o proceso de produción de textos e de hipóteses de significados tomando en consideración os coñecementos e as experiencias noutras linguas.	CCL CAA CCEC	CT EC Análise lingüística Exposición TIC	Co R PO	Nas actividades de aula, pode explicar, minimamente, o proceso de produción de textos e de hipóteses de significados tomando en consideración os coñecementos e as experiencias noutras linguas.

	propios da súa idade nos países onde se fala a lingua estranxeira. –Identificación dalgunhas similitudes e diferenzas elementais e máis significativas nos costumes cotiáns entre os países onde se fala a lingua estranxeira e o noso. –Actitude receptiva e respectuosa cara ás persoas, os países e as comunidades lingüísticas que falan outra lingua e teñen unha cultura diferente á propia.									
a, c, d, i, o	B5.4. Plurilingüismo: –Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar a súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada –Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de	X	X	X	▪B5.4. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro	SLEB5.4. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais,	CCL CD CAA CCEC	PAC EC SP TIC	OD Co	Participa, de xeito guiado, en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se

	libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valorando as competencias que posúe como persoa plurilingüe.			docente, relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.				utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe
a, c, d, i, o	B5.5. Funcións comunicativas: –Iniciación e mantemento de relacións persoais e sociais básicas propias da súa idade. –Descrición de calidades físicas e abstractas moi básicas de persoas, obxectos, lugares e actividades. – Narración de acontecementos e descrición de estados e situacións presentes, e expresión moi básica de sucesos futuros.	X	X	▪B5.5. Distinguir e levar a cabo as funcións demandadas polo propósito comunicativo, mediante os expoñentes básicos das devanditas funcións e os patróns discursivos de uso máis habitual, e utilizar un repertorio léxico suficiente para comunicar no seu nivel escolar,	SLEB5.5. Produce textos relacionados co propósito comunicativo utilizando un léxico suficiente en función do nivel académico.	CCL CD CAA CCEC	CT PT TIC	PE RE OD	Produce, con axuda gradual, textos relacionados co propósito comunicativo utilizando un léxico suficiente en función do nivel académico

	–Petición e ofrecemento de información e indicacións, e expresión moi sinxela de opinións e advertencias. –Expresión do coñecemento, o descoñecemento e a certeza. –Expresión da vontade, a intención, a orde, a autorización e a prohibición. –Expresión do interese, a aprobación, o aprezo, a satisfacción e a sorpresa, así como os seus contrarios. –Estabelemento e mantemento básicos da comunicación e a organización elemental do discurso.				sempre que sexan traballados en clase previamente.					
a, c, d, i, o	B5.6. Léxico oral e escrito básico de uso común relativo a: –Identificación persoal elemental; vivenda, fogar e contexto; actividades básicas da vida diaria; familia e amizades; traballo, tempo libre, lecer e deporte; vacacións;	X	X	X	▪ B5.6. Producir textos e inferir o significado probábel de palabras ou frases que descoñece a partir das experiencias e os coñecementos transferidos dende as	SLEB5.6. Comprende e comunica o propósito solicitado na tarefa ou ligado a situacións de necesidade inmediata da aula (pedir ou dar información sobre datos persoais, felicitar, invitar, etc.)	CCL CD CAA CCEC	LC PT C Exposición I CT TIC	PO Co RE OD	Case sempre comprende e comunica o propósito solicitado na tarefa ou ligado a situacións de necesidade e inmediata da aula

	saúde máis básica e coidados físicos elementais; educación e estudo; compras básicas; alimentación e restauración; transporte, tempo meteorolóxico e tecnoloxías da información e da comunicación. –Expresións fixas, enunciados fraseolóxicos moi básicos e moi habituais (saúdos, despedidas, preguntas por preferencias e expresión sinxelas de gustos) e léxico sobre temas relacionados con contidos moi sinxelos e predicibles doutras áreas do currículo –Estruturas sintáctico-discursivas propias de cada idioma.				linguas que coñece.	utilizando adecuadamente as estruturas sintáctico-discursivas e o léxico necesarios, moi básicos e traballados previamente.				(pedir ou dar información sobre datos persoais, felicitar, invitar, etc.) utilizando de xeito suficiente as estruturas sintáctico-discursivas e o léxico necesarios, moi básicos e traballados previamente.

Repaso dos contidos sintáctico-discursivos en 1º ESO

- Expresión de relacións lóxicas: adición (e, nem, e também); disxunción (ou, ou…ou); oposición/contraste (mas); causa (porque; por isso); finalidade (para + Inf.); comparación (mais/menos/ tão + Adj./Adv.+ (do) que/ como /quanto; maior / mais pequeno...); superlativo absoluto (-íssimo, -limo).

- Relacións temporais (antes, agora, depois; em seguida, logo).
- Afirmación (sentenzas declarativas afirmativas; proforma (p. ex. eu também; certamente).
- Exclamación (formas elípticas: Que (+ Subst.) + Adj., p. ex. Que dia lindo!; Que gentil!); sentenzas e sintagmas exclamativos, p. ex. Está bom!).
- Negación (sentenzas declarativas negativas con não, nunca; nada, nemhum nenhum(a), ninguém).
- Interrogación (sentenzas interrogativas directas totais; sentenzas interrogativas directas QU- (p. ex., Quem fez o quê? Para que é isso?); interrogativas tags (p. ex., Queres ir ao cinema, não queres?).
- Expresión do tempo: pasado (pretérito perfeito simples e composto, imperfeito,); presente (presente); futuro (ir + Inf., presente do indicativo + Adv.; haver-de)…
- Expresión do aspecto: puntual (tempos simples); durativo (estar a + Inf., presente, pretérito imperfeito e pretérito perfeito composto do indicativo; continuar + Ger.); habitual (tempos simples (+ Adv.), p. ex. No verão está calor).
- Expresión da modalidade: factualidade (frases declarativas); permiso (poder + Inf.; ser possível/permitido + Inf.), intención (pensar + Inf.; querer de /ter de + Inf., pretérito imperfeito gostar de + Inf.), capacidade (é capaz de + Inf.; saber); posibilidade/probabilidade (poder; dever; ser possível / impossível + Inf.; talvez); obrigación (imperativo).
- Expresión da existencia (p. ex., ser, estar, haver/ter); a entidade (substantivos contábeis/incontábeis/colectivos/compostos; pronomes (relativos, reflexivos átonos/tónicos); determinantes); a calidade (-íssimo, -ílimo; muito raro; melhor).
- Expresión da cantidade: (singular/plural; numerais cardinais e ordinais); indefinida, absoluta (p. ex. todo, maioria, ambos, nenhum…) ou relativa (p. ex. muito; tão; um pouco).
- Expresión do espazo (preposicións e adverbios de lugar, localización, distancia; movemento, dirección, orixe e acomodación).
- Expresión do tempo (expresións, preposicións e locucións de tempo (momento puntual (p. ex., são quinze para as três; em 1999), divisións (p. ex., días, meses; século; estación) e indicacións (p. ex., atrás, cedo, tarde) de tempo; duración (p. ex., de/desde...a; durante); anterioridade (ainda; ontem); posterioridade (depois, logo, próxima segunda-feira); secuencia (primeiro, depois, finalmente); simultaneidade (ao mesmo tempo); frecuencia (p. ex., geralmente; usualmente).
- Expresión do modo (expresións, preposicións e locucións prepositivas de modo, p. ex., devagar, pior).

Contidos sintáctico-discursivos en 2º ESO

- Revisión dos contidos gramaticais vistos en 1º ESO xa indicados anteriormente.
- Contracción da preposición a. Uso das preposicións ir a/ ir para. Preposicións de movemento para/por
- Expresión dos verbos de movemento no presente de indicativo. Verbos + preposicións e locucións prepositivas.
- Contracción das preposicións em, de, por.
- Diferenza entre para e por
- Expresión do futuro próximo (ir+ infinitivo). Expresións de tempo. Uso do futuro perfeito do indicativo.
- Demostrativos asociados aos adverbios de lugar (aquí, aí, alí).
- Uso do modo imperativo
- Expresións con verbos opinativos
- Uso dos conectores discursivos de causa.
- Graos do adxectivo.
- Expresións co Pretérito Perfeito Simples do Indicativo (verbos regulares e irregulares)
- Adverbios e expresións de tempo. Adverbios e locucións adverbiais de tempo (já, nunca, ainda não)
- Expresións con "acabar de + infinitivo"
- Expresións co Pretérito Imperfeito do Indicativo (verbos regulares e irregulares). Adverbios e expresións de tempo.
- Uso dos pronomes persoais con función de complemento directo e indirecto.
- Uso do pretérito imprefeito do indicativo con diferentes usos especialmente en descricións e para narrar situacións: estar (pretérito imperfeito) + a + infinitivo.

E. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

O achegamento a unha segunda lingua estranxeira como é o portugués para o alumando galego require unhas concrecións metodolóxicas moi específicas e que se deben ir adaptando a cada grupo-aula.

O profesorado vai actuar como guía e mediador para facilitar a construción da aprendizaxe das competencias comunicativas.

Integraranse na práctica da aula todos os procedementos para traballar as capacidades básicas (escoitar, falar, ler e escribir), así como todos os bloques de contidos, tendo en conta que sempre se tenderá a

- Fomentar a participación e reflexión sobre o proceso de aprendizaxe, tanto individual como grupal.
- Vincular os contidos a contextos reais e aplicar os conceptos máis abstractos para mellorar o desenvolvemento lingüístico.
- Comprobar a aprendizaxe noutros contextos diferentes ao utilizado na aula.
- Relacionar os saberes aprendidos nas diferentes materias.

F. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Empregaranse, na medida do posíbel, os seguintes **materiais e recursos didácticos:**

1. Libro de texto *Na crista da onda 2* de Ana Maria Bayan Ferreira e Helena José Bayan da Lidel Editora.
2. Aula Virtual
3. Materiais de audio para potenciar a comprensión de textos orais (CD, arquivos de mp3/4...)
4. Materiais audivisuais para potenciar a comprensión da oralidade e a competencia sociocultural. Tamén a comprensión escrita cando as imaxes teñen lendas.
    a. Ferramentas online: youtube, vimeo, aplicacións interactivas, aplicacións albergadas en Abalar...
    b. Debuxos animados, filmes...
5. Textos literarios: contos, banda deseñada, fragmentos de obras clásicas, textos xuvenís… (soporte físico ou dixital)
6. Páxinas web nas que haxa textos de carácter xeral ou máis específico adaptados as diferentes temáticas que se aborden, ademais daquelas relacionadas con temas de interese para o alumnado.
7. Revistas, panfletos de diferentes temáticas (cociña, deportes...) para que lean textos apoiados de imaxes
8. Textos reais ou inventados, en papel ou formato dixital, que sirvan de mostra de: notas breves, postais, cartas informais, menús, listas de prezos...
9. Actividades específicas, en papel ou formato dixital, para aqueles contidos sintáctico-discursivos que sexa preciso traballar á marxe das actividades comunicativas.

10. Xogos de temática lingüística e cultural que se atopan na rede.

G. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

1) Deseño da avaliación inicial

Na primeira semana do curso realizaranse actividades de comprensión oral e escrita adaptadas ao nivel, ademais de cuestionarios sobre distintos aspectos da lingua e da cultura dos pobos lusófonos.

En base aos resultados tomaranse as decisións oportunas con respecto ás pautas didácticas a seguir no curso.

2) Criterios de avaliación

A avaliación do alumnado deberá ser continua, nun proceso no que a súa propia participación (a autoavaliación) terá un papel importante. Atenderase ao desenvolvemento de capacidades e ao esforzo e traballo individual e colectivo desenvolvido, así como á consecución dos obxectivos propostos.

Os procedementos de avaliación estarán en relación co logro da competencia comunicativa e o desenvolvemento e consecución das catro destrezas (comprensión e produción oral e comprensión e produción escritas), así como a reflexión sobre a lingua e os aspectos socioculturais. Nos niveis de "debutante" a avaliación formativa debe ser prioritaria. De todos os xeitos, dado que no contexto escolar é necesaria unha avaliación sumativa, estabelecemos os seguintes criterios:

- A **comprensión oral** avaliarase cunha proba de escoita ou na actividade de aula, tratando de comprobar a comprensión sobre os temas das unidades: relacionar datos e imaxes, completar cadros verdadeiro-falso, situar obxectos no espazo, identificar obxectos ou imaxes e identificar e saber responder ás mensaxes da profesora ou dos compañeiros/as.
- A **expresión oral** avaliarase na actividade de aula, nas interaccións cos compañeiros e compañeiras e coa profesora. Pode tamén estabelecerse unha proba específica individual, atendendo aos obxectivos de cada unidade: saber presentarse, dicir onde se vive, falar da familia, etc., na que se avaliará a corrección formal, a pronunciación e a soltura; en resumo, a capacidade de que a mensaxe se transmita correctamente. Estes datos serán rexistrados, e servirán como ficheiro de datos durante o curso para recoller a progresión do alumnado en cada unha das destrezas.

- A **comprensión escrita** avaliarase tamén con exercicios adecuados a cada nivel: lectura de diferentes textos, descubrir erros, completar imaxes con texto, sinalar persoas ou obxectos a partir do texto, ordenar diálogos, datos etc.
- A **expresión escrita** avaliarase con exercicios a través dun modelo (enquisa, pregunta-resposta, fichas,…), redacción de textos sinxelos (descricións, cartas ou correos electrónicos,…), adecuados a cada nivel
- A **reflexión sobre a lingua** avaliarase tamén con exercicios de pregunta-resposta, encher ocos, separar palabras, completar frases a partir de imaxes etc

3) Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación

O alumnado será cualificado en base aos criterios de avaliación que dita a lexislación e que se concretarán en diferentes instrumentos de cualificación deseñados para cada bloque de contidos e que se especifican abaixo, pero que se resumen en: por un lado, **Probas escritas e orais** (nas que o alumnado vai ter que demostrar as súas destrezas a nivel de expresión e comprensión, así como o coñecemento plurilingüe que posúa) e, por outro lado, mediante a observación directa, o **Traballo diario na aula** no que se avaliarán tamén destrezas sobre todo de expresión e comprensión, pero ademais, aqueles estándares menos lingüísticos.

Tanto un instrumento coma o outro vanse concretar para cada bloque de contidos; estes van ter un peso porcentual ponderado, existindo unha diferenza grande no último deles debido a que os seus contidos se avalían maioritariamente dentro dos outros bloques, especialmente dos de Produción de textos orais e de Produción de textos escritos. A ponderación queda do seguinte xeito:

Comprensión de textos orais: 20%

Produción de textos orais: 25%

Comprensión de textos escritos: 20%

Produción de textos escritos: 30%

Coñecemento da lingua e consciencia intercultural e plurilingüe: 5%

A **nota de cada avaliación** será, polo tanto, o resultado de sumar as notas parciais ponderadas de cada un dos bloques.

4) Mínimos esixíbeis

	Segunda Lingua Estranxeira. Português. 2º ESO		
Obxectivos	Contidos	Estándares de aprendizaxe	MÍNIMOS ESIXÍBEIS
Bloque 1. Comprensión textos orais			
a, c, d, i	B1.1. Uso de estratexias de comprensión das mensaxes orais: – Uso do contexto verbal e non verbal, e dos coñecementos previos sobre a situación (quen fala a quen, con que intencións, onde e cando) que dan lugar a inferencias do significado baseadas no contexto. – Uso dos coñecementos referenciais sobre o tema – Identificación de palabras clave. –Adaptación da escoita á súa finalidade (global e/ou específica). –Identificación dos recursos lingüísticos ou temáticos adquiridos. –Inferencia do significado probábel das palabras ou das frases que descoñece, a partir do contexto e das experiencias e os coñecementos transferidos dende as linguas que coñece á lingua estranxeira.	SLEB1.1. Comprende preguntas básicas moi sinxelas e habituais sobre asuntos persoais ou educativos (nome, idade, enderezo, nivel de estudos, etc.) sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e se repita se o necesita.	Comprender preguntas sobre os datos persoais e educativos (e responde axeitadamente).
a, c, d, i	B1.2. Tolerancia da comprensión parcial ou vaga nunha situación comunicativa.	SLEB1.2. Comprende frases e expresións habituais relacionadas con necesidades inmediatas (números, datas, prezos, etc.) e temas con que teña moita familiaridade, e segue instrucións e consignas de aula.	> Seguir correctamente as instrucións e consignas de aula que se reciben oralmente: coller un determinado material, buscar no dicionario unha palabra, iniciar unha tarefa… >Recoñecer cifras, cores e formas cando se están mencionando na clase ou en medios audiovisuais.

a, c, d, i	B1.3. Perseveranza no logro da comprensión oral, reescoitando o texto gravado ou solicitando repetición ou reformulacións do dito.	▪ SLEB1.3. Comprende o sentido global e a información máis relevante de textos orais breves (instrucións e comunicados) con estruturas previamente traballadas, léxico moi común relacionado con necesidades inmediatas, procedentes de medios audiovisuais ou de internet, sempre que se fale de xeito pausado e ben articulado, e poida volver escoitar o dito.	Percibir a información máis importante dos textos que se escoitan se neles aparece o léxico estudado na aula. Por exemplo, unha receita sinxela despois de estudar os alimentos.
a, c, d, i	B1.4. Memorización de expresións orais breves significativas (saúdos, despedidas, consignas de aula, preguntas sobre idade, orixe, etc.).	SLEB1.4. Comprende a información esencial en conversas breves e moi sinxelas nas que participa, que traten sobre temas familiares como, por exemplo, un/unha mesmo/a, a familia, a escola, o tempo libre, ou a descrición moi básica dunha persoa, un obxecto ou un lugar.	Entender, nunha conversa con outras persoas, xeneralidades sobre a escola, a familia, o lugar de residencia, as afeccións...
Bloque 2. Produción textos orais			

a, c, d, i	B2.1. Estratexias de produción: – Planificación: >Identificación do contexto, o destinatario e a finalidade da produción ou da interacción >Adecuación do texto ao destinatario, ao contexto e á canle, escollendo os expoñentes lingüísticos necesarios para lograr a intención comunicativa – Execución: >Concepción da mensaxe con claridade, distinguindo a súa idea ou as ideas principais, e a súa estrutura básica. >Activación dos coñecementos previos sobre modelos e secuencias de interacción, e elementos lingüísticos previamente asimilados e memorizados. >Expresión da mensaxe con claridade, coherencia básica e estrutura adecuada, e axustándose, de ser o caso, aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto memorizados e traballados na clase previamente. >Reaxuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. >Compensación das carencias lingüísticas mediante procedementos lingüísticos e paralingüísticos – Lingüísticos: >Modificación de palabras de significado parecido. >Definición ou paráfrase dun termo ou expresión. >Uso da lingua materna ou "estranxeirización" de palabras da lingua meta >Petición de axuda. – Paralingüísticos: >Sinalación de obxectos, uso de deícticos ou realización de accións que aclaran o significado.	SLEB2.1. Na maioría das actividades de aula, amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira en diferentes situacións comunicativas, esforzándose por utilizala aínda que teña que recorrer a outras linguas para pedir axuda ou aclaracións.	Esforzarse por usar a lingua portuguesa nas actividades de aula, aínda que se precise axuda para facelo.

	>Uso da linguaxe corporal culturalmente pertinente (acenos, expresións faciais, posturas, e contacto visual ou corporal) >Uso de elementos cuasiléxicos (hum, puah, etc) de valor comunicativo		
a, c, d, i	B2.2. Actitude de respecto cara a si mesmo/a e cara ás demais persoas para comprender e facerse comprender.	SLEB2.2. Fai e responde intelixiblemente e con accións colaborativas, preguntas sinxelas sobre si mesmo/a e sobre actividades moi comúns da vida diaria e do tempo libre en situacións de comunicación significativas para a súa idade e o seu nivel escolar.	Demostrar coa lingua oral, con preguntas ou comentarios, que se comprendeu o que se escoitou e se estudou na clase.
a, c, d, i	B2.3. Rutinas ou modelos elementais de interacción segundo o tipo de situación de comunicación (chegada e saída do centro docente, conversa telefónica, compravenda, etc.), igualmente cotiás e moi básicas.	SLEB2.3.1 Desenvólvese entendendo o suficiente e facéndose entender en situacións moi habituais relacionadas con necesidades inmediatas nas que pide e se dá información sobre lugares, horarios, datas, prezos, cantidades e actividades máis comúns para a súa idade e o seu nivel escolar.	Expresar contidos cotiáns como a data, o estado da aula, a forma dos obxectos que se ven no contorno escolar, a vestimenta, o material escolar...
		▪ SLEB2.3.2.1 Participa en conversas informais breves e moi básicas, cara a cara, nas que estabelece contacto social elemental, intercambia información moi básica, manifesta os seus gustos, fai invitacións elementais e ofrecementos, e pide e dá indicacións moi básicas para ir a un lugar.	Pedir e dar indicacións sinxelas propias de situacións habituais como a orientación xeral cara a un enderezo determinado.
		SLEB2.3.2.2 Preséntase e dá e obtén información básica e sinxela sobre si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses relativos a temas moi cotiáns, en conversas moi básicas sobre temas predicibles, se pode solicitar, con	Saber presentarse, proporcionando os datos básicos (nome, residencia, idade, teléfono...) e saber explicar brevemente as preferencias e afeccións propia Utiliza as formas de

		preguntas sinxelas e directas, a colaboración da persoa interlocutora para entender e facerse entender.	cortesía máis sinxelas e habituais relativas a saúdos, despedidas, agradecementos e presentacións
Bloque 3. Comprensión textos escritos			
a, c, d, i	B3.1. Estratexias de comprensión: – Mobilización de información previa sobre o tipo de tarefa e o tema, a partir da información superficial: imaxes, organización na páxina, títulos de cabeceira etc. – Identificación do tipo de lectura demandado pola tarefa (en superficie ou oceánica, selectiva, intensiva ou extensiva) – Distinción de tipos de comprensión necesarios para a realización da tarefa (sentido xeral, información esencial e puntos principais) – Formulación de hipóteses sobre contido e contexto. –Inferencia e formulación de hipóteses sobre significados a partir da comprensión de elementos significativos, lingüísticos e paratextuais, e do coñecemento e as experiencias noutras linguas. – Reformulación de hipóteses a partir da comprensión de novos elementos.	SLEB3.1. Comprende con fluidez textos adaptados relativos a temas do seu interese.	Comprender textos adaptados ó seu nivel
		SLEB3.1.2 Comprende avisos, obrigas e prohibicións básicas e predicibles, referidas a necesidades inmediatas, de estrutura moi sinxela, especialmente se contan con apoio visual.	Comprender avisos, prohibicións, indicacións, consignas, etc. apoiadas en elementos visuais ou, se son moi explícitas, apoiadas simplemente na lingua escrita.
		SLEB3.1.3 Comprende información básica e sinxela de correspondencia persoal breve na que se fala de si mesmo/a e sobre gustos, preferencias e intereses referidos a temas moi cotiáns e propios da súa idade.	Entender correspondencia persoal básica na que se tratan temas cotiáns e propios da súa idade.
		SLEB3.1.4 Comprende información esencial e localiza información específica en material informativo sinxelo como menús, horarios, catálogos e listas de prezos	Loalizar información específica en textos habituais na vida diaria: menús, horarios, folletos promocionais...
a, c, d, i	B3.2. Soletreo e asociación de grafía, pronunciación e significado a partir de modelos escritos e expresións orais coñecidas.	SLEB3.2 Comprende e emprega a grafía e pronuncia correspondente ao modelo lingüístico	Empregar as grafías correspondentes
Bloque 4. Produción textos escritos			

a, c, d, i	B4.1. Estratexias de produción: –Planificación: >Mobilización e coordinación das propias competencias xerais e comunicativas, co fin de realizar eficazmente a tarefa (repasar o que se sabe sobre o tema, o que se pode ou se quere dicir etc.) >Localización e uso adecuado de recursos lingüísticos ou temáticos (uso dun dicionario ou dunha gramática, obtención de axuda etc.) >Uso de elementos coñecidos obtidos de modelos moi sinxelos de textos escritos, para elaborar os propios textos. – Execución: >Elaboración dun borrador seguindo textos modelo. >Estruturación do contido do texto. >Organización do texto en parágrafos curtos abordando en cada un unha idea principal, conformando entre todos o seu significado ou a idea global. >Expresión da mensaxe con claridade, axustándose aos modelos e ás fórmulas de cada tipo de texto. >Reaxuste da tarefa (emprender unha versión máis modesta) ou da mensaxe (facer concesións no que realmente lle gustaría expresar), tras valorar as dificultades e os recursos lingüísticos dispoñibles. >Recurso aos coñecementos previos (utilizar frases feitas e locucións, do tipo "agora volvo", "paréceme ben" etc.). – Revisión: >Identificación de problemas, erros e repeticións. >Atención ás convencións ortográficas e aos signos de puntuación. >Presentación coidada do texto (marxes, limpeza, tamaño da letra etc.). >Reescritura definitiva.	▪ SLEB4.1. Elabora textos sinxelos a partir de modelos, empregando expresións e enunciados traballados previamente, para transmitir información, ou con intencións comunicativas propias da súa idade e do seu nivel escolar.	Redactar, con axuda de modelos, textos sinxelos (traballados previamente na clase), como o menú completo dun día
		SLEB4.1.2 Completa un cuestionario sinxelo con información persoal moi básica e relativa ao seus datos persoais e intereses ou afeccións (nome, idade, enderezo, gustos, etc.).	Saber completar cuestionarios nos que se formulen preguntas sobre datos persoais e afeccións.
		SLEB4.1.3 Escribe notas, listaxes, tarxetas postais, felicitacións e mensaxes en soporte dixital moi sinxelas e breves, relativas a necesidades inmediatas.	Elaborar listas co léxico que se estudou na aula (da compra; do material escolar; da roupa para unha viaxe...) e escribir felicitacións e ilustralas
		SLEB4.1.4 Escribe correspondencia moi breve e sinxela, a partir dun modelo, substituíndo unha palabra ou expresión por outra para unha funcionalidade ou tarefa determinada (felicitar, informar, preguntar, etc.) tanto de forma manuscrita como en formato dixital, cunha presentación limpa e ordenada.	Redactar correspondencia postal con claridade e expresividade.

Bloque 5. Coñecemento da lingua e consciencia intercultural e plurilingüe			
a, c, d, i, o	B5.1. Patróns sonoros, acentuais, rítmicos e de entoación básicos. – Sons e fonemas vocálicos. –Sons e fonemas consonánticos e as súas agrupacións. – Procesos fonolóxicos máis básicos. – Acento fónico dos elementos léxicos illados e na oración.	SLEB5.1. Identifica sons e grafías de fonemas básicos, produce con suficiente intelixibilidade léxico e estruturas moi básicas, e trazos fonéticos que distinguen fonemas (nasalización, sonorización, etc.), e iníciase no uso de patróns moi básicos de ritmo, entoación e acentuación de palabras e frases.	Distinguir oralmente todos os sons do portugués e as súas correspondentes grafías na escrita, nomeadamente a nasalidade, consoantes guturais e palatalización.
a, c, d, i, o	B5.2. Patróns gráficos e convencións ortográficas – Uso das normas básicas de ortografía da palabra. –Utilización adecuada da ortografía da oración: coma, punto e coma, puntos suspensivos, parénteses e comiñas.	SLEB5.2. Utiliza adecuadamente as convencións orais e escritas básicas propias da lingua estranxeira no desenvolvemento do proceso comunicativo oral e escrito (saúdos, despedidas, fórmulas moi básicas de tratamento, etc.), e amosa respecto polas diferenzas que poidan existir en aspectos culturais como hábitos, horarios, etc	Saber saudar e despedirse, así como saber usar as normas de cortesía básicas en diferentes situacións da vida cotiá (permiso, petición de indicacións...).
a, c, d, i, o	B5.3. Aspectos socioculturais e sociolingüísticos: –Recoñecemento e uso de convencións sociais básicas e normas de cortesía propias da súa idade e de rexistros informal e estándar, e da linguaxe non verbal elemental na cultura estranxeira. – Achegamento a algúns aspectos culturais visibles: hábitos, horarios, actividades ou celebracións máis significativas; condicións de vida elementais (vivenda); relacións interpersoais (familiares, de amizade ou escolares), comida, lecer, deportes, comportamentos proxémicos básicos, lugares máis habituais, etc.; e a costumes, valores e actitudes moi básicos e máis evidentes sobre aspectos propios da súa idade nos países onde se fala a lingua estranxeira.	SLEB5.3. Nas actividades de aula, pode explicar o proceso de produción de textos e de hipóteses de significados tomando en consideración os coñecementos e as experiencias noutras linguas.	Adiantarse mediante hipóteses ao signficado das palabras estudadas na aula apoiándose nas linguas que xa coñece (galego e castelán).

	–Identificación dalgunhas similitudes e diferenzas elementais e máis significativas nos costumes cotiáns entre os países onde se fala a lingua estranxeira e o noso. – Actitude receptiva e respectuosa cara ás persoas, os países e as comunidades lingüísticas que falan outra lingua e teñen unha cultura diferente á propia.		
a, c, d, i, o	B5.4. Plurilingüismo: – Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar a súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada –Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valorando as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	SLEB5.4. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	Mostrar respecto polas diferenzas culturais da Lusofonía. Participar nos proxectos plurilingües de carácter transversal que se organizan no centro
a, c, d, i, o	B5.5. Funcións comunicativas: –Iniciación e mantemento de relacións persoais e sociais básicas propias da súa idade. –Descrición de calidades físicas e abstractas moi básicas de persoas, obxectos, lugares e actividades. – Narración de acontecementos e descrición de estados e situacións presentes, e expresión moi básica de sucesos futuros. – Petición e ofrecemento de información e indicacións, e expresión moi sinxela de opinións e advertencias. –Expresión do coñecemento, o descoñecemento e a certeza. –Expresión da vontade, a intención, a orde, a autorización e a prohibición. –Expresión do interese, a aprobación, o aprezo, a satisfacción	SLEB5.5. Produce textos relacionados co propósito comunicativo utilizando un léxico suficiente en función do nivel académico.	Expresar, aínda que sexa de forma sinxela, estados de ánimo e trazos de carácter ou interese polos dos demais.

	e a sorpresa, así como os seus contrarios. – Estabelecemento e mantemento básicos da comunicación e a organización elemental do discurso.		
a, c, d, i, o	B5.6. Léxico oral e escrito básico de uso común relativo a: –Identificación persoal elemental; vivenda, fogar e contexto; actividades básicas da vida diaria; familia e amizades; traballo, tempo libre, lecer e deporte; vacacións; saúde máis básica e coidados físicos elementais; educación e estudo; compras básicas; alimentación e restauración; transporte, tempo meteorolóxico e tecnoloxías da información e da comunicación. –Expresións fixas, enunciados fraseolóxicos moi básicos e moi habituais (saúdos, despedidas, preguntas por preferencias e expresión sinxelas de gustos) e léxico sobre temas relacionados con contidos moi sinxelos e predicibles doutras áreas do currículo –Estruturas sintáctico-discursivas propias de cada idioma.	SLEB5.6. Comprende e comunica o propósito solicitado na tarefa ou ligado a situacións de necesidade inmediata da aula (pedir ou dar información sobre datos persoais, felicitar, invitar, etc.) utilizando adecuadamente as estruturas sintáctico-discursivas e o léxico necesarios, moi básicos e traballados previamente.	Expresar contidos achegados a necesidades da aula de xeito coherente e empregando o léxico básico xa traballado.

5) Avaliación final e extraordinaria

Consideramos que na ESO todo o rexe o principio de avaliación continua e o desenvolvemento das competencias clave, máis alá da aprendizaxe e avaliación de contidos conceptuais. Xa que logo, dende o respecto ao proceso de avaliación continua, non podemos diferenciar as avaliacións con porcentaxes distintas para cada unha, posto que acadar os obxectivos na 3ª avaliación, implica acadar os obxectivos do curso.

Así pois, dende a avaliación inicial até a avaliación final, debemos valorar o percorrido académico do alumnado, atendendo á súa diversidade; polo que debemos realizar unha avaliación individualizada que permita observar en que aspectos o alumno/a precisa mellorar para acadar os obxectivos do curso; en consecuencia, no final de curso, adaptaremos os instrumentos de

avaliación ás necesidades do alumno/a, servíndonos daqueles nos que o alumno/a previamente non obtivera un resultado satisfactorio.
Só se contempla a realización dunha **proba final extraordinaria** a aquel alumnado que por causas xustificadas (enfermidades...) non puidese seguir o normal desenvolvemento das aulas durante o curso.

A **avaliación extraordinaria** de xuño contará cunha **proba escrita** específica na que se realicen exercicios nos que o/a discente dea conta das destrezas de comprensión e expresión escrita, así como dalgúns contidos socioculturais relacionados coas unidades que van estar colgadas na aula virtual. Se for posíbel, tamén terá que enfrontarse a unha **audición** e responder a unhas preguntas sobre comprensión oral. Polo tanto, haberá 3 partes avaliábeis (comprensión oral, comprensión escrita e produción escrita). Cada unha das partes estará valorada nun 33,33%, polo que a nota desta avaliación será a media das notas das tres partes.
Para acadar unha avaliación positiva o alumnado deberá demostrar que acadou todos os estándares que entran nos contidos mínimos.

No caso de termos que desenvolver o ensino na modalidade non presencial, priorizarase o uso da aula virtual para facerlles chegar as tarefas e puntualmente o uso do correo electrónico do alumnado.

A avaliación non sistema non presencial farase co deseño de tarefas de comprensión, expresión oral e comprensión e expresión escrita con entregas con prazos fixados que o alumnado achegará e serán corrixidos pola profesora da materia.

H. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Os **INDICADORES DE LOGRO** mediranse do 1 ao 5 do seguinte xeito:

- Nunca (1)
- Poucas veces (2)
- A miúdo (3)
- Case sempre (4)
- Sempre (5)

Estes Indicadores de Logro cubriranse cos resultados da enquisa para a *Avaliación do Labor Docente* realizada polo alumnado de xeito anónimo, a través dun formulario virtual

1.1. Indicadores de logro do proceso de ensino

INDICADORES	1	2	3	4	5
1. O nivel de dificultade, en xeral, foi adecuado ás características do alumnado.					
2. As atividades para desenvolver a competencia oral eran axeitadas para o curso-grupo					
3. As atividades para desenvolver a competencia escrita eran axeitadas para o curso-grupo					
4. Combinouse adecuadamente explicación por parte da profesora e práctica.					
5. As actividades foron, en xeral, motivadoras					
6. Combináronse axeitadamente as actividades TIC con actividades tradicionais					
7 As actividades TIC resultaron motivadoras					
8. O emprego de música e de vídeos-musicais axudou no proceso de aprendizaxe					
9. O emprego de filmes axudou no proceso de aprendizaxe					
10. Os textos escritos e diferentes fichas entregadas axudaban no proceso de aprendizaxe					
11. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.					
12. Usáronse distintos instrumentos de avaliación para atender aos diferentes aspectos.					

1.2. Indicadores de logro do proceso de práctica docente.

DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Planificación	1. Ten en conta os estándares de aprendizaxe.					
	2. Ten en conta os plans e proxectos educativos do centro.					
	4. Formula os obxectivos didácticos de forma que expresen as competencias a acadar polo alumnado.					
	5. Programa actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe e das necesidades do alumnado.					
	6. Planifica as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación da aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.					
	7. Estabelece, de xeito explícito, os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación.					
	8. Coordínase co resto do profesorado do departamento e do centro que poidan ter contidos afíns (Tratamento Integrado de Linguas).					
	9. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos na normativa legal vixente.					
DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Desenvolvemento	1. Organiza os contidos dando unha visión xeral de cada tema (índices, esquemas...)					

	2. Relaciona os conceptos novos cos xa coñecidos.					
	3. Amosa predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.					
	4. Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento das Unidades didácticas.					
	5. Utiliza as TICs para apoiar os contidos na aula.					
	6. Promove o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída co alumnado.					
	7. Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.					
	8. Elabora actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe.					
	9. Presenta actividades de grupo e individuais.					
	10. Facilita estratexias de aprendizaxe (como buscar información, como resolver problemas,…)					
DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Metodoloxía	1. Detecta os coñecementos previos a cada tarefa de aprendizaxe.					
	2. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.					

	3. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.					
	4. Corrixe e explica de forma habitual os traballos e as actividades do alumnado e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.					
	5. Utiliza sistematicamente procedementos e instrumentos variados de recollida de información.					
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado á avaliación dos diferentes contidos e das competencias clave.					
	7. Favorece os procesos de autoavaliación e coavaliación.					
	8. Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.					
	9. Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.					
	10. Informa dos resultados aos estudantes e ás súas familias					
DIMENSIÓNS	INDICADORES	1	2	3	4	5
Motivación do alumnado	1. Proporciona un plan de traballo ao principio de cada tarefa.					
	2. Utiliza distintos recursos para introducir a unidade (lecturas, cancións, vídeos, debates, diálogos...).					

	3. Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade.					
	4. Informa sobre os progresos acadados e as dificultades atopadas.					
	5. Relaciona os contidos e actividades cos intereses do alumnado.					
	6. Estimula a participación activa dos estudantes na clase.					
	7. Promove a reflexión sobre os temas tratados.					

I. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.

O alumnado coa materia de Portugués de 1º ESO pendente seguirá un programa específico para recuperar a materia que consiste nas entregas de traballos propostos a partir do libro de texto de 1º da ESO e doutras fichas adicionais que se entregarán á profesora da materia **cunha periodicidade mensual ao longo de todo o curso.**

Nos comezos de curso nas aulas de 2º ESO realizaranse actividades de repaso e consolidación dos contidos do curso anterior que lles axudarán a recuperar os contidos e destrezas non adquiridas no curso anterior. O aprobado na materia de 2º ESO pode axudar a aprobar a materia de 1º ESO **sempre e cando fosen entregadas as tarefas propostas.**

De non ser entregadas as tarefas mensuais propostas, o alumnado terá que examinarse dunha proba extraordinaria nos prazos fixados polo instituto.

L. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS.

(Vid G. 1)

Na avaliación inicial detectaranse os problemas, as dificultades, o nivel de coñecementos, de forma

que sexa posíbel reorientar a aprendizaxe en orde a superar as deficiencias. Esta proba de avaliación inicial terá a seguinte estrutura:

- Comprensión escrita. Cuestións relacionadas.
- Comprensión oral. Cuestións relacionadas.
- Cuestións sobre gramática, fundamentalmente sobre morfoloxía e fonoloxía.
- Cuestións socio-culturais sobre os pobos lusófonos.

A partir desta proba, poderemos ver o nivel do alumnado nas destrezas de comprensión oral e escrita. As outras dúas destrezas, expresión oral e escrita, irémolas observando xa dende o inicio do curso. Segundo cales sexan as máis deficitarias, reorientarase o desenvolvemento do currículo. Tamén servirá para diagnosticar posíbeis problemas individuais e deseñar as medidas de atención á diversidade que se consideren oportunas e factíbeis dentro da organización docente do centro.

M. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

No caso do alumnado que requira unha atención especial por problemas cognitivos, adaptaranse medidas segundo as indicacións de orientación. A propia profesora da materia realizará os reforzos educativos na propia aula para o alumnado que o precisar.

N. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS

A formación integral do alumnado realízase mediante actividades que desenvolvan aspectos transversais que respondan a unha educación en valores como a igualdade, a tolerancia, o respecto, a solidariedade...

Todos estes temas vanse tratar nas diferentes lecturas que se van realizar durante o curso, especialmente escollidas tanto dos medios de comunicación escritos como audiovisuais, e que traten temas da actualidade e de interese para o alumnado.

- Fomentaremos o interese por coñecer outras culturas diferentes da nosa e, sobre todo, por respectalas e valoralas.
- Achegarémonos ás desigualdades socioeconómicas a través de artigos de prensa e textos literarios que reflicten a situación en Portugal, que se contrastará con Galiza, pero tamén en Brasil e Angola.
- Traballaremos co rol da muller nas sociedades africanas, brasileiras, asiáticas (a través das provincias lusófonas de Goa e Macau) contrastando co rol que xoga en Europa.

- Fomentaremos o respecto ao medioambiente a través de vídeos que conciencien sobre a deforestación do Amazonas ou a contaminación en determinadas cidades lusófonas.
- Analizaremos as causas dos conflitos no mundo, sobre todo nos países da lusofonía, incidindo naqueles en que viviron máis recentemente guerras.

Ñ. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Tendo en conta os acontecementos que estamos a sufrir (situación Covid-19), cremos que as actividades extraescolares poden non ser realizadas, polo que na aula, mediante actividades complementarias celebraremos especialmente efemérides que tamén se homenaxean en Portugal:

- 5 de outubro: Día da República
- 1 de novembro
- Natal
- Pascua
- 25 de abril: Revolução dos Cravos
- 6 de maio: Día da Língua Portuguesa
- 10 de junho: Día de Camões Portugal e das Comunidades Lusófonas

No primeiro trimestre, porémonos en contacto con algún centro educativo do norte de Portugal, para poder realizar unha actividade complementaria: correspondencia postal ou intercambio de videos entre o alumnado dos dous pobos veciños.

Caso de se poderen programar actividades extraescolares, serían:

- Saída(s) a unha vila ou cidade portuguesa de un día (ou varios). Os obxectivos van ser coñecer de primeira man a vida nunha cidade lusófona a través do contacto directo coas súas xentes, feito que lle vai obrigar ao alumnado a interactuar e poñer en práctica o aprendido. Tamén aproveitaremos para coñecer a súa historia e cultura a través dunha visita cultural.
- Asistencia a algunha actividade realizada na cidade que teña relación coa lusofonía.
- Visitas ás aulas de persoas que poidan achegarlles obradoiros ou charlas relacionadas co portugués e a cultura lusófona.

O. MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS

A programación didáctica vaise revisar segundo se vaian rematando as diferentes unidades didácticas, pero tamén durante a implementación das mesmas, xa que nos podemos atopar con determinados contidos que é preciso engadir ou eliminar segundo se vaian desenvolvendo as diferentes unidades.

No momento da revisión, ao detectárense necesidades pasarase a incluír actividades, tanto para potenciar a oralidade, a escrita, ou os contidos socioculturais que vexamos necesarios.

INDICADORES	1	2	3	4	5
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.					
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.					
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.					
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.					
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.					
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.					
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.					
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.					
10. Fixación dunha estratexia metodolóxica común co resto de departamentos de linguas (TIL)					
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.					
12. Adecuación das pautas xerais estabelecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.					

13. Adecuación dos criterios estabelecidos para a avaliación final					
14. Adecuación dos criterios estabelecidos para a avaliación extraordinaria.					
15. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.					
16. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.					
17. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.					
18. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.					
19. Contribución dende a materia ao plan de lectura do centro.					
20. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.					
21. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.					

As presentes programación foron aprobadas polas profesoras deste departamento na última reunión, 21 de setembro de 2021.